

308371

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I.
సంపుటము ౧

చెన్న పట్టణము 1914 వం. ఆక్టోబరు నెల 24 వ తేది శనివారము
ఆ సందనా మ నంబ త్పర కార్తిక శుద్ధ షష్ఠి మి. ౬.

No. 188
సంచిక ౧౮౮

శృంగారనైషధము.

దీనికిమూలము. 'నైషధం విద్యదావధమ' అను శ్రీహర్షుని సంస్కృత నైషధము. దీనికి కర్తయో కవి సావ్యభామదగు శ్రీనాథుడు. ఆ నైషధమునకు నిది చక్కని తెనుగు. తెనుగుమాత్రమే కాదు; (మూలమందు) రసంబుపొందియు నలంకారంబు భూషించియు నాచిత్యంబావరించియు ననాచిత్యంబు పోహరించియు, నన్నట్లునానికిది చొక్కపు మెలుగు. శ్రీనాథుని నైషధమునకు శ్రీనాథుని తెనుగు శృంగార మగుటచే నిది శృంగార నైషధమయ్యెను. కవిశక్తవర్త లిద్దటి కవిత్వావృత్తసములును గలసి వెలసియున్న యీ కావ్యకృత్యమందలి చింతా వత్సలము, అగ్రచమత్కృతియు, వర్ణనానైచిత్యమును, అనన్యశములు. వ్రాతప్రతులను బరిశీలించి నెక్కడోప ములను సవరించి, యొక్కొక్కపద్యమునకును గద్యమునకును, టీక, తాత్పర్యము, ఉదాహరణము, వ్యాకరణము, నిఘంటువు మొదలుగా సందంధు వలయునని యెల్ల వ్రాయబడియున్నవి. చేతికిమిడిగానున్న చిన్న నైష, మేలు కాగితములు, సాగ్నైషపటములు, మంచి కాలికోలైండు దీనికిగలవు. వెల అంచెకూలి వి నా రు. 8-8-0

నైషధసాహాయ్యము, పౌలైక పేనాలు, పుస్తకములు, కాగితములు మొదలగు దొరుకును.

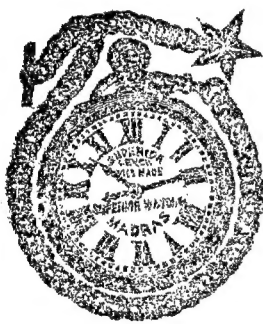
ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్డ్ కంపెనీ

ఆనందా ముద్రదాలయము. బ్రాహ్మ, మదరాస్.

సుపీరియర్ లీవర్ బ్యూమెలువాచ్.

గొలుసుతోనహా ధర రు 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0.

దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు.

ఈగడియారము దయబహున మాకంపెనీ చేరు ఎజ్జనివీరా తోను ముద్రింపబడియుండును. ఇది చూచుటకుకండమె తలచిగ మును, డబ్బు కొని గ్లాసు దూము మురటుపనులకు దగియుండును. పెట్టెమూల భాగమున గ్యారంటీ చీటి అతి కింది యుండును. సీగు సుండి మాదె తమారుచేయబడినది. గాన నెలయొద్దను జిక్కదు. ఒకొక్కదను దీనుదురగు తలంపుతో తక్కువ ఖాతంబు లిమి. చాలకాలము దురదృష్టవశాత్తూ, స్వల్పధరగల గడి యొక మిడియొకటిజోయరి యనుభవంబున నెలియెను. ఇదిగల కనేక గడియారములు ఖర్చయి యొగ్గతాపత్రముల నంది యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మాధుర్యముననే యనే తులు కొని సంతసింపరన వేలుమాట తెందుకు? సుపీరియర్ నాచ్ కంపెనీ, పోస్టువాచ్ నెం 187, మదరాస్

నల్లభీమ పాకశాస్త్రము.

ఇయ్యది డాక్టరు యఫ్. టి. యస్. టి. గోసాలయ్య గారిచే దేవనాగరి భాషనుండి తిర్చుమాచేయబడినది. 8 భాగములు కలవు. 1 భాగమునందు అనేకవిధములైన అన్నములు చిత్రాన్నములు చేయుక్రమముగలదు. 2 భాగముందు ఊరగా యలు పచ్చర్లు కోవంటివి యింకను భోజనమును కావలసిన అనేకపాకములు గలవు. 3 భాగమునందు పిండివంటలుచేయు క్రమముగలదు. వేమల శివలో పాకమునకు కావలసిన యా వత్తుగలదు. ప్రతిముంట సుందరిగినది.

240 పేజీలగ్రంథము క్యాలికోలైండు ప్రతి 1 కి ధర 1-8-0 పోస్టు ఖర్చులుసహా 1-11-0 సగతియందు వేయి నొక్కకొదినంబు చెప్పిన ప్రప్రయోజకత పడతియొక్క వినోద కథలు.

240 పేజీలు మేలుకాగితములు క్యాలికోలైండు ప్రతి 1 కి ధర 1-4-0 పి. పి. ఖర్చుతో 1-8-0 రెండు ప్రతులు పోస్టుఖర్చుతో 3-0-0. మావిలాసము:—

మధురవాణి పుస్తకాలయము,
25 నయ్యార్లొద్ద నీధి మద్రాసు.

అన్యతసంజీవి.

దీని ప్రభావమత్యంతము. ఇది భూతప్రేతపిశాచము లను, కలరా, స్ఫోటకము మున్నగు అంటువ్యాధులను వార దోలి బలము నుఖము ఉత్సాహమునొసంగు వజ్రాయుధము వంటిది. ఒకసంజీవిని తెప్పించి దీనిఫలితమును చూడుడు. వెల రూ. 0-12-0లు మాడు సంతీవులు రూ. 2-0-0లు ఈ వృత్తిక చందాదారులకు రూ. 0-8-0లు మాత్రమే మాడు సంతీవులు రూ. 1-2-0.

నానిసంగరి.

కొందరు నారికురుపులకు, మందులేదని శలంబెదగు. ఇది కేవలము పిచ్చిధరు. మేము మాతనముగా వనమాలికల చేతును, భరగల సుప్రసిద్ధమైన వస్తువులతోడను నారికురు పు పుట్టకుండుటకు యీ నారికంఠరిని శయ్యచేసితిమి. ఈ మందు నారికురుపునకుజేసిన పరిసంస్కరములవరకు నారికురు పుట్టనేపుట్టదని ధృవముగాచెప్పగలము. ఇది ప్రతిజటుంబము నను ఉండవలసినమందు. అనేకులు దీనిగుణమునుపరిశీలించి నుఖముపొందియున్నారు. డబ్బు 1 కి రూ. 0-10-0లు. ఈ వృత్తికచందాదారులకు రూ. 0-8-0లు మాత్రమే పోస్టేజిప్రత్యే కము. ఈధరలు దేశంబరు నెల 1 తేది వరకు మాత్రమే. కర్పాత ధరలు పొచ్చింబుదును గనుక వెంటనే వ్రాయుడు. పి. ఆర్. జనాద్వారాపు. మెస్సేజ్సు, బంగోలు.

ది చ ప త్రి క.

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.

చందా సరి నకు రూ. 12-0-0 8 మాసములకు రూ. 8-4-0
6 మాసములకు ,, 6-4-0 1 మాసమునకు ,, 1-2-0

క్రాంతి నైషధంబు సీరింగు

కంపెనీ. మదరాసు.

ప్రింటింగు వెస్సలు,

రయిసు మిల్లులు,

పిండి మిల్లులు,

నీరుతోడు యంత్రములు,

మొదలగు వాటివన్నిటిని అవివేచన గాని, గ్యానువలన గాని, నూనెవలన గాని, లేక విక్రయ ఛక్రి (ఎలక్ట్రిసిటీ) వలన గాని, నడపింపవలయు ననువారు

ఎస్టిమేటులకు, స్కీములకు

మాకు తప్పక వ్రాయవలసినది.

మానద ఎలక్ట్రికల్ సామానులు, జనరలు ముంజసిరింగు సామానులు విశేషముగా గలవు.

మేము ఎంగల్ బప్టు ల్యూబ్రికేటింగు ఆయిలు లకు ఏజెంటులము.

చిరునామా:—

నెం 7, ఆర్మీనియన్ వీధి, మదరాసు.

The Crompton Engineering Co.,
7, Armenian Street, MADRAS.

అమృతాంజనము

అన్ని వ్యాధులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలమెప్పుల మాన్పును. వాయువుపోల్ల జొవుడు. చార్మిపునెప్పుల తారదోలును. పోట్లపోగొట్టాడు వనమూలికలచే హిందూదేశమందు తెయారుచేయబడు మంచినందు.

సువాసనగలిగియుండును.

దీనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నారు.

చంద్రభావచీటి మాదిరిగిన మోము గలగడు

అమృతాంజనము డిపో, నెం. 109, సోదరు శాంతాయి; లేక నెం. 9, జవాంగిరుప్పి, బార్డిటపున్ మద్రాసు.

చిరునామా:—ఆంధ్ర ప్రతి కా కార్యాలయము. పోస్టువాచ్ నెం 212, మద్రాసు.

కలరాకు నిర్దోషధము

౧౦౦-౩-౯౯-గుణము.

తప్పక యేడకలోనున్ననుగాని కలరాను కుదుర్చును
మూత్రమును ధారాళముగను ఉష్ణముగను స్థిరముగను
వ్రం చు ను.

అతరదుర్గుణముల రానివ్వదు.

కర్పూరాద్యరిష్టం - బు-౧ 0-12-0. మాత్రమే.
విషాచి సంజీవిని - మా-౧౨

ప్యాకింగు పోస్టేజి వేరు.

అధికముగా గోరువారు దగ్గరరైలుస్టేషనును జెలువవలెను.

వైద్య రత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు,

ఎ. వి. యస్. ఏ. యం. బి.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

జి. టి. మదరాస్.

అలిగం అడ్రసు
పండిట్, మదరాస్.

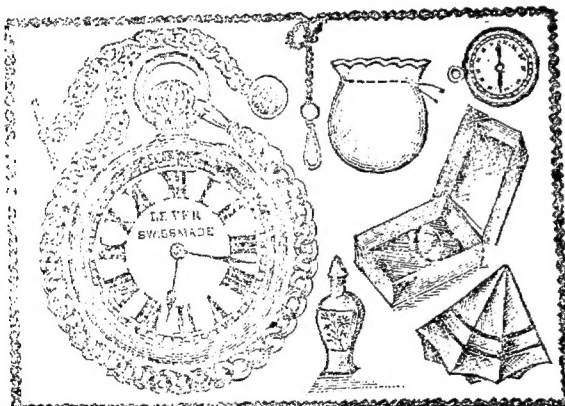
స్వచ్ఛమైనది.

నూతనగడి సామము.

నాణ్యమైనది.

స్ట్రాంగ్ పాకెట్ లీవరు గెడియారము.

7 బహుమానములతో దీని వెల రూ. 8-8-0 మాత్రమే. 7 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గల.

ఆర్యబృందములారా! ఈనూతనగడియారమును నమూనాను తెప్పించితిమి. ఇది ప్రపంచమంతటా ప్రసిద్ధి జెందినవి. మిక్కిలి బలమైన యంత్రసామనులతో తయారుచేయబడినది. మాకంపెనికి ప్రత్యేకముగ రప్పించియున్నాము మన గవర్నమెంటువారి గుండుకు సరిగావడము. వీటిసామనులతో నేక దినములవరకు ఆరుగక చక్కగా నడుచును. చక్కని గెడియారము. వేయేల? కరణం, మునిసీపు, ఉద్యోగీయులు, ధనవంతులు, వీధిలు మొదలగువారు ఉపయోగించునటుల ధరను తగ్గించి మాకంపెనిపేరు బ్రాహ్మణమునకునుటగాను ఈదిగువకవరకు 7 బహుమానములను పంపుచున్నాము. గెడియారం గలము, నల్లపట్టుదారం, సెట్టె 1, గెడియారమునందుంచి, లాకెట్ 1, సీమసెంటుబుడ్డి, చేతిరమాల్ 1.

5½ మూలగడివి 2½ మూల వెడల్పుగల పట్టుపంచ యేరంగైననుబడికపేధగ వెల 1-కి రూ. 2-0-0
2 మూలగడివి, నిడివిగల చుట్టుబాలరుచాకం రూ. 1-6-0. 1½ మూలగడివి, నిడివిగల చుట్టుబాలరుచుట్టుచాకం 0-15-0
ఒకాన్ సెట్టె వేరహాన్సు, నెం 1-6 వెంకటేశమేస్త్రిపేట, మదరాస్.

వనోపధి సారసవరిల్లా.

ఇది యేకమునందున్న సత్తురుగడ్డంను మరయు సగల చక్కగోగములను కాగులేదును. కృత్రిమము, సతవాదముతో, రసకల్లు, రక్తనిశానములను కలిగిన అన్నిగోగములను దీనివలన నయివలదు. ఇది చక్కమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడిశ్శంకులను పుష్టినిగలిగించును. సత్తురును పుష్టినిగలిగించును. దీనివలన కరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును. యిది సీసామందును నాడిన తోడనే కరీరములో నొకనిధిమైన మోహ్యుగనువించును. లెండుసీసాలు వారిన తోడనే కరీరము కాగుపడును.

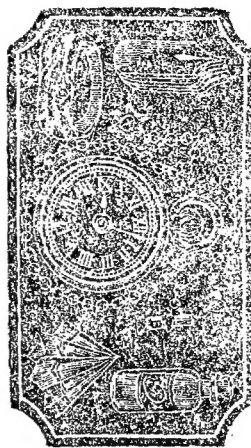
సీసా వెల రూ. 1-4-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్. ౧౪౪. ఫనస్వాడి. నం. ౨. బొంబాయి

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2. Bombay.

పాకెట్ లీవరు గెడియారము.

దీని క్రయము 6 బహుమానములతో రూ. 2-14-0 లు మాత్రమే
6 సంవత్సరములు గ్యారంటీ యివ్వబడును.

ఈనూతనగడియారమును నమూనాను తెప్పించితిమి. ఇది ప్రపంచమంతటా ప్రసిద్ధి జెందినవి. మిక్కిలి బలమైన యంత్రసామనులతో తయారుచేయబడినది. మాకంపెనికి ప్రత్యేకముగ రప్పించియున్నాము మన గవర్నమెంటువారి గుండుకు సరిగావడము. వీటిసామనులతో నేక దినములవరకు ఆరుగక చక్కగా నడుచును. చక్కని గెడియారము. వేయేల? కరణం, మునిసీపు, ఉద్యోగీయులు, ధనవంతులు, వీధిలు మొదలగువారు ఉపయోగించునటుల ధరను తగ్గించి మాకంపెనిపేరు బ్రాహ్మణమునకునుటగాను ఈదిగువకవరకు 7 బహుమానములను పంపుచున్నాము. గెడియారం గలము, నల్లపట్టుదారం, సెట్టె 1, గెడియారమునందుంచి, లాకెట్ 1, సీమసెంటుబుడ్డి, చేతిరమాల్ 1.

దయచేసి ఈవిలాసమునకు వాసి తెప్పించుకొనుడు.

బి. అక్. వెంకటరమణ అండు కంపెని.

నెం. 7, కోపు వెంకటాచలయ్యార్ సందు, మద్రాస్.

చక్కని సువాసనగల సెంటులను ప్రేమించువారు

ఆటోమేట్ బహార్ (రిజిస్టరు)

అనుప్రాగ్ధ్యములకు ద్వేషించిన ఆ ర్థవయోగింపవలయును. మనోహరమయినది, నూనానగలది, చాలకాలము వాడనయందునది, కొన్ని ఏర్పరచబడిన పుష్పములనుండి మాత్రమే తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మధ్యసారము చేర్చబడలేదు. నీచేతిరుమాలు మీదగాని, కోటుమీదగాని కొన్ని బొట్టను వేసికొనినయెడల నునానగలతో గూడినపుష్పతోట లోనే గూర్చుంటుండును. ఈ అద్భుతమైన వేయరకముల పుష్పములనుండి తయారైన ఆత్మరు యొక్క నునాననుభవించుటకయి ఆటోమేట్ బహార్ యివ్వవని మీదగ్గరనున్న సాఫలీపరు నడుగవలయును వారితోపున లేచని మామ్రాయుడు. చిన్నబుడ్డి విలస 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0, ప్లీ టౌన్సు ఆత్మరుగల పెద్దపయిబుడ్డి 2-0-0 ఈ ఆత్మరులో మరగబెట్టబడి ఘుంఘును లాడుచుండు కాత్తులు డబ్బు 1-8 0-10-0. బి. పి. ఖర్చుకొనువారే భరించవలయును.

సోలు ఎజెంటులు-ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్

కెమికల్ కంపెని, 155 జానా మసీదు. బొంబాయి.

మదరాసు ఏజెంటు: మహాత్ పురుషోత్తం మూర్తి నెం 23, చై నాబాబు రోడ్డు, పురుష బహారుగమీపం మదరాసు.

నర్వటివన్.

భాతుపుష్టినుండు లన్నిటికి తల్లి.

ఇది నుండినచంటి ఒక వనమాలిక. ఇదియే మన పూర్వికుల అతిరహస్యపు ఔషధము. దీనిప్రభావము కనుగొనవలయునన్న రాత్రి పురుషోత్త సమయమున పుచ్చుకొనిన కొన్ని వివిధములలో దాని ప్రభావము కనవచ్చును. నపుంశ కత్తెను పోగొట్టుటకు యంతకుమించినది లేదు. జాత్యంధియగు దుర్బినియోగముచేతను మూత్రద్వారంబులకు సంభవించెడి అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజువంటిది. రక్తమును కుభ్రపరచి నరములకు నటుత్వమును జేహమునకు బలమును కలుగజేయు నిచ్చును. 200 బిళ్లములగు సేహములను మొదలంబు నాశనము చేయుటలో గంజీవంటిది. "పర్వతీవన్" ఇది స్త్రీలు, పురుషులు, వాఙ్మను పుష్టిల అందరును నుపయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల పుష్ట్యాభ్యుపాసకంబి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియుకలుగును.

తెల టిచ్చు 1-కి 2-0-0 సోన్టీజి ప్రత్యేకము.

ప్రాఫెసర్ జి. యస్. నాయు

(13-5-14) కలియంగభీమ.

16 కృష్ణపు నెంబలిపేటి, తిరువల్లిక్కేణి మదరాసు.

కూస్తాండలేహ్యము.

ఈలేహ్యము కనుమాలికాసారంబులతో కాస్త్రాక్రముగా తయారు చేయబడినది. ఇది 40 రోజులు నేవించిన తుక్లనప్తము, అజీర్తి, డియ, మూలశంఖలు, నుఖవ్యాధులు పేహుతిమ్మెరలు, మొదలైన అనేకరోగములను పోగొట్టి బలము, కాంతి, వీర్యవృద్ధిలకాడై పరాక్రమము, దీప్తియుపు కలుగజేయును. పర్యయలేదు. 40 రోజులకు 2 డబ్బాలు కాలుగు. డబ్బా 1-కి వెల రూ. 2-8-0 లు ఖర్చులు సహా 2కోరినవారికి సన్నితమైన క్యాట్లాగు ఉచితముగ పంపబడును విలాసములు విడి అతురములతో వ్రాయును.

అడ్రెసు: మేజేరు.

సరస్వతి వైద్యశాల,

మాముదూరు, కృష్ణాజిల్లా.

23 వ కృష్ణామండల మహాసభ.

ఏలూరులో 24వ తేదీని సమావేశమగుట.

ఆంధ్ర సభాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల ఉపన్యాసములు.

ఈ శు॥ 24 తేదీ 22వ కృష్ణామండల మహాసభ ఏలూరులో సమావేశమైనది. సభ్యాసభాధ్యక్షులగు ఆనందంబు రావుబహద్రుడు మొదల రామచంద్రరావు పంతులుగారు సభ్యులకు స్వాగతముసలిరి. వారీయపన్యాసము నుండి ఈ క్రిందవిషయములు ముద్రింపబడుచున్నవి:—

యధ్యక్షులు - రాజభక్తి.

ఈజిల్లా ప్రజలపక్షమున నీసమయములో ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వమువారియెడల మన విశ్వాసమును తెలియజెప్పటయూ, ఈయధ్యక్షులలో మనప్రభువులకు భగవంతుడు విజయము కలుగజేయునట్లు ప్రార్థించుటయూ, మన శక్తికొలది యిష్టము ప్రభుత్వమువారికి మనముచేయగల సహాయంతయు చేయుటయూ మనకు ముఖ్య కార్యములై యున్నవి. ఈయధ్యక్ష మారంభమయినది మొదలు ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వముయెడల మన దేశపు ప్రజల వాదనలను స్వతస్సిద్ధమగు రాజభక్తి ఆంగ్ల పరిపాలనకు లోబడిన యెల్ల దేశములయందును. అ. తమకు ఆనందమును కలుగజేసినది. మనకు సంబంధించి నంతవరకు, ఈయధ్యక్ష మనకు వైకేకనబడని ఉపకారమును చేసినదిగా ఎంచవలసియున్నది. ఇండియాదేశమునందు ఆంగ్లేయ రాజ్యము ఆకల్పాంతము వర్జిల్లవలెనను నభిలాషయే నిశ్చలమైన ప్రభుభక్తియు ఇంగ్లండుదేశపు ప్రజలకును పార్లమెంటువారికిని ఈ యధ్యక్షుల మున వెల్లడియయ్యెను. ఐరోపాలోని రాజ్యాంగ వ్యవహారములలో, ఏమాత్రము అలజడివచ్చినను, దేశములో కలత సంభవించునని చెప్పెడి పలువురు మహానుభావులయొక్క జ్యోతిషము వ్యర్థమయ్యెను. ఈదేశపు ప్రజలకు శ్రీచక్రవర్తిగారు పంపిన సందేశమును ఈ ప్రజలయొక్క నిజమగు అంతఃకరణ సిద్ధిని పార్లమెంటువారు గ్రహించి ఆనందభరితులగుటయ్యెను. ఈ దేశచరిత్రములో శాశ్వతసంఖ్యా విశేషములుగా నుండును. అన్నిటికంటె మనదేశస్థులను యుద్ధరంగములో పోరాడుటకు ప్రభుత్వమువారంగీకరించిరి. పంపుట యెల్లవలను అపరిమితానందమును కలుగజేసినది.

ఆయుధశాసనము—వాలంటీయరులు.

ఇప్పుడు జరుగుచున్న యుద్ధము యిదివరకు చరిత్రలో వ్రాయబడిన యుద్ధములన్నిటికంటెను మహాఘోరమైనదిగా కనబడుచున్నది. దీనిలో జేలకొలది జనులు నశించుచున్నారు. అట్టి రణరంగములో నీ దేశముకూడ తన శక్తికొలది దనప్రజల నిచ్చి సహాయము చేయుచున్నదని చెప్పట కొంతవరకు విచారముతో గూడిన మనశ్శాంతికి కారణముగా నున్నది.

ఈ యుద్ధమువలని ప్రస్తుత స్థితినిగూర్చి “మ్యాప్రైటు మున” అను వాస్తవప్రతియొక్క యభిప్రాయములను ఆంధ్ర పయన సర్ విలియమ్ వెడ్డెర్బరన్ గారు కొద్ది రోజుల క్రిందట వ్రాయించిన లేఖయు మీరు చూచియుండుదురు. ఇప్పుడు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముయెడల ఇండియాదేశపు ప్రజలకుగల శ్రద్ధాభక్తులు, అసహాయత, ఆపత్కాలములో, బ్రిటిషువారి వైశ్యమువలన రక్షింపబడవలసిన నిరంధరులగు ఇండియా ప్రజలయొక్క శ్రద్ధాభక్తులుగానున్నవి. నానాసాహెబు పిటూరి మొదలు, ఈ దేశపు ప్రజలను నిరాయుధులుగా జేయుటయే ఇట్టి పిటికీ కారణము. వైస్ రెజిడెంట్ వారుభయము అను మానాసుదనుగు నీ వ్యవహార పద్ధతికి కొంచెమైనను హేతువుగాని న్యాయముగాని కనబడదని వాదించుచున్నారు. ఆపత్కాలములో అపరమమచ్చినపుడు తమకు తమ దారాపుత్రాదులను తమ దేశమును సంరక్షించుకొని, అందరి గౌరవము నిలువజేయుకొనుచు, తమ సంరక్షణ నిమిత్తము పోరాడి తక్కు పరాజయమును గలుగజేయుటకు తాము ఆయుధ విహీనుల మగుటచే వ్యర్థమయితిమి గదా యను సంతాపము ప్రజలను మిక్కిలి పీడించుచుండును. ఇంలియుగాక ప్రభువుకొఱకు తాము పోరాడలేక పోతిమేమన శంకనాపకీరిని వాధించుచుండును. ప్రజలను నిరాయుధులుగా జేయుట మీరియెడలను మీ రాజభక్తి భంగమను పూర్తికాదును నమృతము లేదని చెప్పటకొక బలయువన దృష్టాంతముగ నున్నదని గూడ వారు నెలవిచ్చియున్నారు. ఇండియా దేశములో ఏయూరోపు దేశముదయిననుసరే, అమెరికా దేశముదయినను సరే, అనగా జర్మనులు, ఆస్ట్రీయులు, స్పెయినులు, మరియు

రష్యనులు, వీరందరు లయసన్న లేకుండ ఆయుధములను తీసికొని పోవచ్చును. కాని యంతభాగ్యవంతుడైన ఇండియా దేశమును అట్లుచేయ వీలులేదు. కాబట్టి ఆయుధ శాసనము పూర్తిగా రద్దుచేయుటకు వీలులేకపోయినను, ఘనా నామ నమస్కలును, విభాగధిక్షులును నగువారైనను, లయసన్నతో నిమిత్తములేకుండ ఆయుధములను ఉంచుకొనటకు ఆప్తలో మినహాయింపు ఏర్పడిన యెడల ఆనుకూలముగ నుండునని వారు నెలవిచ్చుచున్నారు. ఇదిగాక ఇండియను వాలంటీరు వైశ్యముల నేర్పాటు చేయవలెననియు, తన ఇండియా దేశీయులకు వైశ్యములలో ఉన్నతవర్ణుల నీయవలెననియు, వీరు చెప్పచున్నారు. తమలాభములు ఆభిలాషలు తమకెంత ప్రేమాస్పదములో ఇంగ్లండు దేశపువారికి గూడ నట్లేయనియు, ఇంగ్లండు దేశస్థుల మంచిచెడ్డలు, తమ మంచిచెడ్డలే యనియు, ఇండియాదేశపు ప్రజలు గ్రహించి తెలుసుకొనఁజేయు సదుద్దేశముతో వీరి విషయములను గూర్చి చెప్పటకు కారణమయినది. ఈ సమయములో నిట్టియపకారములను రాజభక్తులగు ప్రజలకు జేయవలయునని మహానీయులగు కొండతాంగ్లేయులు చెప్పట గొప్పసంగతి. అయితే యాకౌంట్ కలు, దేశీయ మహాసభ ప్రారంభించినది మొదలు అనగా 1885 వ సం॥ము నుండియు ప్రజల హృదయములందంబులించి వర్ధిల్లుచున్నవి. 28 సం॥ముల క్రిందటనే అనగా 1886 సం॥ములో కాంగ్రెసుసభవారు ఈక్రింద చెప్పినట్టిని ఒక తీర్మానమును నిశ్చయపఱచినారు. ఐరోపాలోని చక్రవర్తిని వ్యవహారస్థులను బట్టియు, నీ దేశపు ప్రజలను తగినరీతిని తరఫీయచేసిన యెడల, వీరు ఏకయిన అలజడులు తటస్థమయినప్పుడు ఆంగ్లేయ రాష్ట్రమున కెక్కువ సహకారు లగుదురను నంశమును బట్టియు, ఇండియా దేశపు ప్రజలు ప్రభుత్వమువారి కవసరమింతోమ కట్టుబాటులకు లోబడి స్వచ్ఛలైసెన్సిత సంఘములుగా కూడుటకు నెలవియ వలయుననియును, గవర్న మెంటు వారిని ఈ దేశీయ మహాసభవారు ప్రాశ్నించుచున్నారు.” అని

ఈతీర్మానమందు నూచింపబడిన అవసర మిప్పుడుతటస్థమైనది. దేశీయమహాసభాగ్రేసరులయొక్క రాజ్యవహార గ్రహణకై సహకారముయినదయి సాఫల్యతనొందెను. ఆయుధ శాసనము మార్చవలెననియు సేనలోగొప్పహోదాలు మనదేశపు వారికి వచ్చెను నీలకలుగజేయవలెననియు సేనాసంబంధముగు ఉద్యోగములకువసరమగు విద్యాభ్యాసముకొఱకు సేనావిద్యాశాలలు స్థాపించవలెననియు 1888 సంవత్సరం మొదలు మన వారసుగుచునే యున్నారు. చిరకాలమునుండి కావలెనని కోరబడుచుండెడు నీమార్పులు వర్తమానాంశమును బట్టి సఫలములగునా అను విషయము గమనించవలసియున్నది.

కాని యిప్పుడు రణరంగములో పోరాడు మనదేశస్థులయొక్క పౌరుష సాహసములకు ప్రత్యుపకారము కలుగుననియు, నీమూలమున మరకంకను జౌదార్యజనకముగు మేలు కలుగగలదనియు ఆత సర్వవిధములను మనలను హెచ్చరించుచున్నది.

ఇండియాదేశపు నావికాసేన.

కాని ఇప్పటి యుద్ధకాలములో మనదేశమునకు కొంచెమయినను నావికావైశ్యమువలని రక్షణలేకపోవుట మన అసహాయస్థితిని వ్యర్థమయి వెల్లడిపుచ్చుచున్నది జర్మను యుద్ధనావయగు “ఎస్ డెన్”యొక్క దౌర్జన్యము మన దేశమునకు నావికావైశ్యములేని లోటునుబయలుపెట్టినది. ఈరుచ్చుపుటోడ చెన్నపట్టణమునకు కలుగజేసిననష్టము కొంచెమేయని నను దీనిదౌర్జన్యమువలన బంగారోహుతములొన పట్టు సముద్రములోను రంగూనుదేశములోను వర్తకవ్యాపారమున కధికనష్టము సంభవించినది. ఇండియాలోని సముద్రప్రవక్తమున కొకచిన్న పడవ యింకనష్టము కలుగజేయగలదను సంగతి మన మెఱుగుట కేరకతెన్న సేనా ఆవకాశములేకపోయెను. కాబట్టి యిందునుగూర్చి మనమందఱము ఆలోచింపవలసియున్నది. మన సహాయమునిమిత్తమేకన్న తూర్పుఇండియా నావికావైశ్యము ఖర్చులక్రింద మనము బ్రిటిషు సామ్రాజ్య నావికావైశ్యమునకు ప్రతిసంవత్సరము 15 లక్షలరూపాయలచొప్పున చెల్లించుచున్నాము. కాని మనదేశ సంరక్షణకు ప్రత్యేకనావికావైశ్యము నేర్పాటుచేయవలసిన సమయమువచ్చెనని నేనూ

కొంచెదను. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వత్రంత్ర రాష్ట్రముల ప్రతినిధులంబలిపించి అప్పటిప్పటి ఇంగ్లండు ప్రభుత్వమువారు ఇంగ్లండులోనిపు మహాసభలలో మన ఇండియాదేశపు ప్రతినిధులను రానియ్యకపోవుట సరికాదు. అట్లు రానిచ్చియుండిన యెడల సదరు రాష్ట్రములకును మన దేశమునకును అనుయతికు ఒడలు వరస్పదప్రైవే హెచ్చి మనదేశము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో ఉన్నది సానమును పొందియుండును. ఇండియాసంరక్షణకు కావలసిన నావికావైశ్య విషయము ఇండియాప్రభుత్వమువారును, ప్రజలునుకూడ ఆలోచించవలసి యున్నది. సదరు స్వదేశరాష్ట్రములు తమసంరక్షణ కొఱకును ఇంగ్లండుదేశసంరక్షణకొఱకును, నావికావైశ్యాభివృద్ధికిగాను కట్టుబడునూతన యుద్ధనావలకు వెచ్చించు ద్రవ్యములసంగతి మీరెఱిగియుండురు. మనదేశమునకున్న విశిష్టసమ ప్రతీతిమును ఆలోచించి చూచినయెడల మనదేశసంరక్షణకొరకు నావికావైశ్యస్థాపన అత్యవశ్యకమని మీరతోచకపోదు. మిలిటరీకష్టములట్లుండ ఇందునుగురించి ద్రవ్యకష్టమే అధికముగానున్నది. ప్రజలపై నిద్రాభక్తున్న పన్నులను అమితముగా హెచ్చించకుండ నీవిషయమును సాధించగలమాన్యు త్వరలోకనుగొనబడి ఏదో ఒకరూపకముగ దేశసంరక్షణకొరకు నావికావైశ్య మేర్పాటుప బడునని నానమ్మకము. ఇండియాసంతతివారికి నావికావైశ్య పదవులను పొందుట కవకాశమిచ్చు నావికావైశ్యస్థాపన విషయమై ఇండియా దేశపు ప్రజలకు హెచ్చరిక పట్టకముగదు విద్యావిషయమైనవాంఛలు.

ఈజిల్లాలోని పలు తెగలవారు ఈ విద్యాభివృద్ధి విషయము పోగుచేసిన ద్రవ్యవిధులు చాలాకష్టమొకరమగు జనిని చేయుచున్నవి. ప్రయత్నివిద్య, సెకండరీవిద్య, మంచిస్థితిలోనున్నవి. ఇప్పుడు గుడివాడలో నొక హైస్కూలు స్థాపించెదరని విషయంకెంతయు సంతోషముగానున్నది. కాని ఈజిల్లాలోగల కళాశాలలేని కొరతను తీర్చుటకు ప్రస్తుతమొక రెండవతరగతి కాలేజీ ఆత్యవశ్యకమని నావతోచుచున్నది. ఈజిల్లాలో ప్రభువత్తరగతి కాలేజీ ఒకటి మాత్రముబందరులోగలది. ఇందు విద్యార్థులు పూర్తిగా నిండియున్నారు. ఈజిల్లాలో విద్యావ్యాప్తికిగాను ఆకాలేజీవారు కష్టపడిచేయు పనులకన్నిటికిని మనమెంతయు శ్రీకృతజులమైయున్నాము. అయినను నీజిల్లాలోని విద్యార్థులు స్థలములేక దగ్గరజిల్లాలోని కాలేజీలకు వెళ్లుటతటస్థించుచున్నది. ఆజిల్లాలవారు వారిజిల్లాలోనివారిని కాలేజీలలో చేర్చుకొని అటుమిట్టట వైజిల్లావారిమాట ఆలోచింతురు. ఈమధ్యవచ్చిన విద్యాసంబంధమైన మార్పులవలన కాలేజీతరగతులలో మధ్యదియగు ఇంటరుమీడియట్ తరగతిలో ప్రవేశించవలసిన, చాలరసంఖ్య ప్రతిసంవత్సరము అధికమేవారికి కాలేజీలలో స్థలమునొరకక మిక్కిలి చిట్కంపడుచున్నారు.

వీరుకాలేజీలలోచేరుటకు ఒక్కొక్కప్పుడు చాలదూరముకూడ వెళ్ళవలసివచ్చుచున్నది. ఇందుకు దృష్టాంతముగా బందరు నోబుల్ కాలేజీలో, బల్లారి, కడపకర్నూలు, అనంతపురం జిల్లాల బాలురు వెళ్ళుచుండి యున్నారు. కాబట్టి కిక్కినసంగతులట్లుండ, త్వరలో మన జిల్లాలో నొకరెండవతరగతి పాఠశాలను స్థాపించుటకు మనమందరము ప్రయత్నము చేయవలసియున్నది. ఈకాలేజీ ఇప్పుడున్న హైస్కూల్స్ లో నొకదానిని కాలేజీగా మార్పుటమూలముగాగాని, లేక ప్రత్యేకముగాగాని స్థాపించవచ్చును. ఇట్టిపాఠశాల నేర్పరచినయెడల కొద్దికాలములోనే అది అన్యసహాయమక్కురలేక వర్ధిల్లగలదని నాయభిప్రాయము. ఇప్పటి ఈవిషయమునుగురించి ప్రభుత్వమువారు సంబంధముకలుగజేసుకొనరు. ఈపని యీజిల్లాలోని జనులసహాయమువలననే నెరవేరవలసియున్నది. ఈమధ్యను మన శక్తివర్తిగారి మంజులలోనొకరగు హో ప్రేమ ప్రభువుగారు గ్రేటుబ్రిటనులో ప్రవేశగమందును, ప్రతిపట్టణమందును, ఒక్కొక్క స్వతంత్రపాఠశాలనున్నను ఆదేశమందలి విద్యయొక్క కొరతలేదని నెలవిచ్చిరి. కాబట్టి ఈవిద్యాప్రాప్తికరకు పాటుపడుచున్న చిన్నలవలెనని అవకాశములను కలుగజేయుటకు మనశక్తికొరవలేక శ్రమపడవలసియున్నది. క్రిశ్చియలును ప్రొటెస్టంట్ రంగయ్య అన్నారావు బహద్రుగారు వారు యువక సాహసముల కనుగుణముగా నొక కాలేజీని స్థాపించు నుద్దేశముతో విద్యావిషయముగు ధర్మదాయము నొకదాని నేర్పరచియుండినది. రంగపురము బహిందారుగారును సదరాదాయమునకు భక్తకర్తలుగను శ్రీ మాడపాటి వెంకటేశ్వర రావు పంతులుగారికి, లేలు జమిందారు గారియొక్క సహదేశమును నెరవేర్చి ఈ కళాశాలవని లోటు తీర్చవలసినదని ఈ సభవారు ఒక విన్నపము పంపిన యెడల చాగుండునని నావతోచుచున్నది. ఈరీతిగా మన కభీషినిది కాగలదని నానమ్మకము.

బోధనాధ్యక్షుల పాతకాల

ఉపాధ్యాయులకు తగిన బోధనాకాలము లేదని జిల్లా లో నొకటి కావలయున్నది. ఈ రాజధానిలో ప్రయుక్తి విద్యయు సెకండరీ విద్యయు చక్కగ కట్టబడిన జిల్లా లలో మన జిల్లా ఒకటి. ఈ జిల్లాలోనున్న తాలూకా బోధన పాతకాలలోనేమి తేలికతయు పాతకాలలోనేమి బోధనాధ్యక్షులను పొంది కృతార్థులయిన ఉపాధ్యాయులు స్వల్పగా కావలసి వచ్చుచుండును. అందుకుగాను తగిన యుప కరణ సన్నాహముగల బోధనాధ్యక్షుల కాలయొక్కటి అత్యవ సరమై యున్నది. ఈ జిల్లాలో పరిశ్రామిక విద్యా విషయ మైన బోధనకును ఎక్కువ ఆరకాశముగలదు. ప్రస్తుతము పరిశ్రామిక విద్యా విషయము ప్రభుత్వమువారి యలోచనలో నున్నందున అందును గురించి మన జిల్లాయొక్క వాంఛలను మన మాటాడించుట యవసరమై యున్నది.

జిల్లాలోని బాటలు

ఈ జిల్లాలో అనకట్టలు కట్టుటచే నేర్పాటు అయిన నీటి పారుదలవలన గ్రామాదులలోని ప్రయాణపు బాటలు, గ్రామాంతరము, వీనియొక్క స్థితిగతులను సర్వవ్యాపకమింది కద్దతో చూడవలసిన అవసరము తలపడుచున్నది. ఈ పరి యంతయు ద్రవ్యసాధ్యము యున్నది. ఇంగ్లీషునాటి సర్వ దా ప్రభుత్వము వారికి కార్య సానుకూలమగు వరకును విన్న విందు చుండవలసియున్నది. ఈ జిల్లాలో నీటిపారుదల వలన వచ్చిన ఆదాయములో కొంతభాగము యందువలన వచ్చిన యిబ్బందులను తీర్చుటకుగాను మినహాయించి ఖర్చు నెట్లుబడే సహేతుకమయిన మాగ్గుము. కాని పలుమారు ప్రభుత్వము వారికి విన్నవించు కొనినయెడల నీ విషయము సఫలము నొందలేదు.

మన జిల్లాబోధన నెసిదెంటుగానీ జిల్లాలోని ప్రయాణ బాటలను వాగుపట్టి మంచిస్థితిలోనికి తీసికొని రావలెనని మిగుల అభిలాషలయి యున్నాడు. గవర్న మెంటువారి ద్రవ్య సహాయము లేనిదే యేపరియు నెరవేరదు. ఈ నీటిపారుదల వలన వచ్చిన ఆదాయము, స్థితి మెడలగు చెరుగులలో కారణము స్థానిక అధికారులయొక్క శక్తికి మించినదయి యున్నది. ఈ నీటిపారుదల కద్దలకుగాను ప్రధమములో ఖర్చుపరచిన సామ్యుకు నీటి పన్ను మూలముగా నెక్కువ ప్రతిఫలము తిరిగి వచ్చుచున్నది. మన గోదావరి కృష్ణాజిల్లాలలో ప్రధమమున ఖర్చు అయిన సామ్యుకు మాటికి రు 17½ ఆదాయ వచ్చుచు న్నది. కాని యీ అమితాదాయము కొంతవరకు ప్రజలయొ క్క ఆరోగ్యసౌఖ్యములకు భంగము కలుగజేయకుండ వచ్చి యుండలేదు. కాబట్టి యీరెండు జిల్లాలలోనున్న జనసంఖ్య మయొక్క ఆరోగ్యస్థితిని హెచ్చించుటకు ఆ సహాయన విచారణను జరిగించి అందుమూలమున వారి జీవనస్థితిలను సుఖదాయకములగు నట్లుగా చేయుటయే ముఖ్యముగా కను పడుచున్నది. ఇందున కనకవరమును సామ్యు నీ నీటిపారుదల వలన వచ్చు ఆదాయములో నుంచి మినహాయించ వలసి యున్నది.

ఈజిల్లాను రెండుజిల్లాలుగాజేయుట

ఈజిల్లావిభాగవిషయమై ప్రజలు శ్రద్ధావంతులయియు న్నారు. 1904 సం॥ రములో నీక్రొత్తజిల్లా ఏర్పాటుయినది మొదలు ఈవిభాగము సంతృప్తికరముగా లేదనియును, ఈ క్రొత్తజిల్లా సాతగోవావజిల్లాకంటె పెద్దదయినదనియును పరిపాలనాధారము పూర్వముకన్న హెచ్చయ్యెననియును, అందజనున తెలిసినవిషయమే. ఒకజిల్లాఅధికారి యీజిల్లాను పరిపాలనచేయుట కష్టమను నంతే 10 రాజకీయాధ్యక్షులను, తదితరులను నొక ముందుమే. ఈరెండుజిల్లా లకు విశ్వరూపును, కీర్తికాచి ముద్రున్న భాగము నొకజిల్లాగా నేర్పాటుచిన బాగుండునని యెంచి, అవిధితి కనుగుణముగా నీవిభాగమును జరపినారు. అయితే యీ 10 సం॥ రములలోను మనకుగల అనుభవమును బట్టి ఈజిల్లా తిరిగి విభజించకపోయియెడల పిలువదని తెలి యుచున్నది. జిల్లాలోనున్న డిపార్టుమెంటులందు పరిపాలనా సహాయమునకుగాను ఒక్కొక్క ప్రత్యేక ఉద్యోగముని యేర్పా టుచేయుచుండుటయు, జిల్లాలోని సివిల్ఎంజనీయరులకు పరిపాల నా భాగనిర్ణయమును నరిక చేయలేకపోవుటయు, వీనిరెంటి నిబట్టిచూడ జిల్లావిభాగ మనకుపనికి చెప్పుటకు కొంచెయైన ను సంజేయమలేదు. పరిపాలనకొరకు జిల్లా విస్తీర్ణమును తగ్గించుటవలన కొన్నిలాభములను కొన్ని నష్టములనుగూడ గలవు. ఈలాభ నష్టములను యోచించి మనకేది తేమకా తేల్చుభా ర మిసభవారియందున్నది.

నీటిపారుదల చట్టము

మనగవర్నరుగారి కానునీర్వాహణసభలో తీర్మానముకు తీసికొనిరాబడుటకు ముందు యీరాజధానిలోని ప్రజలవిమ ర్శనమును ప్రయోగించుటచే చట్టమునుగుఱించి మిగు విన్నవిం చుచున్నాను. ఈ చట్టమిదిగోతు చాలకాలమునుండి యీలో చనలో నున్నది. దీనివిషయమై చాలచక్క జరగగలదు. ప్రధ మములో తియారయిన చిత్తుచట్టములోని యంతములకంటె నిష్పాదు పర్యవరయిన చట్టమునందలి నిబంధనలు కొంతసం తృప్తికరముగానున్నవి. ఈచట్టముయొక్క నిబంధనలను వివర ముగా పరిశీలించిచూడచోనేసిపూర్వజ్ఞమునకునుపరిపాలనా సౌకర్యమునకును అనుగుణమయిన మార్పులను చేయునట్లు తెలియజేయుటకు ఈరాజధానిలోని రెండుగొప్పడెల్లాలగు గోదావరి కృష్ణాజిల్లాలలోని ప్రముఖులగురుయతులతోనిండియు న్న ఈసభమిగులతగియున్నది. నీటిపారుదలనుగుఱించినఆరులు ఎంతవరకు ప్రభుత్వమువారియందుండవలెనో ఎంత వరకీదేము లో పాటుచున్న నీటియందలిచుక్కజు సమాన్యమందరికి తిగి యుండ వలెనోయనునంతములేచట్టములో నిర్వచించబడిన యం తములలోకొన్ని యయియున్నవి. ఈసంగతులు యొక్కవగాగ్ర త్తతో నాలోచించవలసి యున్నది. రెండుపక్షములను ఆ లోచించవలసిన విషయములగుట. ఇందులో ప్రజలయొక్క స్వంతహక్కులకు భంగములేకుండ చూడవలసిన సాధ్యత యొకటియున్నది. రెండవదిజనులందరియొక్క ఉపయోగము తేమనునిమిత్తము కొంతవరకు స్వంతహక్కుదారులు తమహక్కులను వదులుకొనవలసియున్నది. మఱియు కేశతే మములకు కావలసిన పరిపాలనాభివృద్ధిసంగతికూడ ఆలోచిం చవలసియున్నది. ఇవికాక మిగిలాలోచించదగిన విషయము లీచట్టములో ననేకములున్నవి. కాలవలమీదనుండు ఇంజి నీయరు ఉద్యోగములకు క్రొత్తఅధికారములను కలుగజేయు విషయమొకటి యీజిల్లాలోనున్నది. నీటిచ్చువిషయములో నెలవుతేకుండ నీరు నెట్లుకొన్నవారికి జరగవలసిన దండలను గుఱించియు, తూములు, లాతులు వయసులు మొదలగునీటి సంధింపును సర్కారుకట్టడములకు వచ్చే నష్టమునకుగాను లక్షలమగులించియు, నీకాలున ఉద్యోగముల అధికారములను హెచ్చించి, వారిఖాయదాను హెచ్చుచేయుటకు ఈజిల్లాలో కొన్ని నిబంధనలు వాచ్చుచుండెవి. ఇవిగాక ఒక నీటిఆధార మునుంచి భూములు సాగుబడచేసుకొనుచున్న భూమిభూ మందలను, భూమిసేవ్యదారులను సరసు నీటికాలనవిషయ మును కొన్ని అంతములలో జవాబుదారులుగా నుండునట్లు యీచట్టముచెప్పుచున్నది. ఇదిగాక కాలవలమీదనున్న తూ ములు మొదలగు కొన్ని ఇంజనీయరుల కట్టడముల విషయ మై జరుగు నేరములకుగాను జరుగు పట్టుకొని హవాలాలో నుంచుఅధికారము నీటిని కొంతమంది యింజనీయరులకు ఉ ద్యోగములకు కొన్ని సందర్భములలో ఇచ్చుచున్నది. నీనికొన్ని టిని మీరు చక్క పరిశీలించవలసియున్నది. బహుశః యింజి నీయరులకు డిపార్టుమెంటులోని పెద్దఉద్యోగముల కీఅధికార ముల నిచ్చెదగని తోచుచున్నది. అయిన ప్రధమములో గ్రం థముజరిపి ఈతేసులను నడిపించు వ్యవహారములయొ క్రింది ఉద్యోగములయందుండక మానదు. కాబట్టి యింజనుమూలమున ఇంజనీరు యిలాకా చిన్న ఉద్యోగములు చేసేయటకు వీలగు క్రొత్త అధికారములు కలుగజేసినట్లు కాదా అను అంతము గూడ మీ రాలోచించవలసియున్నది. ఒకవేళ నిట్టి అధికార ములు కలుగజేయవలసిన అవసరమేయున్నయెడల ప్రజల తోడ్పాటువారితోకలసి యీఅధికారములు అయిజరిపిన బా గుండునేమో యను సంగతికూడ విమర్శించదగియున్నది. ఈ జిల్లాలో చెప్పిన చర్యలవలన నమమపొందిన వారికి పరిహార మిప్పించుట విషయమై యిప్పుడున్న కోర్టులకు అధికారముండ వలెనా లేదా అనుదానినిగుఱించియు సదరునష్టముల కియ్య బడవలసినప్రతిఫలమును గుఱించియు గూడ నీటిల్లాలో నిబంధ నలున్నవి. ఈచట్టమునుగుఱించి యొక్కవఅలోచనయు విమ ర్శనయు జరగవలసి యున్నదని నేను ప్రత్యేకము మీతో మన విచేయ బనిలేదు. మీరుందరు సావధానమై యీ చట్టమును గుఱించి మిత్రధాన్యుల నుపయోగించి దీనిని పరిశీలించుటని నమ్ముచున్నాను.

సభాధ్యక్షుల డిమాండ్లు.

సభాధ్యక్షులగు అనగరీలు శ్రీరాజా కె. ఆర్. వి. కృష్ణారావు పంతులు బి. పి. గారి యుపన్యాసమునుండి యీ భాగములు ముద్రించుచున్నాము:—

భూమిపన్ను సెటిలుమెంటు.

మనదేశమందలి ప్రజలలో మూడవంతులలో రెండువం తులవారికి సంబంధించిన విషయములు. ఈభూమిపన్నును సెటిలుమెంటును గుఱించిన విషయములే. మనరాజధానియందు కాశ్యతిపు సెటిలుమెంటు కొన్ని భాగములందును రయితువారి కెటిలుమెంటు కొన్ని భాగములందును ఆములలో నున్న. రైతువారి కెటిలుమెంటు సర్వోత్కృష్టమైనదని నమ్మిసర్ థావన మనుకో దొరగారు ఆకెటిలుమెంటు ప్రారంభించి అప్పుటికి మిప్పుడ సంవత్సరములకు మాత్రము ఆములలో నుండు నట్లుచేసినను తుదకు రయితులతో కాశ్యతముగు యేర్పాటు చేయవలయునని తెలంపుగలిగి. రైతువారి కెటిలుమెంటు ప్రారం భించెను. మనరాజధానిలోనున్న ప్రజల జనసంఖ్యలో 100 కి 68 గురు వ్యవసాయమునలన జీవించువారు. మనరాజ థానివలన గలుగు నాదాయములో 100 కి 40 రూపాయలు భూమిపన్ను వలన వసూలు అగుచున్నది. 1870 సంవత్సరమునకు పూర్వమువరకు రయితులతో కాశ్యతి కెటిలుమెంటు చేయవల యునను తలంపు దొరలనమువారికి దృఢముగానుండెను. మిత మైనభూమిపన్ను. కాశ్యతిముగా విధించి వ్యవసాయమువలన గలుగు లాభము సంతృప్తిముగా రైతు లనుభవింపగ గలుగు నట్లును విస్తారముగా ధను భూములపై చెప్పించి వానిని ఫలాభివృద్ధికి తేచ్చి అందవలన లాభప్రాప్తి చెందటకవకా శము రయితులకు గలుగజేయుకపోయినచో వారభివృద్ధి చెందు టయు వారునుంచిస్థితికి వచ్చుటయు నెప్పుడును టగ్గింప. రయితులకు వ్యవసాయమందు లాభము కనగించినగాని వారాపుత్రిని శ్రద్ధతోనవలంబింపదు. వారు శ్రద్ధగలిగి భూము లుభివృద్ధిపఱచి ఫలన తైరములుగాక జేసినగాని దేశమభివృద్ధి చెందదు. కాబట్టి వ్యవసాయభి వృద్ధియే దేశాభివృద్ధికి ముఖ్యకారణము. గతానుగతికముగా వచ్చుచున్న పుంతన కృషిపద్ధతులను మార్చుకొని నవీకర్యవసాయపద్ధతుల నవలం బించి వ్యవసాయభివృద్ధి నొనరించుటయు దేశాభివృద్ధిగలు గజేయుటయు మనకందరస నత్యావశ్యకము. కాశ్యతిపు కెటిలుమెంటును గురించి దివాన్ బహద్దరు శ్రీనివాస ఆర్యం గారు ఈక్రిందివిధముగా వ్రాసిరి “కాశ్యతిపు కెటిలుమెంటు వలన గలుగు లాభము లనేకములు. కాబట్టి సాధ్యమగు నంతవరకు వీలయిన ప్రయత్నములయందెల్ల రయితులతో కాశ్య తిపు కెటిలుమెంటు చేయుటనుంచిదని నాయుఖ్యాభిప్రాయ ము.” తనకు లాభించినను లాభింపకపోయినను రైతులు ఇతర వ్యాపారములు చేసికొనుటకన్న వ్యవసాయపుత్రియే గౌరవ మైనదని యించి యాపుత్రిని విడచుటకు సమ్మతించు. కృషి చేసి దానివలన జీవించుట ఇతరవ్యాపారములవలన జీవించుట కన్న నధిక గౌరవమునిమిత్తి నొకకూలి గిట్టినను చాలునని రయితులు భూముల విడువకాలకున్నారు. మఱియు భూమి కలవానికి లక్ష్మిన వారికంటె మనదేశమందు పరపతి యొక్క వగా నున్న కారణమువలన లాభమున్ను చేకపోయినను భూ ములను సంపాదించుకొనుచున్నాను. ఇట్లుసాపతి కొరకును నిరదాపకమయిన కాశ్యతమును అన్తి యగుటచేతను భూము లను సంపాదించిన విషయము కేవలము లాభమునే చూచి సంపాదించిగని తలపకూడదు. ప్రప్రథమమున 1272 ఫసలీ అనగా 1862.68 సంవత్సరములలో ఏలూరు తాలూకాలో జేరిన 22 గ్రామములలో తప్ప తక్కిన గోదావరిజిల్లాలో పడ మటితాలూకాలో రయితువారి కెటిలుమెంటు చేయుబడి నది. తరువాత 1276 ఫసలీ అనగా 1866.67 సంవత్సరము లలో తక్కిన కృష్ణాజిల్లాతాలూకాలో మొదటి రయితు వారి కెటిలుమెంటు చేయబడినది. పిమ్మట గోదావరి పశ్చి మజిల్లాలలోను కృష్ణా తూర్పుజిల్లాలలోను కృష్ణాజిల్లా మొరక తాలూకాలోను 1879 ఫసలీ అనగా 1899-1900 సంవత్సర ములలో రెండవకెటిల్ మెంటు చేయబడినది. ఈరెండవ కెటిలుమెంటు 1940 ఫసలీ వరకు అనులులోనుండును. ఇట్లు 1809 ఫసలీలో చేయబడిన రెండవ కెటిలుమెంటు జరుగు చున్న సమయమున భూమితరముల నేర్పరచు విషయమును గురించియు నీటియాధారమునుబట్టి భూములను విభజించిన విషయము గురించియు పల్లపు భూములకు భూమిపన్ను తీరు వాపన్న కలసి ఒక్కటిగా చేసిన పద్ధతిని గుఱించియు భూమిపన్ను విధించిన మార్గములను గుఱించియు కలిగిన విశేష చర్యయు నెల్లకల్లాలమును ప్రజలభూమయ మికందలకు

తెలిసియున్నది. తెలియమెంటు దేవార్థమెంటువారు ప్ర
 లల మొరనాలింపక తమకు తోచినరీతివ్యవహరించి వస్తున్న
 ప్రజలందరిని కలసి ఏకప్రపంచ గా దొరతనమువారితో మువి
 చేసి కొనిన కష్టమును అందు కష్టము మై గోదావరి
 కృష్ణ జల్లా సంఘమువారు దొరతనము వారికి పంపించిన
 మహాభరత్తుల సుగతులను కొంచ మైన పాటిం
 పక భూమి పన్ను వృద్ధి చేయుటయే ముఖ్యము
 గాదలచి తెలియమెంటు దేవార్థ మెంటువారూ
 హించిచేసిన అంచనాలెక్కలను బట్టియు భరలనుబట్టియు
 బంటుమొత్తమునుబట్టియు నీటిసదుపాయమును బట్టియు నీటి
 పారుదలలను హెచ్చినభూమియొక్క బలమును బట్టియు ఫల
 సాయములను విశేషలాభముగల స్థలములకు దీసికొనిపోవుట
 కేర్పాటుచేయబడిన సదుపాయములనుబట్టియు నీరెడకు
 కట్టెలుమెంటు ఏవిధముగాకేయబడినో అందువలన నందరకు
 కాకపోయినను గొందరికైన నట్టియన్యాయము బరిగెదో మీ
 కందరకు విశదమయియున్నది. ప్రస్తుతపు కృష్ణాదేవస్థాన
 నీలినిట్టి ఈతెలియమెంటు వ్యవహారము రెండవవిధముగా
 నాలొందింపవలసియున్నది. 1899 సంవత్సరములో రెండవ
 తెలియమెంటు చేయబడిన సమయమునందుగూడ గోదావరి
 పశ్చిమజిల్లా తాలూకాలకు సంబంధించిన విషయ మొకరికిగను
 బందరుమొదలగు తాలూకాలకు సంబంధించినవిషయము మఱి
 యొకవిధముగాను ఆలొందింపవలసి వచ్చినది. దొరతనమువారు
 తెలియమెంటుచేయుట భూమిపన్నువృద్ధిచేయుటకు సాధన
 ముగా నెంచి ధరలు హెచ్చుటవలనను దైవికములగు నీతిర
 కారణములవలనను రహితులగులగిన లాభమునకు పన్నువిధం
 చుట న్యాయముకాదు. ధాన్యాదులకు ధరలు హెచ్చుట
 కలన రయతుకు ఎక్కువలాభమువచ్చినను రయతులకు ఖర్చులు
 కూడ లేదనుసారముగా హెచ్చుచునేయున్నవి. కాబట్టి ఇట్లు
 ధరలు హెచ్చినకారణములబట్టి భూమిపన్ను హెచ్చించినచో
 ఆట్టిహెచ్చుపన్నును ధరించుట రయతులకు చాల కష్టముగా
 నుండును. స్వల్పపరిమితిగల భూములను వ్యవసాయమునీయు
 రయతుల కీవాద మిక్కిలి విస్తారము. రైతులస్థితిగతులు వృద్ధి
 చెందవలయునన్నచో విస్తారపు పరిమితిగల భూములుగల
 భాగ్యవంతులగు రయతుల విషయమంగూర్చి యొకవిధముగను
 స్వల్పపరిమితిగల భూములను సేద్యమునీయు చీదరహితుల
 విషయమంగూర్చి మఱియొకవిధముగను నాలొందింపవలసి
 యున్నది. ఫలసాయముయొక్క ధర హెచ్చిన లాభము ధా
 న్యదులను విస్తారముగా పండించిన భాగ్యవంతులగు గొప్ప
 రహితులకుగాని స్వల్పముగా పండించుకొనగలిగిన చీదరహి
 తుల కంతమాత్రమును లేదు. ఒకప్పుడు ధరలు హెచ్చినను
 ధరలుతగ్గినప్పుడు రహితులకు సదుపాయమొప్పుడును కలుగదు.
 భూమిపన్నుమాత్రము ఇచ్చుకొనకతప్పకదగును. ఇతరవృత్తుల
 వలన ప్రజలు సంపాదించుకొను స్వల్పాదాయమునకు నాదా
 యపు పన్నులేకట్లు వ్యవసాయవృత్తివలన సంపాదించుకొన
 చుట స్వల్పాదాయములకు పన్నులేకపోలేదు. సం॥ 1-కి
 1000 రూపాయలకు తక్కువ సంపాదించుకొనువారి యాదా
 యమునకును ఆదాయపుపన్ను మ్యునిసిపాలిటీపట్టణములలో
 తక్కువ ఆదాయములకు వృత్తిపన్ను లేదు. ఈవిధముగా
 వ్యవసాయవృత్తివలన స్వల్పాదాయములగు రయతులకు
 పన్నులేకపోలేదుకదా, రయతులయభివృద్ధి, వ్యవసాయదారుల
 యభివృద్ధి ముఖ్యమయిన విషయము కావున వారి కుటుంబ
 పోషణమునకు అవసరమైన ఆదాయములకు పన్నువిధించుట
 న్యాయముకాదు. స్వల్పపరిమితిగల భూములలో పండినవంట
 రయతు కుటుంబపోషణమునకి మాత్రమే సరిపోయియుండును.
 కావున నట్టి స్వల్పపరిమితిగల భూములను సేద్యమునీయు
 చీదరహితులకు ధాన్యదులధరలు హెచ్చుటవలన లాభముం
 డదు. అట్టి స్వల్పపరిమితిగల భూములమీద పన్ను హెచ్చించు
 చుండుటయే తిరిగి తెలియమెంటు చేయుచుండుటయు న్యాయ
 ముకాదు అట్లు తిరిగి తెలియమెంటు చేయుచు నట్టిభూముల
 వైపున పన్ను హెచ్చించుచుండుట రహితుల జీవనమునకు
 పన్నుపనూలుచేయుటగా పరిణమించును. మఱిమాటికి తెలియ
 మెంటుచేసి భూమిపన్నులు హెచ్చించక ఒక్కమారు కాళ్ళ
 తపుతెలియమెంటు చేయుటకు దొరతనము వారంగికరింపని
 యెడల విస్తారపు పరిమాణములకు పెద్దపట్టాభూముల విషయ
 మున్నను స్వల్పపరిమాణములకుల చిన్నపట్టాభూములయి
 నను దొరతనమువారు కాళ్ళతపు తెలియమెంటుచేసి దానిపై
 పన్ను హెచ్చింపకుండుట న్యాయము. 10 రూపాయ
 లకు పంతు తక్కువయును భూమిపన్ను రయతుల
 సంఖ్య 100 కి 67 గురు: రు 80 సంతకు తక్కువయును
 భూమిపన్ను రయతుల సంఖ్య యీరూపాధానియందు 100

కి 90 వంది 7 లు, రు 10 లును, అంతకుతక్కువయును
 భూమిపన్నుగల స్వల్పపరిమితిగల భూములకు కాళ్ళతపు
 తెలియమెంటుచేసినచో దొరతనమువారికిప్పుడు భూమిపన్ను
 వలన కచ్చు ఆదాయములో నూటికి 19 రూపాయలు మాత్రమే
 హెచ్చుచేయఁ జేగూడని మొత్తముగను, ఇట్లుకాళ్ళతపు
 తెలియమెంటు చేసిన పత్తమున మనరాజధాని యందంటును
 వనూలు అగు భూమిపన్ను మొత్తములో 5 వ వంతు మాత్ర
 మే నెరగని మొత్తము అగునుగాని వ్యవసాయదారులలో 5
 వంతులలో 2 వంతులవారు అదగా 100 కి 45 వంది మహా
 పకారమును జెంది 20 సంవత్సరముల కొక్కొక పర్యాయము
 చేయబడు తెలియమెంటులవలన సంభవించు వాదనలను
 నుఖముగా జీవించగలుగుదురు. కాబట్టి దొరతనము వారికి
 భూమిపన్నువలన కచ్చు ఆదాయములో స్వల్పభాగముమాత్ర
 మే హెచ్చింపబడునది వ్యవసాయదారులలో చాలమంది కుప
 కారకారణమై యుండును. గావున రిరూపాయలకు సంతకు
 తక్కువయును భూమిపన్నుగల స్వల్పపరిమితిగల పట్టా
 భూములన్నింటికి కాళ్ళతపు తెలియమెంటుచేయుట న్యాయ
 ము. దొరతనమువారి యుపకారమును జేయఁగలిగినచో 270
 లక్షలవంది ఒకలలో 60 లక్షలవంది ఒకలకు కాళ్ళతముగు
 లాభముకలుగును. అందువలన దొరతనమువారి కిప్పుడు వచ్చు
 మన్న 603 లక్షల రూపాయల ఆదాయములో 227 లక్షల
 రూపాయల ఆదాయము మాత్రమే హెచ్చుచేయ రానిదగును.
 మరియొక దిక్కిభూముల తెలియమెంటు 30 సంవత్సరముల
 కొక్కొకపర్యాయము జేయుటకన్న 60 సంవత్సరముల కొకప
 ర్యాయము నేయుట యచిత్తము.

సర్వీనిమిత్తమును లాండు రికార్డుస్థ వ్యవహారములకింద
 ను దొరతనమువారేచేట విస్తారపు మొత్తములను ఖర్చుచేయు
 చున్నారు. ఈరెండు వ్యవహారములనుగూర్చియు దొరతనము
 వారు ఖర్చుజేటచున్న మొత్తముతగ్గించు టుచిత్తమని కాసన
 నిర్మాణసభయంకి జెప్పినప్పుడు పూర్వపు సర్వీలో గలిగిన
 తప్పులనుబోధించియు సవరించుటకు ఈరెండు డిపార్టుమెం
 టును అవసరమనియు నందువలన వీటివిషయమై ఖర్చుజేయు
 చున్న మొత్తమును తగ్గించుట కవకాశములేదనియు దొరతన
 మువారు నెలవిచ్చిరి. సరియైన భూమికోలకి కొలిపించి నవీన
 కాస్త్రపద్ధతుల ప్రకారం భూముల హద్దులేర్పఱపవలయునను
 మభ్యోధ్యక్షముతో దొరతనమువారు పనిచేయుచున్నారు.
 కాని చాలిప్రయత్నము ఇప్పటికి ఎంతమాత్రము కొనసాగినదో
 విచారింపఁదగియున్నది. ఇదివరకు దొరతనమువారి కివిషయము
 నుగూర్చి చేసినపనులన గలిగిన ఫలితము యీసర్వీలొందు
 రికార్డుస్థ యాప్టాఫ్ మెంట్లు క్రిందకు యేటేట కర్చుపడుచున్న
 మొత్తమునకుఁ దగియున్నచో లేదో యనుభవమువలన బోధ
 కమయి, యీప్రయత్నమునకు కచ్చుచేయు మొత్తమందు
 వలన గలుగు ఫలితమునకుఁ దగినది కాదని యిప్పటికి బోధ
 పడియే యుండవలసినది.

కాబట్టి యీరెండు వ్యవహారముల క్రిందను యేటేట కర్చు
 పడుచున్న మొత్తమీ రెండు డిపార్టుమెంట్లును తగ్గించి కేవ
 లము మానుకొనకపోయినను చాలభాగమైన కచ్చు తగ్గించుట
 యుచితము. ఒక వేళకే వీనకాస్త్రపద్ధతులమీద సరియైన భూమి
 కోలెలు కొలిపించి హద్దులేర్పఱచుట విధాయికమనియు,
 దివ్యక కేంద్రదగిదనియు దొరతనమువారి యభిప్రాయమైన
 చోఁ గొంచెము వ్యయప్రయోగులకు గారణమైనను భూము
 లన్నియు వివిధ సర్వీచేయించి దానిలో దృష్టికొంది మాటి
 మాటికి దిరిగి సర్వీచేయించు ప్రయత్నము మానివేసి యీరెండు
 యెప్టాఫ్ మెంట్లు క్రిందకు కర్చుపడుచున్న ద్రవ్యమును ముందు
 కచ్చాగాడంచ మానించుట మంచిది. మనరాజధానియందంటి
 విస్తీర్ణ ప్రదేశములో భూమికోలతలయందలి తప్పులు దిద్దు
 ప్రయత్నమునకు బానుకొనినచో అవిషయమయి చేయవని
 కంత మేయుండదని నా యభిప్రాయము. ముప్పది రూపా
 యాలను అంతకుఁ దక్కువయును భూమిపన్నుగల చిన్న
 భూములకు కాళ్ళతపు తెలియమెంటుచేసి సర్వీలొందు రికా
 ర్డుస్థ యెప్టాఫ్ మెంట్లు క్రింద యేటేట కర్చుపడుచున్న విశేష
 ప్రయత్నము మానిపించుటవలన చాలభాగము ధనవ్రయము తగ్గుట
 కంతమాత్రమును సుండునులేదు. దొరతనమువారి విషయ
 మునగూర్చి చక్కగా నాలొంది కర్తవ్యమును జేయు
 టత్యావశ్యకము.

రివిరాషనులు.

భూములపంట నష్టమైపోయినప్పుడు రహితులవలన
 భూమిపన్ను పనూలుచేయక రివిరాషలిచ్చు విషయములో
 రహితులకు న్యాయముదొరుకులేదు. రివిరాషనువిషయమై
 దొరతనమువారి కేర్పాటుచేసిన నిబంధనలు మిక్కిలికష్టమైన

వగుటచేతను ఆనిబంధనలబట్టియు రివిరాష యుద్దోగ్యములు
 రహితులయందనుగ్రహించుటలో రివిరాషనులియ్యక పోవుటయు
 సంభవించుచుండుటచే రహితులకు రివిరాషనులు దొరకుటయే
 కష్టసాధ్యముగా నున్నది. న్యాయముగా రివిరాషనులను చెంద
 వలసిన రహితుల విషయములోగూడ నీనిబంధనలయొక్క
 కఠినత్వముచేతను రివిరాషయొద్దోగ్యముల పన్ను పనూలుచేయు
 పద్ధతులనుబట్టియు న్యాయము జరుగకపోవుటవలన పంటనష్ట
 మైనప్పుడుగూడ భూమిపన్ను చ్చుకొనక దివ్యకవచ్చుచున్నది.
 దేశాభిములచేత పంటలు బొత్తుగా నష్టమైపోయినప్పుడును
 రహితులు బొత్తుగా నేర్పమేచేయక భూములు బంబరుగా
 నుంచినప్పుడును యొక్కడొక్కడనో కొందరికిమాత్రము రివిరా
 షనులు లభించుచున్నవి. ధాన్యదులకు విశేషమయిన ధరలు
 గల యీరూపాయలలో బొత్తుగా నేర్పమేచేయక భూములన్నింటి
 బంబరుగా నుంచుట కేరహితునకును మనసాపడు. దైవముమీద
 భారముచేసి తనప్రయత్నలోపము లేవంద క్యవసాయముచేసిన
 రహితులందరు పంటనష్టమై రివిరాషనుల నందబాలక ఋణ
 దాతలయొద్ద ఋణము దెచ్చియో తమయింటనున్న చిరాస్తి
 నమ్ముకొనియో తనభూములలో నంతనుగాని కొంతనుగాని
 విక్రయించియో దొరతనమువారి భూమిపన్నుచ్చుకొనవలసిన
 యవసరము తలస్థమయి తాము వ్యవసాయవిషయమైజేసిన పని
 కిని పడినకష్టమునకును పశ్చాత్తాపమందవలసిన కారణము తెట
 ఘముచున్నది. గలించిన 1922వ పసలీలో దొరతనమువారికి
 రావలసిన 23,577 రూపాయలపన్ను పనూలునిమిత్తము
 90,866 రూపాయల విలువగల రహితుల స్థిరాస్తులు
 51,204 రూపాయలకు మాత్రమే అమృతమైనవి. దీనిని బట్టి
 చూడగా తామియ్యవలసిన పన్నులకింద నించుమించుగా నం
 తకు నాలుగురెట్లు విలువగల స్థిరాస్తులకు రహితులు తక్కువ
 ధరలకు బోగొట్టుకొనవలసినవారైరి స్పష్టమగుచున్నది.
 మఱియు నీ 1922 వ పసలీలో భూమిపన్ను పనూలునిమిత్తము
 ద్రవ్యవంతులగు గృహస్థులకప్పుటచేసిన భూములలో పల్లపు
 భూములు పన్ను కారురెట్లవంతుననున్న మెరకభూముల
 పన్నునకు 5,81 రెట్లవంతులనున్న ధరలుమాత్రము వచ్చినవి.
 భూములకిప్పుడున్న ధరలనుబట్టి యాచించగా నీభూముల
 స్వల్పమైనధరల కమ్మబడుటకు గారణము యీభూములు
 బొత్తుగా ఫలవంతములేనవి కాకపోవుటయేయని నమ్మువలసి
 యున్నది. ఇట్లు బొత్తుగా ఫలవంతములే పంట నష్టముజేం
 దిన భూములనమ్ముటకు గారణము వాటికిగూడ రివిరాషనుల
 నియ్యకపోవుటయేగాదా. ఈవిషయమును బట్టిచూడగా రివిరా
 షనులిచ్చుపద్ధతుల రెండు పోకర్తయగుచున్నచో రివిరాషయు
 దోగ్యము లేకటిగా నెట్టిధారాళమును విధముగా రివిరాషను
 లిచ్చుచున్నారో స్పష్టమగుచున్నది. మఱియు నీ 1922 పస
 లీలో 1660 యకరముల పల్లపుభూమియు 6,169 యకరముల
 మెరకభూమియు నమ్మబడెను. ఈ అమ్మకముచేయబడిన
 భూములలో నెవ్వరును కొనని కారణముచేత యేలములో 1931
 యకరముల మెరకభూమియు 578 యకరముల పల్లపుభూమి
 యు దొరతనమువారి స్వయముగా కొనవలసిన యవసరము
 గలిగినది. దీనిబట్టిచూడగా నీభూముల లెంతమాత్రము పనికి
 రానివని యితరులు కొనలేదని మన మూహించదగియున్నది.
 ఈవిధముగా దొరతనమువారు మనరాజధానిలోఁ గొనవలసిన
 యవసరముగలిగిన భూముల పరిమితిలో సగముకంటె తక్కువ
 పరిమితిగల భూములుగల నాల్గుజిల్లాలలో నీకృష్ణామండల
 మొకటి యనిగ్రహింపవలెను. భూములు విభజింపబడి అట్టి
 భాగములను వేరువేరుగా సర్వీచేయించుకొని హద్దులేర్పఱచు
 చేయించుకొన్నపట్ల దివ్య భూములలోఁ గొంతభాగములో
 పంటనష్టమైనప్పుడు రహితులు రివిరాషను పొందుటకు ప్రస్తు
 తపు రివిరాషను ధూన్యవలసిన కవకాశములేదు. అట్లు భూములు
 విభజింపబడి, అట్లు విభాగమును జెందిన భాగములలో పంట
 నష్టముకలిగినప్పుడుగూడ రివిరాషను రూల్స్బట్టున్న ను రివిరా
 షనులు దొరుకుట రివిరాష యుద్దోగ్యముల యనుగ్రహముతోఁ
 జేరవలసియునుగాని మరియొకటి గదని మీరందఱు నెఱిగియే
 యున్నారు.

ఇట్లు రివిరాష యుద్దోగ్యముల యనుగ్రహప్రాప్తిమూల
 మున జెందగలిగిన రివిరాషనులందరు నానతోరహితులు విశేష
 ప్రయత్నములకు చాలయి చేలగట్లుక్రింద కొంతభూమిని పో
 గొట్టుకొని దమతమ భూములను విభజించుకొనుట సంభవిం
 చుదు. రహితులు వ్యవసాయముచేయు భూములలోఁ గొన్ని
 కొన్ని భాగములుమాత్రమే పంటనష్టమును జెందినప్పు డాయో
 భాగములను గొలిచి యందు సంత్రాప్తమయిన నష్టమొట్టిగో
 నిష్టయించుటకుఁ గోతకాలములో రివిరాష యుద్దోగ్యములకు

చివర లిఖించండి కవ్వనసాయ దారులను వీడించుచున్న దర్శిద్రమును బుణ్యవాహము నందరకు దెలిసిన యంత మేగాని క్రొత్తది కాదు, కవ్వనసాయదారులు వివాహాది శుభకార్యము లల్లాడజేయునపుడు వర్యమును, దురభ్యాసములకు జేర్చి

బొంబాయి రాజధానిలో నెటిలుమెంటు కాబడినప్పుడెల్ల నూటికి కొంకలకు లెప్ప భూమిపన్ను అభివృద్ధి చేయబడ గూడదని యొక నిర్ణయ మేర్పడెనుబడి శాసనము చేయఁబడినది. మన రాజధానిలో నెటిలుమెంటు కాలమున నెటిలుమెంటు యంద్యోగస్తుల నిర్వహణచేయు వృద్ధి కన్న నెక్కువగా దొరతనమువారు భూమిపన్ను అభివృద్ధి చేయుటకును బొంబాయిరాష్ట్రముందు వలెగాక దయఁప్రమువచ్చిన రీతిని పన్ను వృద్ధి చేయుటయు దటస్మగుచున్నది. నెటిలుమెంటు సమయమున నూటికింత కన్న నెక్కువగా భూమిపన్ను వృద్ధి చేయఁబడగూడదని మనరాజధానియందు బొంబాయిరాజధానియందువలె శాసనము లేకపోవుట యొకగొప్ప లోపముగానున్నది. భూమిపన్ను వృద్ధి చేయునట్టి ముఖ్యవిషయములలో నీరాజధానియందు శాసనము లేకపోవుటయు గవర్నమెంటువారు దయఁపచువచ్చినట్లు పన్ను వృద్ధి చేయుటకు అయలు అడ్డంకు బారీచేయుటయు తగదని డిస్కంబ్రలై డ్మెంట్ కమిషన్ వారభిప్రాయపడి తమ యభిప్రాయమును స్పష్టముగాఁ బ్రకటించిరి. ఈకమిషన్ వారు దొరతనమువారిచే నేర్పడవలసిన వారయినను వారి యభిప్రాయ మిప్పటివర కంగీకరింపబడలేదు. మరియు బొంబాయిరాజధానిలో నమలులోనున్న రివెన్యూ శాసనమువంటి రివిన్యూశాసన మొకటి మనరాజధానికి గూడనుండుటత్యవశ్యకము. అట్టిరివిన్యూశాసనము లేకపోవుటనలఁ ననేక బాధలున్నవి. ప్రస్తుతము రివిన్యూక్రమపరముల కన్నిటికి బోర్డువారు జారీచేసిన ఆర్డర్లే ముఖ్యాధారము. ఆ ఆర్డర్లు బోర్డువారెప్పుడేవిధముగా మార్పులో యేయే క్రొత్తఆర్డర్లు జారీచేయుచుండునో కనిపెట్టుట నులభనాస్పయు కాదు. ఇట్లు ముఖ్యమైన రివిన్యూక్రమపరము బోర్డువారియొక్కయు దొరతనమువారియొక్కయు అయలు ఆర్డర్లు కేవలము విశేషపెట్టుటకంటె

నీటితీరువా పన్ను క్యవసాయాభివృద్ధికి మిక్కిలి సంబంధించియున్నది. ఈ క్యవసాయనకును క్యవసాయక్యవసాయనకును అవివాభావసంబంధమున్నది కావున నీ క్యవసాయమెట్లున్నదో దేవిధముగా మార్పు జేయవలెనో శ్రేయోదాయకముగ సంఘనో యోచింపవలసియున్నది. పల్లపు క్యవసాయము యేమేట వృద్ధియగుచున్నది. పల్లపు క్యవసాయమునకు గావలసినంత నీరు రహితులకు సకాలములోనిచ్చుట కష్టసాధ్యముగా గనపించుచున్నది. కాబట్టి రహితుల భూములకు నీరుచ్చు పద్ధతులను బాగుపరచి యాచితముగు మార్గములను ఆవలంబించిన గాని ముందు పల్లపు సాగుబడి యిప్పటిదానికంటె వృద్ధియగుటకు వీలులేకపోవుటలుండ ప్రస్తుతము జరుగుచున్న పల్లపు పంటకైన నీటిసదుపాయములు గలగజేయటకు వీలుండదు. రహితులు తమపల్లపుపంటలకు విధాయికముగా గావలసిన నీటికంటె నెక్కువనీరు తీసికొని వృధాగా నీరు పాడుచేయుచున్నారని యుద్దేశించి యావిధముగా వృధాగా నీరు పాడు చేయకుండఁ బ్రయత్నింప నెంచి పూర్వము చేలకు నీరుపారు తాటితూరలను దీసివేసి యిప్పుడు కుండతూరల నేర్పాటు చేయుట దొరతనమువారు నిశ్చయించి అప్రకారము తాటితూరలకు బదులు డెబ్బలోనంత కుండ తూముల నేర్పాటుచేసియున్న సంగతి విచారందరు నెరిగియున్నారు. ఈకుండతూములను నీరుసరిగా భూములకు పారకపోవుటయు అందువలన పల్లపుపంటలకు పోని గలుగుచుండుటయు మికందలకుఁ దెలసిన విషయమే. 1907 సంవత్సరమునకు బూర్వము తాటితూరలవలననే భూములకు నీరుపారుచు వచ్చినది. అసంస్థిరము తాటితూరలను దీసివేయించి యాకుండతూముల నేర్పాటుచేసి నీరుపారుదలకీ నవినమార్గము అమలులోనికి దీసికొనిరాబడినది. ఇవిధముగా తాటితూరలను దీసివేసి కుండతూములను యేర్పాటు చేయునపుడు ఆ తూములవలన నీరుపారుచే ప్రదేశము తన పల్లపుపంటలకు గావలసినంత నీరు పారునా పారదాయో యాలోచింపక రహితుల యభిప్రాయముల నడిగి తెలిసికొనక డి. ఎ. డబ్లియువారు దమకు దోచివీరితని కుండతూముల నేర్పాటుచేసిరి. ఇట్లు నీరుపారుదల విషయమై యవలంబింపఁబడిన నూతనపద్ధతులను యేర్పాటుచేయఁబడిన కుండతూములను పల్లపు సాగుబడికిఁ గావలసినంత నీరు సకాలమున పారింపలేకపోవుటచే రహితులు మహాబురు అర్జిలములముగాను జిల్లాసంఘముల ద్వారాను మొరలెట్టి నారంభించిరి. ఈవిషయమునుగూర్చి జరిగినదంతయు మిక విశదమే కావున నేనిచ్చట విస్తరించి చెప్పవసరములేదు. అంత దొరతనమువారు దామవలంబించిన నూతనమార్గమున రహితుల ఫిర్యాదులధికమగుచుండుట దెలసికొని 1908 సంవత్సరములో నొక కమిషన్ (విచారణసంఘము) నేర్పాటుచేసిరి. పూర్వము రహితులు దమకు నీరుగావలసినప్పుడు పల్లపు సాగుబడి చేయదలపెట్టినప్పుడు దరఖాస్తుచేసి నీటితీరువా పన్ను యిచ్చు పద్ధతివిధానీరపుచ్చుకొనుచు వచ్చుటకును దమ కిష్టములేనప్పుడు నీటిదరఖాస్తు చేయక నీరుపెట్టుకొనక నీటితీరువా పన్ను య్యవండుటకును అవకాశము గలిగియుండెనారు ఇప్పుడు పల్లపుభూములుగా బరిగణింపఁబడిన భూములన్నిటికి రహితులు నీరుపెట్టుకొన్నను పెట్టుకొనకపోయినను నీటిపన్ను భూమిపన్నుతో గలిసి వసూలుచేయుటకుచుండుటచే నీటిపన్ను విధిగా నిచ్చుకొనవలసిన వారగుచున్నారు. ఇట్లు నీటిపన్నుచ్చుకొనుచు నీరుపెట్టుకొనక పల్లపు సాగుబడిచేయకుండుటకు రహితులకు మనసాపేషయకదా. పంటసంగతి యెట్లున్నను రహితులు బల్లపుభూములన్నిటికి విధాయకముగా నీరుపెట్టుకొనక మారు. అట్టిస్థితిలో నీటిపన్ను వసూలుచేయుచు గావలసిన నీరియ్యకను దమభూములకు బల్లపుపంటలకు గావలసినంత నీరు పారగల తూముల నేర్పాటుచేయకను పోయినచో రహితుల ఫిర్యాదులెల్లు లేకపోవును? ఈవిషయమై రహితులును ప్రజలును మొరలెట్టిన దానిని దొరతనము వారాలోచించి యావిచారణసంఘ మేర్పాటుచేసి నీరు వృధాగా కర్చుకాకుండు నట్లును రహితులకు పల్లపుపంటలకు గావలసినంత నీరుపారుదల చేయగలిగి ట్టియు మార్గము వాలోచింప నుత్తరపు జారీ చేయించిరి.

ప్రస్తుతపు కృష్ణాజిల్లా 5,899 చదరపుమైళ్ళు వైశాల్యము కలది. మొత్తము పరిమితి గి. లి. 1,997,545 అనగా 3,780,254 మంది జనసంఖ్యతో నున్నది. ఇందు 23,88,816 యాకరముల భూమి కృష్ణసాయమున కన్నావేరి; కేవలము కృష్ణసాయము చేయబడిన భూమి 21,29,794 యాకరములు మాత్రమే ఉన్నాయి. ఈజిల్లాలో గోదావరి కృష్ణా అనకట్ట కాలవలకును, మిడియెరు, డివిపండిగు ప్రాంతములను, చిన్న గావునాల మొదలైన పెద్దనాయుడు చెరువులను నుండియు వివిధ భాగములకును పల్లపుపంటను నీటిసహాయము నొసరును. ఈజిల్లాధారమువలన సాగు కాడగిభూమి 11,49,688 యాకరములయినను ప్రస్తుతము ప్రతిసంవత్సరము 9,49,829 యాకరములమాత్రము పల్లపుపంట క్రింద సేకరము చేయబడుచున్నది. గోదావరికాలవల వలన బూర్గుము గోదావరిజిల్లాలో చేరుచున్న అయిదు తాలూకా లును కృష్ణాకాలవలవలన కృష్ణామండలమందలి యితరపల్లపు తాలూకాను యేలూరుతాలూకాలో గొంతభాగమును పల్లపుసాగుబడి కాధారభూమియై యున్నది. దీనినిబట్టిచూడగా కృష్ణాజిల్లాలో సగముకంటె యెక్కువప్రదేశము వర్షాధారము వలననే సేకరముచున్నట్లు కనపించుచున్నది.

గంజాముజిల్లా మొదలు కెల్లూరుజిల్లావరకును సముద్ర ప్రాంతమందున్న యంత్రరాజిజిల్లా అన్నిటికంటె కృష్ణాజిల్లాలో గురిసిన వర్షము దక్కువైనను 1922వ. ఫిబ్రవరిలో 83.68 అంగుళములవర్షముగురిసినది. తాటితూరలను దీసివేసి కుండ తూములవలన నిరుపాించుటకు నిశ్చయింపబడిన విషయము కృష్ణాజిల్లాగజటిలో 1907వ సంవత్సరములో బ్రకటింపబడినది. ఈవిషయమునుగూర్చి డి. పి. డెల్లియం ఆధికారులదను తాటితూరలను విరళముగా గర్భవమును వ్రాతములముగా తెలియజేయక కొన్నికొన్ని మాగ్గములనుమాత్రము వాగ్రూపకముగాజెప్పిరి. ఇంతియగాక డెల్టాతాలూకాలో నన్నికాలవలలోను ఒకేవిధముగా నీరుండతూముల సేర్పాటుచేయక వొక్కొక్కకాలవ కొక్కొక్కవిధముగా నీక్రిందియేర్పాటు చేయబడినది. ఈమార్గవలనగలిగిన ఫలమును రహితము లీవిషయమునుగూర్చి మొదటినుండియుజేయుచున్న ఫిర్యాదులను మికందజుకు విశదమే అయియున్నది. నీరువృధాగా కర్బుచుకూర్చుముల నాపవలయునను మఖ్యోద్దేశముతో ననుభవమునుబట్టి చేయదగిన మార్పులను జేయనుద్యోగించి యానవీ నపదతి సేర్పాటుచేసిరి గాని రహితముల కననుకూలములగు మార్పుల సేర్పాటుచేసి వారిని బాంధించవలయునను యుద్దేశముతో నెంతమాత్రమునకాదు. కాని యావిషయములోజరిగిన పొరబాట్లలో నీక్రిందివిధముల దొలక నొకటిరెండు కాలవలలో నవలంబించి దాని లాభనష్టములను బట్టి యన్నితాలూకాలలో నీయేర్పాటులను చేయక డెల్టాలోని యన్నికాలవలను నాకేవల్యాయ మియేర్పాటు చేయుటయు నీయేర్పాటులను చేయునపుడు వాటిసాధకబాధకముల ననుభవించిన రహితముతోడను అనుభవముగల యితరగృహస్థులతోడను ఆలోచించి వారియనకూల ప్రతికూలములను బోత్తు గాంబరిగింబకపోవుటయు సంభవించినది. పంటకాలవల మరమ్మత్తులు గాగ్రుములకొప్పుగించి వారిచే జేయించుచు భూములను నీరిచ్చువిషయములో రివిన్యూయ్యుద్వీక్షణుల సలహానుగూడ దీసికొనుటచిత్తుమియు నీ. జి. మాస్టరుగారు రిపోర్టువ్రాసిరి. ఈ సలహాను దొరతనమువారంగీకరింపకపోవుటయేగాక నిరుడు నవంబరు నెలలో జరిగిన కాసననిర్మాణసభమీటింగులో వాముఖ్యులైన హితులగు డి. అనరబిల్ రావునాదూరు రామచంద్రరావుపంతులుగారు సాగుబడికి నీరిచ్చువిషయములో రివిన్యూయ్యుద్వీక్షణులతో నాలోచించి వారిసలహానుగూడదీసికొనుటచిత్తు గావున దొరతనమువారామార్గమును దప్పక నవలంబించదగినదని చెప్పుచు నింకను ననేకసంగతులతోనొక యుద్దేశమునుపూరించి నీటిసహాయవిషయమందగులుగుచున్న లోపములను సవరించుచిత్తు యములో దగిన మార్గములనుగూర్చి యోచించుటకొక కమిషను ఏర్పాటుచేయించుమని దొరతనమువారిని గోరిరి. అట్లు దొరతనమువారిక కమిషను సేర్పాటుచి చిరకాలమునుండి యావిషయమై గలుగుచున్న యక్రమమునుగూర్చి యోచించుట కియ్యకొనక డి. పి. డెల్లియం యుద్వీక్షణుల మూలముననే యందువిషయమై ఆలోచించి ప్రజలకు సదుపాయకరముగు మార్గములనుగూర్చి తెలియజేయుట కొక యున్నతోద్వీక్షణి సేర్పాటుచేసిరి. అనేకకుండి జనులకు బాధకరముగానున్న యావ్యవహారముందు గలుగుచున్న బాధలను నివారించుట ముఖ్యము. ఇట్టివిషయమును జేరికగా నాలోచింపగూడదు. వటియు 1908 సంవత్సరములో డి. అనరబిల్ రావుగారి యావ్యవహారముక్రింద సేర్పాటుచేయ

బడిన కమిటీవారు గుండతూములనుగూర్చి యిచ్చిన సలహాను గూడ విశేష ప్రయత్నమున కారణముచే నంగీకరించి కార్యాచరణములోనికి దీక్షింపిరాక పల్లపుసాగుబడియగు ప్రదేశ మభివృద్ధియగుటకు యాక్రొత్తమార్గులవలన సరిగా నీరు పోగని కాలవలపట్లనుమాత్రము మార్పులు చేయవచ్చునని దొరతనమువారు తీర్మానము చేసిరి. దీనినిబట్టిచూడగా దొరతనము వారికి లాభకరముగానందు మార్పులు నవలంబించుట కియ్యకొనిరేగాని ప్రజలకష్టములను నివారించుమార్గముల పునలంబించుట కిష్టపడలేదని స్పష్టముగుచున్నది. అన్నికర్బులుసపోగా నూటికి 19½ చొప్పున కృష్ణాజిల్లాయందును నూటికి 21 చొప్పున గోదావరిజిల్లాయందును వడ్డీ గిట్టుచున్న యావ్యవహారమును దొరతనమువారు సామ్యు ఖచ్చునని ప్రజాక్షేమమునకు ముఖ్యముగా జేయకలిన కార్యములను జేయకుండు టుచిత్తుముగాదు. పంజాబు కాసననిర్మాణసభలో పంజాబు ఇన్స్పెక్టరు కెల్లూరుగురించి యోచించుసమయమున లార్డు మేయోప్రభువన్ని ఖచ్చులసోగా నూటికి 7 చొప్పున వడ్డీ గిట్టినయెడల దొరతనమువారు సంతృప్తిగనుండి వ్యవహరించవచ్చునని చెప్పెను. ఇట్లు లార్డు మేయోప్రభువు చెప్పినదానికింటె నిండుమిండుగా నెక్కువవడ్డీ గిట్టుచున్నది. యేమిబాధ నివారణమై ప్రజలకు యేకరముగా నుండునగావున నన్నికర్బులుసపోగా నూటికి 5.65 చొప్పున వడ్డీ గిట్టినజాతుని క్రిష్ణాజిల్లా మేన్యూల్వ్రాసిని మెకంబెదొరగారు ముప్పదిసంవత్సరములకు పూర్వమే యుద్దేశించి వ్రాసిరి. కాబట్టి యంత లాభకరముగువిషయములో దొరతనమువారు ప్రజాక్షేమకరమగుమార్గముల నవలంబించుటకు జెనదీయట న్యాయముకాదు. భూములకు పల్లపుసాగు బడి కవసరమగు నీటిపరిమితిని నిర్ధారణచేయుటకు అన్నివిషయములందు నొక్కేవిధముగు యేర్పాట్లు పనికిరావు. కొన్ని భూములకు తక్కువనూటికింటె నెక్కువనీరు కేవలసియ్యండును. పల్లపుపంటల భూసారము నెక్కువపెట్టును. గనుక భూమి యధాసారవంతముగా జేయుటకు నీటిసారదల విశేషముగా గావలసియ్యుండును. పల్లపుసాగుబడివలన చవుడెక్కినభూములందలి చవుడుమొదలగు నిస్సాగపదార్థములు విరిగిపోవునటుల విశేషము నీరు భూములపై పారవలసియ్యుండును. అట్లు చేసినగాని భూములు పల్లపుపంటలకు పనికిరావు.

అనుమూలు లంక ప్రాజెక్టు.

ఈసందర్భమున లాభకరముగు కొన్ని ప్రాజెక్టును గూర్చి పూర్వమాలోచించి మిజిల్లాకు లాభకరముగా నుండు నని దొరతనమువారిప్రాయపడిన విషయములగుర్చి జెప్పవలసియున్నది. ఆప్రాజెక్టునగరించి దొరతనమువారి రిప్పటికి నాలోచించుటకుండుట శోచనీయము. గోదావరికి గుడివైపు నానకట్టుకు పదిహేను మైళ్ళవైన యంత్రములచేసేరు తోడించి పల్లపుసాగుబడి వృద్ధిచేయు మార్గములగుర్చి రిడ్డుదొరగారు ద్వేషించినవిషయ మేమైనదని కాసననిర్మాణసభలో దొరతనమువారి నేనడిగిన యందునుగురించి న్యూవరిం టెం డెంటువారి ఆఫీసులో వాకలుజేసినదమని దొరతనమువారు తీర్మానము చేసిరి. తదుపాత నవంబరు పదనాకంధవ తేదీని జరిగిన కాసననిర్మాణసభలో దొరతనమువారిని తిరిగి నేనడిగితిని. అందువైన గోదావరినీటిజలము కాలలలద్యాగా పారుదలజేయుటకు వీలయినమార్గముల నవలంబించిన తరువాత గాని యంత్రములవలన నీరుతోడి నీరు సప్లయచేయుటకు ప్రస్తుతము దొరతనమువారికష్టములేదని జవాబుచెప్పిరి. దీనిబట్టి చూడగా యంత్రములవలననీరుతోడి పల్లపుపంటకునీరుసప్లయచేయుటకు దొరతనమువారు ప్రస్తుతముయ్యకొనను. కాని సభల యందును వాగ్రాప్రతికలములమునను కాసననిర్మాణసభయందు ప్రజా ప్రతినిధులచేతను దొరతనమువారికి విన్నవించుకొనినయెడల యింకొకలాభకరముగు పోగిజెప్పవిషయమై దొరతనమువారిలోచించుట కవకాశమున్నదని నాయభిప్రాయము. ఆపోగిజెప్పే అనుమూలులంక పోగిజెప్పటయి యందురు. ఆపోగిజెప్పవిషయమై మీరు వినియే యుండవచ్చును. ఈ విషయమునుగూర్చి యంతకుపూర్వము 1869 సంవత్సరములో దొరతనమువారు మిక్కిలి యుపయోగకరమైనదని యొప్పుకొనియున్నారు. ఎగ్గుగూడెముతాగాకా గోదావరిమండలములో చేరియున్నంత వరకు జిల్లాయధికారులున్నా ఈపోగిజెప్పను మగచిహ్నక యిం దువిషయమై దొరతనమువారికి విన్నవించుచునేయుండిరి. ఈ పోగిజెప్పయొక్క అవశ్యకతయు నిండువలన గలుగు లాభముల బట్టియు మనమందరము దొరతనమువారికి విన్నవించుకొనవలయును.

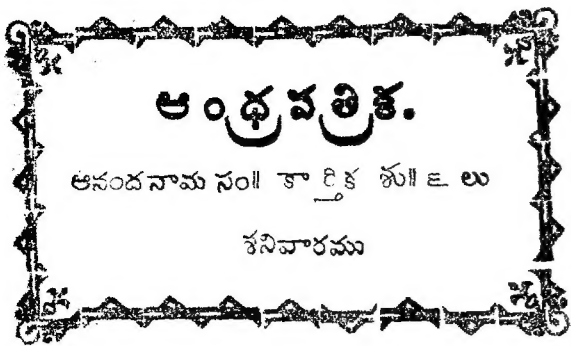
మురుగుకాలవలు

పల్లపుపంటకు నీటిసారదల యెంతముఖ్యమో మురుగు నీరుపోవుటకు దగిన సాధనములుగూడ నంతే ముఖ్యముగును.

గోదావరి, కృష్ణాజిల్లాయందు మురుగు నీరుపోవుటకు దగినంత సరియైన సాధనములు లేకపోవుటచేత పంటలకు గలుగు నష్టములు మిఠెరిగియేయున్నాను. నీటిపారుదలనుగూర్చి యెట్టిసదుపాయములు పోకర్తములు గలుగజేసినను మురుగునీరు పోవుమార్గములు లేనియెడలపంటలు జెడపోవును. కృష్ణా, గోదావరి జిల్లాప్రదేశములలో మురుగునీరు పోవుటకు సరియైన మురుగుకాలవలు లేకపోవుటవలన పంటలు విశేషనష్టముగుచుండుటయేగాక గాగ్రుముల యారోగ్యస్థితిగూడ చెడిపోవుచున్నదని జెప్పట కంతమాత్రము సందియములేదు. మురుగు నీరు పోవుటకు దగిన మురుగుకాలవలవలన దొరతనమువారికి లాభములేదని కొందరన్నమాట న్యాయమైనదికాదు. మురుగు నీటివలన నష్టములేకపోవుటయే లాభము. నష్టమును నివారించుటవలన గలుగు లాభము చాలక ప్రత్యేకము మురుగు కాలవలవలన విశేషలాభము కావలయుననుట యసంభవమైనది. దొరతనమువారికి మురుగుకాలవలవలన లాభములేదు గావున మురుగుకాలవల ద్రవ్యించుటకు పోగిజెప్పనామలేదని యొక గొప్ప డి. పి. డెల్లియం యుద్వీక్షణుడు నెలవిచ్చియున్నాడు ఈమాట మిక్కిలి విరుద్ధమైనది. పంటలకు నష్టముగలుగుకుండుటయేలాభము. ప్రజలలోగూడ దొరతనమువారిలాభము. కాబట్టి మురుగుకాలవలవలన దొరతనమువారికి లాభము లేదని జెప్ప మాట న్యాయమైనది కాకపోవుటయే కాక మిక్కిలిహాస్యాస్పదముగా గూడ నున్నది. పంటలకును ప్రజల యారోగ్యములకును విశేషనష్టము కలుగజేయుచున్న యావిషయమును దొరతనమువారు చులకనగా నెంచుట భగ్గుముకాదు. డెల్టాగ్రామములలోని జనులయొక్కయు వ్యవసాయమున కాధారభూమిగు పశువులయొక్కయు, ఆరోగ్యస్థితిని గూర్చియు మురుగు నీటివలన సంభవించుచున్న విశేషనష్టమును గూర్చియు ఫీపు కానిటీ యినస్పెక్టరుగారి యభిప్రాయమేచాలను. కాబట్టి దొరతనమువారు మురుగునీటి కాలవలను గూర్చి తగిన యేర్పాటులను సత్కరముగాజేయుటత్యంతశక్యము. డెల్టాతాలూకాలలో మురుగునీరు పోవుటకు తగిన కాలవల సేర్పరచుట మిక్కిలి కష్టసాధ్యమైనదనియు వ్యయ ప్రయాసలకు మూలమైనదనియు దొరతనము వారనుచున్నారు. అట్టి యభిప్రాయముతో నీవిషయమునుగూర్చి తగినయేర్పాటుల జేయకుండుట యచిత్తుముగాదు. ప్రజాక్షేమ ములోచించియు దమకు నీటితీరువా పశువలన వచ్చుచున్న విశేషలాభమును యోచించియు మురుగుకాలవలు విశేషవ్యయములములని లెవ్వించుట మానట న్యాయముకాదు. ప్రజలకు బాధకముగా బరిణమించిన కుండతూముల యేర్పాటుకొప్పర్యాయము డెల్టా ప్రదేశమందంతటను చేసిరి. ప్రజలకు లాభకరము, శ్రేయోదాయకమునగు మురుగుకాలవల విషయములో దొరతనమువారికి మనసాపకమున్నది. ఇది మిక్కిలి శోచనీయముగానున్నది. మురుగు కాలవక్రింద 1,12000 రూపాయలకన్న నొక సంవత్సరములో మురుగు కావ్యలక్రింద దొరతనమువారు దామాషాయాని సంవత్సరము 1 కి 63000 రూపాయలకంటె నెక్కుడును గర్చుచేయులేదు. ఈ మొత్తమైనను యిదివరకున్న మురుగుకాలవలను మరమ్మత్తు చేయుట కుపయోగించిరేగాని యది చక్కగా పనిచేయునట్లు మార్పించుట కుపయోగించలేదు. ఈ మురుగుకాలవల విషయమై యడతెగక దొరతనమువారితో బ్రజలు చేనుకొను మనవి కేవలముగ విషయము కాలేదు. ఎవమధ్యర మురుగు కాలవల విషయమై దొరతనము వారిపద్ధతి గలుగజేసుకొన్న జోక్యమును శ్రద్ధయు నిండుకు నిదగ్గునము. చాలాకాలము క్రింద 1896 సంవత్సరములో గోదావరిజిల్లా కలెక్టరుగారగు వి. యె. వ్రాడ్లిఫోర్తగారు కెటికీమెంటు స్క్రీము రిపోటుకొని దిద్ద దయ భిప్రాయములను వ్రాయుచు నొక్క గోదావరి పశ్చిమజిల్లాలోని మురుగుకాలవలక్రిందనే పదిలమై లొక్కపర్యాయము కర్బుపూర్వదగియున్నదని దొరతనమువారికి తెలియపర్చిరి. దీనినిబట్టి చూడగా మురుగుకాలవల యవసర మెంత యెక్కువైనదో స్పష్టముగుచున్నది. (నకేవలము.)

గవర్నరుగారి పర్యటనము.

తిరువనంతపురము. ఆక్టోబరు 25:—శ్రీగమ్మగూరు 25వ తేదీ ఉదయమున మహానాణావారి కొట్కేగిరి శ్రీప్రభువుగారు మహారాజా వారితోముచ్చటిచుచువచ్చువారు కొట్కేలోపన్ను వివిధజాతి చారిత్రక సాతకాలను లిలించిరి. పిమ్మట ప్రభు దంపతులు జనరలు హాస్పిటలును, శ్రీలిఖన పిల్లలకును ప్రత్యేక మేర్పరచబడిన హాస్పిటలును లెకించిరి. పర్యావృత్తము శ్రీ ప్రభువుగారు దిశాను బహదరు వి. నాగ మయ్యగారికి దగ్గర మొసగిరి. పిమ్మట నటనండి కన్యాకుమార్తెగమున కేగిరి. వారు మొత్త 25వ తేదీ తిరువనంతపురమునకు వచ్చెదరు. స. కమి.

౨౩ వ కృష్ణామండల సభ.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులయిన గా. మోచర్ల రామచంద్రరావుగారును సభాధ్యక్షులగు గా. కె. ఆర్. వి. కృష్ణారావుగారును నిరువురును నాంధ్ర భాషయందు తమతమ యుపన్యాసములను వినిపించుట సరియైన మార్గమనియు నికముందుమాడల సభలలో నీయాచారము యథావిధిగా నంగీకరింప బడగలదనియు విశ్వసించుచున్నాము. రామచంద్రరావుగారి యుపన్యాస మనతిక్కిరి మై మండలీయ లోపాలోపవిచారణోపేతమై యుచితవిషయ విమర్శనమై తనరారుచున్నది. సభాధ్యక్షుల యుపన్యాసము మొదటియాపునకు మహావిపులమయి కాన్పించినను వినినట్లెల్లయు వారి యనుభవమునకును వారిసమయోచితవిషయస్ఫురణకును వారి చర్చా శక్తికిని నిదగ్గనమగుచు హృదయాన్వితకరమయి యున్నది. వీరిరువురు మాండలసభా సమావేశమునకు నేకోపయోగమునదగిన రైతుయొక్క తేమ లాభములను తమయుపన్యాసములకు ముఖ్యాంగముగా స్వీకరించుట ప్రశంసనీయుము. అందును నిప్పుడు ప్రభుత్వమువారు క్రొత్తగా నిర్మింపనుండు నీటియాధారముల చట్టమునుగురించి చర్చ యుపక్రమించి కొంతవరకు తమ యభిప్రాయములను సూచించియుండుట ప్రస్తుతావస్థలో నావిషయమై చర్చ పురికొల్పుటకును తన్మూలమున మనరైతుల కనవసర నిర్బంధములు తొలగి అవిచారత్వదోషముచే నని వార్యములయి రాగల కష్టనష్టములు సాధ్యమయినంతవరకు నిరోధింపబడుటకును మార్గ మేర్పడునని నమ్ముచున్నాము. రామచంద్రరావు గారు

“నీటిపాటుదలను గుఱించిన అమలు ఎంతకంటె ప్రభుత్వమువారియందుండవలెనో ఎంత వఱకీదేశములో పాఠమున్న నీటియందలిహక్కు జనసామాన్యమందరికి కలిగియుండవలెనో యనునంతమ లీచట్టములో నిర్ణయించబడినయంతమలలో కొన్ని యయియున్నవి. ఈసంగతులు యెక్కువజాగ్రత్తో నాలోచించవలసినయన్నవి. రెండవతరువులను ఆలోచించవలసిన విషయముగలవు. ఇందులో ప్రజలయొక్క స్వంతహక్కులకు భంగములేకుండ చూడవలసిన బాధ్యత యొకటియున్నది. రెండవదిజలంధరియొక్క ఉపయోగము తేమనునిమిత్తము కొంతకంటె స్వంతహక్కుదారులు తమహక్కులను కదలలోన వలసియున్నది. ఇదికాక మిగతాలోచించవలసిన విషయము లీచట్టములోనేకమున్నది. కాలుగలవిదమండుఇంజనీయరుఉద్యోగములకుక్రొత్తఆధికారములనుకలుగజేయువిషయ మొకటి యీ ట్లులోనున్నది. నీటిప్పు విషయములో సెలవులేకుండా నీరు పెట్టుకొన్నవానికి జరిగవలసిన దండనలను గుఱించియు, తూములు, లాకులు వయరులు మొదలగు నీటి సంబంధముగు సగ్గురు కట్టవములకు వచ్చే వచ్చుముగను విత్తులనుగుఱించియు నీ కాలున ఉద్యోగముల ఆధికారములను హెచ్చించి, వారి ఖాయదాను హెచ్చుచేయుటకు ఈ ట్లులో కొన్ని నిబంధాలు ప్రాయబడినవి.”

అని నువ్వీయున్నారు. కృష్ణారావుగారు రామచంద్రరావుగారి కంటె విషయము నెక్కువ సూక్ష్మముగా చర్చించి

“ప్రస్తుతము ప్రజలభుక్తములో నున్న హక్కులలో శాసనము సంపూర్ణముగా నాశనముచేసి జలాధారము లన్నిటి యందును దొరతనమువారి కన్నడును లేని యొకక్రొత్తహక్కును కల్పించుటకు కారణమగుచున్నది”

అని సారాంశము తేల్చియున్నారు. రాజోవు సంచికలో సీశాసనమునందలి ముఖ్యభాగములను ప్రకటించి దేశమునందలి యనుభవశాఖరగు ప్రజా నాయకుల చర్చను కోరనున్నాము గావున నీవిషయమున సూక్ష్మవిమర్శకు బూనినవారముగాము. అయినచు నిర్దరు గౌరవనీయసభ్యుల యభిప్రాయము మాయభిప్రాయముతో నేకీభవించుచున్నది గాన విమర్శకొకజాడ నేర్పరచునిమిత్తము వారి యభిప్రాయములకు మేమును ప్రోద్బల మొసగుచున్నామని తెలియుజేయుట మాధర్మము. గా. రామచంద్రరావుగారు వ్యక్తపరచినరీతిని ఈనూతనశాశనాంకురమునందు రైతులును భూస్వాములును నాలోచింపదగిన యంతము లనేకములు గలవు. ముఖ్యముగా నీటియాధారములపై తనిఖీయు నీటి యాధారపుచట్టముక్రింద రానుండు దోషవిచారణయు తన్మూలమున నవీనముగా నావిర్భవించుండు స్వాతంత్ర్యమును ధర్మములును చక్కగా విచారించి నిర్ణయింపబడినతప్ప నివరకు వనశాఖ (ఫార్మెస్ట్రీ డిపార్టుమెంటు) వలన కలిగిన తొందరలకంటె వేయిరెట్లెక్కువ తొందరలు కలుగగలవనుట నిర్కువము. డి. పి. డల్లియు క్రిందిఅధికారులబాధ ఇప్పటికే మోయరానిదయియుండుట పల్లపుజిల్లాలగు కృష్ణాగోదా వరులు దురదృష్టానుభవములచే బాగుగ నెరుంగును. వారి శక్తులింకను పెంపందుట యేమాత్రమును శుభావహముకాదని ప్రభుత్వమునకు నన్ని విధముల నివేదించుకొనుట యీబిల్లు సందర్భమున ముఖ్యవసరము కాగలదు. ఇంతియేకాక గా. కృష్ణారావుగారు తెలిపినట్లు ఈబిల్లునందు ఇదివరకు రైతులకుగల హక్కులను నిరుపయోగపఱచుశక్తి తమ యధికారులకు ప్రభుత్వమువారిచ్చి సందర్భము లనేకములుగలవు. ఇట్టి సందర్భములకలిగించు చట్టములు చేయజూచుటకూడ ప్రభుత్వమువారికి తగదను వాదమును సమంజసమనియే తోచుచున్నది. ఎట్లయినను ఈ శాసనము స్థిరముకావలసి వచ్చినను గా. రామచంద్రరావుగారు సూచించు నట్లు సాధ్యమైంతవరకు నీ చట్టమునందలి ముఖ్య నిబంధనల చలామణిచేసినను ప్రభుత్వపువారి యొక్కయు ప్రజలయొక్కయుప్రతినిధుల స్వాధీనమున నుండునట్లేర్పరచుట ప్రభుత్వమువారికిని ప్రజలకును అనవసరమగు నివారకమును శ్రేయోదాయకమును ననిచెప్పి తీరవలసియున్నది. సంపూర్ణముగా రాష్ట్రప్రజయంతటి యొక్కయు అభిప్రాయసారమును తమ యభిప్రాయములలోను కార్యములలోను ప్రతిఫలించజేయు ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వముపై నుండ్కిక్రిందివరకునుండు రాష్ట్రములలో ప్రభుత్వమువారు జాతీయాభివృద్ధికయి ప్రతి పరిపాలనా శాఖయందును వ్యక్తియొక్క హక్కులపైని కూడ తామే స్వాతంత్ర్యము వహించుట న్యాయమైన కారవచ్చుచు కాని స్వపరిపాలన వైశవ దేశయంతుండు మనదేశమునుబోలిన దేశములలో ప్రజాప్రతినిధులను తత్తత్కార్యములకైన తమ ప్రతినిధులతో జేర్చక సాధారణ పరిపాలనాశాఖలలో సర్వ స్వాతంత్ర్యములను ప్రభుత్వమువారు తాము వహింపబూనుట ప్రజలమోటు యట్లుండ తమకే యనవసరానుకూలముగాను గలిగింపక మానదు. కావున వనశాఖేత్వాది శాఖల పరిపాలనా సంవిధానములలో నవసరములయియుండు సంస్కారములను దృష్టాంతములుగాజూపి తగినరీతిని విన్నవించుకొనిన యెడల నీటియాధారముల శాసన విషయమున ప్రభుత్వమువారు మన మొరల నాలకితురనుటకు సందేహములేదు. గా. కృష్ణారావు గారు ఇతర ముఖ్యవిషయములను గురించియు విపులముగా నుపన్యసింపియున్నారు. 1896వ.సంవ

త్సరమున వ్రాయుచు వి. పి. బ్రోజీగారు అప్పటి స్థితిలో మురుగుకాలవల నిమిత్తము 10లక్షల రూపాయల నెక్క-మాను వ్యయపరచినను నష్టము కాదని యభిప్రాయము కనుపరచిరనియు ప్రభుత్వమువారు సంవత్సరమునకు వీని మరమ్మత్తు మాత్రమునకయి రు 63,000ల కంటె నెక్కువ సెవు చేయుచుండుట లేదనియు తెలిపి మురుగుకాలవల విషయమున నిత యశ్రద్ధజరుగుట సమంజసము. కాదని ఖండించు వారై రి. డెల్టా ప్రదేశములలో పంటకాలున లెంత యవసరములో మురుగుకాలువ లంతకంటె నెక్కువ యావశ్యకమనుట సర్వజనులు సంగీరింపవలసిన విషయమే. పంటకాలువలు రైతుల ఫలములనుమి తము మాత్రమవసరములు. మురుగుకాలువలు ఫలములకు మాత్రమేగాక యంతకంటె లెక్కపెట్టినరీతిని రెట్లు పాంఛనీయమగు నాకోగ్యమునకుకూడ నాధారములు. ఇట్లుండ నీటికాలువలకై వివిధోగించిన మూలధనముపై కృష్ణారావుగారి ననుసరించి నూటికి కృష్ణా డెల్టాలో 19½ వంతుననుగోదానరి డెల్టాలో 21 వంతునను వడ్డీ సంపాదించగలుగుచుండు ప్రభుత్వమువారు మురుగుకాలువలకై తగిన వ్యయముచేయ వెనుదీయుట నిజముగా నాశ్చర్యకరము. ప్రజలు నోరెత్తి చెప్పుకొను వరకు ప్రభుత్వమువారికైనను విషయములు స్పష్టమగుట యొక్కొకప్పుడు తటస్థింపమగాన గా. కృష్ణారావు గా. రామచంద్రరావు గార్లవంటి ప్రజాప్రతినిధులచే ప్రబోధితులయి మరప్రభువులీ విషయమున తగిన శ్రద్ధవహింతురని నమ్మవలసియున్నది. గా. కృష్ణారావుగారు సెలెట్టోటు, రెమిషనులను గురించియు ఆంధ్రసీపాయిలు వాలంటీర్లను గురించియు, నుదిత విద్యాదానమునుగురించియు స్వపరిపాలన గ్రామపంచాయతులను గురించియు చెప్పిన విషయములు తత్తచ్ఛాఖ్యాధి కారులును ప్రభుత్వమువారును గమనించి యాలోచింతురని విశ్వసించుచున్నాము. ప్రజలకును కృష్ణారావు గారు సందేశమియ్యకపోలేదు. బందరునందలి యాంధ్రజాతీయ కళాశాలనుబోలు విద్యాలయముల పెంపునకు సుత్సాహముమై దోడ్పడవలసిన దనియు ప్రభుత్వమువారు దయామయులై 500 ప్రజల ప్రతిగ్రామమునను త్రాగుడునీళ్లపత్తికై బావుల త్రవ్వించుననియు తమ చేయుచుండు నేర్పాటులకు తోడ్పడి యుపయోగించుకొని లాభమందుటకు ప్రజలు గ్రామపారిశుధ్య సమాజములుగా జేరి పరిశ్రమజేసి యాంధ్రులు వట్టి వదరుబోతులుగాక కార్యదీక్షా పరులని దృఢపరచవలసినదనియు వీరు ఆంధ్రహాహుజనము నుద్బోపించియున్నారు. ఇంత దీప్తోన్మానముచేసేయు కృష్ణారావుగారును ఏదోయొక స్వల్పసంబంధమున దప్పు రామచంద్రారావుగారునుఆంధ్రోద్యమమునుగురించిప్రసంగింపక వదలిపెట్టియుండుట తోచనీయము. ఆంధ్రోద్యమమునకుపుట్టికల్లనదగిన మండలమున మండల సభాకార్యనిర్వాహకు లాయుద్యమపునాద ర్యములను నొక్క చెప్పకయుండట సంభావ్యముగా తోచలేదు. వట్టి ప్రమాదమే యీలోపమునకు కారణమని తలంచుచున్నాము. అంతోవన్యాస సమయమునకైన నగ్రాసనాధిపతిగారి కీషయము స్ఫురణకు వచ్చునని నమ్ముచున్నాము. ఇంత విశాలదృష్టిగల యగ్రాసనాధి. పతిగారి యుపన్యాసోపక్రమమందుభితో ప్రారంభమయిన యీయిరువది మూడవ కృష్ణామండల సభజయభేరి నినాదముతో నాంగ్లసామ్రాజ్య జయనూచ న్నాగ్గ రీతిని ముగియునుగాకయని మనఃపూర్వకముగా నెదురుచూచుచున్నాము.

యధ్యపు వార్తలలో నేటిదినము విశేషాభ్యాసము లేదనియు లేదు. మొత్తముమీద సమరము సంకులముగా జరుగుచున్నది. కొన్ని స్థానములలో మిత్రమండలివారు శత్రువును బాగుగ నెదిర్చినిలిచి యున్నారు. మరికొన్ని స్థానములలో కొంతకు కొంత విజయమందుచున్నారు. నాకాయధ్యము జరుగుచునేయున్నది. ఉత్తర సముద్రమున నొక యాంగ్ల సముద్రాంతర్దామి మునిగి పోయినదని నమ్ముచున్నారు. ఇది చాలకాలముగ కనుపించ లేదని! పడునెనిమిదవ తేదీన మునిగినదని జర్మను వార్తయట. బెల్జియము తటరేఖ ప్రాంతములను నాకాయధ్యముగనుచునేయున్నది. బ్రుస్సెల్సున కిటీ నల వచ్చిచేరి జర్మనుకుటుంబములవారు 48గంట లలో వెడలిపోవలసినదని బ్రుస్సెల్సునందలి జర్మ నీయధికారి హెచ్చరించియున్నాడట. దీనినిబట్టి చూచినను యధ్యము సంకులమగుచుండుటను బట్టి చూచినను ఇటలీపాలిమేరలనుండిపోయిన ఆస్త్రి యను నైస్యము లుత్తర సముద్రప్రాంతములను జేరికొనుటను చూచినను జర్మనీవారు ఇదివరకు బహుకాలముగా ననుకొనబడు చుండురీతిని కంటు వర్షు, బ్రుస్సెల్సు, లీజి, నామూరుల నాధారభూ మిచేసికొన నిశ్చయించినారేమో యను ననుమా నము తోచుచున్నది. జర్మనుచక్రవర్తి కేయిజరు గారు కాంచిన మరియొక కల మాయమయినది. మొన్న పడునెనిమిదవ వార్తాప్రకరము విజయ భేరినినాడముల మధ్యప్రవేశింప నెంచియుండెనట. ఈహృదయ సంతాపమును దీర్చుటకో యన నీతిని ప్రతినిధి యగు డిటు సభాధ్యక్షుడు ఆ సభా సమావేశోప క్రమమున ప్రజ యింకను నెంతయో త్యాగమును కనుపరచవలసి యున్నదనియు జర్మనీరాష్ట్రము విగ్రహమున విజ యసంపాదన మొనర్చి న్యాయక కార్యబద్ధులగు నేకజాతీయుల ప్రయత్నము లప్రతిహతములని లోకమునకునిరూపింపనన్నదనియు ప్రగల్భప్రసంగ మొనర్చి యున్నాడు. ప్రాంసునకు సురక్షితముగా నైందవనైస్యములు చేరియుండుట యొకవార్త యందు కానవచ్చుచున్నది. ఈవార్త రెండవమా రుపపబడిన హైందవబలముల కన్వయించునని నుచున్నాము. క్రూప్రభువుగారు మన వి. సి. ఎస్. ఇత్యాది హైందవోత్తమోద్యోగులగుణముల నభివర్ణించి యీ యద్యోగశాఖల ప్రవర్తనయే యిప్పటి యత్యద్భుతరాజభక్తి సామ్రాజ్యవిశ్వాస తరంగములకుకారణ మనుటను నూచించియున్నా రు. మహాదారహృదయమునుస్వాతంత్ర్యపక్షసా తులును మానవ పరిణామపరిణాతలును నగు శ్రీ పంచమజార్జి చక్రవర్తియొక్కయు, నాతని ప్రతిని ధులగు క్రూప్రభు హార్డింజ్ ప్రభువర్యులయు కంటి చూపుకింద నియద్యోగశాఖల నీరీతి నభినందిం చుట న్యాయపేయగును. క్రూప్రభువుగారి మన సున నింతకంటె నెక్కువకలదనిగాని, యీశాఖల లో ననాదిగనుండుచువచ్చిన యద్యోగస్థులందరును గుణగణసంశోభితులని వారభిప్రాయపడి ఇదివరకు ఆంగ్లో యిండియ నధికారులు తాము నైకుంతము నుండి జారిపడినవారనుని చేసికొనుచుండిన ప్రకట నకు ప్రోద్బలముగా సర్వావలోకనీయమైన స్వై ఛైన్యహాములకు నానందమగురీతిని చెప్పినారని గాని విశ్వసించజాలము. యాటరు తంత్రవార్తమా త్రమిప్పుడు మాసిందియున్నది. క్రూప్రభువుగారి పూర్ణోపన్యాసము ఈదేశమునకు వచ్చిచేరినప్పు డింతింటె విశేషముగా విషయములు తెలియగల వని నమ్ముచున్నాము.

శ్రీనివాససహజము యామని:— మా యూరిలో "శ్రీనివాససహజము" అను పుస్తకభాగము 1918 సం దిశంబరునెలలో నెలకొల్పబడినది. ఇప్పటికి ఘనము 600 గ్రంథములతోను 16 వార్తాపత్రికలతోను విరాజిల్లుచున్నది.

బరోపా మహాసంగ్రహము.

ఇంగ్లాండు-ఫ్రాన్సులు.

నవ్వమొన బ్రిటిషు సైనికులు.
 లండను ఆక్టోబరు 21:— ఈక్రిందివారు కనుపడుట లేదు. చనిపోయి యుండురని చెప్పుచున్నారు. కెప్టెను జి. డబ్లియ. బెంట్లీ, రెండవ లెఫ్టెనెంటు క్వారా, కెప్టెను టి. హెచ్చి, హ్యూబ్. కెప్టెను ఏ.సి.మాగార్, రెండవలెఫ్టెనెంటు జే. టి. ప్రిచ్చర్డు, లెఫ్టెనెంటు సి. డి. స్మీత్ గార్ల రెండవ లెఫ్టెనెంటు ఇ. డి. మర్రెగారు చనిపోయిరి. ఈక్రిందివారికి దెబ్బలు తగిలినవి:— లెఫ్టెనెంటు డి. క్రాసు, లెఫ్టెనెంటు ఇ. ఏ. ఎవ్లర్డును, రెండవలెఫ్టెనెంటుగిల్లు, లెఫ్టెనెంటుసి. ఇ. గోఫ్ లెఫ్టెనెంటుకెఫ్ఫేర్, రెండవలెఫ్టెనెంటు జే. ఆర్.లాన్సు డేలు, లెఫ్టెనెంటు జే. ఆర్. మెక్ ఫెర్లెను, రెండవ లెఫ్టెనెంటు జే. సి. మెక్ కెరో, రెండవ లెఫ్టెనెంటు డబ్లియ. ఎం. మెక్ నీలు, కెప్టెను ఎమ్. జే. మిసోగ్, కెప్టెను ఎల్. ఎఫ్, పాస్సే, రెండవలెఫ్టెనెంటు, హేబ్బెగార్ల కెప్టెను టి. బి. మెరియాట్ గారు తిరిగి సేవలో చేరకొనినారు.

నవ్వమొన బ్రిటిషు ఆధికారులు.

లండను ఆక్టోబరు 21:—ఈ క్రింది ఆధికారి యధ్య ములో చనిపోయినాడు:— లెఫ్టెనెంటు యల్. జి. యస్. పేగట్. దెబ్బలుతగిని కొన్ని రోజులు బ్రిటికి చనిపోయిన వారు:—లెఫ్టెనెంటు ఏ.సి.హోన్సు, కెప్టెనుడబ్లియ. ఎ ఫుల్లరు.

ఇంగ్లాండుసేన.

లాహారు 21:—ఇంగ్లాండుదేశమునుక్రొత్తగాపంపు సేన కు, ఇదివరకు హిందూదేశములో ఆర్టిలరీకి ఇనప్పెట్లరు జెన రలుగనున్న లెఫ్టెనెంటుజెనరల్ పార్సెన్సుగారు ఈసేనకు కమేండరుగ నుండురు.

సబుమెరైను ముంచివేయబడుట.

లండను ఆక్టోబరు 21:—నాకాదళాధికారు డిటులెలి య జేయుచున్నారు.—ఇ 4 అను సబుమెరైను చాలకాలము క్రిందటనే మన శత్రులకు రావలసి యుండెను. కాని ఇంత వరకు వచ్చియుండలేదు. దీనిని ఉత్తరసముద్రములో శత్రు వులు ముంచివేసి యుండురని భయపడుచున్నారు. ఇది 13వ తేదీని ముంచివేయబడినదని జర్మనీవారి తీగలేని వార్తవలన తెలియచున్నది.

నావికులను గౌరవించి పతకములిచ్చుట.

లండను ఆక్టోబరు 21:—24 గురుద్యోగులకును శ్రీ బార్జి సార్వభౌమకు బిరుదములను పతకములను నొసగిరి.

హెలిగోలాండు నావికాయధ్యము.

లండను ఆక్టోబరు 22:—హెలిగోలాండు నాకా యధ్యమునకు సంబంధించిన అడ్మిరలు తెలిపిన సంగతులను నాకాదళము నావికులు నేటి రాత్రి ప్రకటించుచు న్నారు.—ఈ యధ్యములో అనేకులు ఉద్యో గులకు, నావికులకు చాలచైర్యమును చూపిరి. ఈయధ్యము నందు జరిగిన సంగతుల వివరము లిందున్నవి. అప్పుడు సము ద్రముఅల్లకల్లులముగలేదు. అందువలన సబుమెరైనులప్రయాణ ము సులభముగ జరిగినది. శత్రువుల ఓడలువచ్చి క్షీనుమేరి యను ప్రాసరుమీద రెండుసార్లు పడినవి. చుక్కాని బా గ్రత్తపట్టి క్షీనుమేరిని నడిపి, శత్రువులటార్పెడోలు కొన కుండ తప్పించుకొనిరి. లోహెబ్బోఫ్టుఅను ప్రాసరుమీద శత్రుపక్షమువారి ఓడలుమీద పడకుండ తప్పించుకొనినది. అయను ప్రాసరు మిక్కిలి ప్రత్యక్షముగ ఫిరంగులను వేసినది. రెండుసార్లు ఫిరంగులు కాల్చి శత్రువుల ప్రాసరును ముంచివేసినది. అప్పుడు మంచుక్రమ్యముండుటచే శత్రువులు కనుపించుటలేదు. ఇంతియగాక అయను చాలశక్తితో పోవుచుండగా దీనికి అడ్డముగ శత్రువుల ప్రాసరు వచ్చినది. ఇట్లుండినను సరిగిరిగాచూచి ఫిరంగులు వేల్చిశత్రువుల ప్రాస రును ముంచి వేసినదని అడ్మిరలు బీటెనుగారు తెలియజేయు చున్నారు. ఈయధ్యము ప్రారంభించబడిన మూడు గంటలకు లర్బరు,ఫిరెడ్రెను అనుప్రాసరులు హెలిగోలాండు, బ్రైటుల కవలెలిరుగును శత్రువుల సంగతిసందర్భములను కనిపెట్టుచుం డెనని కొమ్మెడోరు కీనుగారు తెలియజేయుచున్నారు. ఇం గండునుండి ఫ్రెంచిసేనలకు సహాయముచేయుటకు పంపబడిన

సైనికుల కేవిధముగ ప్రమాదములేకుండ కొన్ని సబుమెరైను లు రాత్రియనక పగలనక కనినెట్టి రక్షించినది. తరువాత వీనిని హెలిగోలాండు, బ్రైటు మున్నగు స్థలములలోని శత్రువుల తీరమునకు పంపించి లాభకారియగు సమాచారములు తెలిసి కొనబడినవి. ఇవి శత్రువుల యధ్యభుటోడలుండిన స్థలములకు పోయి, ఓడలు లంగరువేయుప్రదేశములను నేర్చుతో శత్రు వులకు చిక్కకుండ కనిపెట్టుచు వచ్చినది. జర్మనువారి డిప్ట్రాయరులు తరుచు వీనివెంట బడుచుండెడివి. శత్రువు ఫిరంగులు వేయుచుండెడిది. టార్పె డోలు వచ్చి మీద పడెడిది. ఈ సబు మెరైనులు హెలిగో లాండు యధ్యములో శత్రువులతో పోరినవి. బ్రైటులో మునిగి పోవుచుండిన ఆంగ్లేయులను ఇ. 4 అను యధ్యనావ రక్షించి నది. దీనిమీద లెఫ్టెనెంటు కమేండరు లీరుగారు పనిచేయు చున్నారు. వీరినిగురించి ప్రత్యేకము నీ ప్రకటనలో తెలియ చేయబడినది. వీరు శత్రువుల సమీపముననే తమ నావతో నిలిచియుండిరి. ఇట్లు చేయుటెంతయు ప్రశంసనీయును. ఇ. 6: నావమీద లెఫ్టెనెంటు కమేండరు టార్ బటుగారిని గురిం చియు ఇ. 9 నావమీది లెఫ్టెనెంటు కమేండరు హార్వసు గారిని గురించియు నీ ప్రకటనలో వ్రాయబడియున్నది. వీరు హార్వసుగారు తమనావతో వెల్లి హేలా యను శత్రువుల నావను, డిప్ట్రాయరును టార్పెడోతో కొట్టిరి. కమేండరు టార్బటుగారిక సాహసము చేసిరి. సముద్రములో జేయ బడిన మంచుగనియొక్క త్రాళ్లను వీరు తీసివేసిరి. వీరిసాహస ము చాలఅపాయకరమైన పరిణామము, గనివేలకుండ గెర వేర్చిరి. వీరు అరగంటనేపు తంటాలుపడినగాని యదిసాధ్య మయినకాదు. తీవ్రముగ పడుటటిగాలి వీరుచున్నను, కమేండ రులు హెలిగోలాండుకవలె తమసబుమెరైనులను ఆయా స్థానములలో నిలువజేయుకొని యుండుట చాలజ్ఞానునీయును. శత్రువుల సబుమెరైనులు రక్షితములయిన తమనాకాస్థానము లను అసలువదలి బయటకు రారేదు. అందుచే శత్రువుల మీద పడుటకు సబుమెరైనులకు కొద్ది అవకాశము మాత్ర మేయుండెను. నెప్టెంబరు 13వ తేదీకి పూర్వము ఒకసబు మెరైను మాత్రము మన ప్రాసరుకు అందుబాటులో నెక్కి నచ్చినది.

యధ్యనావలలోని విమానములు.

కొలోనురైలువేస్తేమనుకు నవ్వముచేయుట

లండను ఆక్టోబరు 22:—ఆంగ్లేయ యధ్యనావలలోని కొన్ని విమానములు బయలుదేరి డుస్సెలుడోర్సులోని జర్మనీ వారి విమాననిలయమీద పడిరి కొలోను మిలిటరీ రైలువే స్టేషనుమీద కమేండరు గ్రేగారు చాంబువేసి చాల నవ్వము కలుగజేసిరి. శత్రువులు విమానముమీద ఫిరంగులు వేయు చున్నను వీరు పట్టణముమీద 600 అడుగులకు వైగా చుట్టు తిరిగి వచ్చిరి.

నాకా ఉద్యోగులు.

బిరుదులిచ్చుట.

లండను ఆక్టోబరు 22:—ఈక్రిందివారి కి బిరుదులు లివ్వబడినవి:— కెప్టెను బ్రైరువిట్టుగారికి సి. డి. అను బిరుదు. కెప్టెను విల్లియము బ్లంటు, కమేండరులు మీడు, ప్రాంకు, రోను, బార్లను సామ్సెనుగార్ల; లెఫ్టెనెంటు కమేండరుమాక్స్ హోప్సు; లెఫ్టెనెంటు విల్లియము శ్రీచును, విమానముల కమేం డరు గ్రే; లెఫ్టెనెంటు చార్లసు కొల్లెటుగార్లకు డి. ఎస్. ఓ. అను బిరుదు. లెఫ్టెనెంటు. హెచ్చి, హోరను, లెఫ్టెనెంటు సి. చానెసును, లెఫ్టెనెంటు సి. పెస్టోగార్లకు డి. ఎస్. సి అను బిరు దులు లెఫ్టెనెంటు కమేండరు ఎం. గోల్డ్స్మిత్తు, లెఫ్టెనెంటు కమేండరు లీరు, లెఫ్టెనెంటు కమేండరు సి. టార్బటుగార్లకు కమేండరు ఉద్యోగమియ్యబడినది. లెఫ్టెనెంటు కమేండరు మాక్స్ హార్వసుగారిని శత్రుములో ప్రమాదముచేయవలసినదని తెలియజేయబడినది.

పట్టికుసర్వసు కమిషను.

లండను ఆక్టోబరు 21:—చిత్తుగావ్రాయబడిన వారి రిపో ర్టును విచారించుటకు కమిషనువారు గురువారమునాడు తిరిగి సమావేశ మగుదురు.

అందును ఆక్టోబరు 23:—బర్మన్ దేశమునందలి సింగు
రాజుమారుడగు ముక్తిమిలు గారికి యొద్దులూ దొడ్డు
తగిలినవి.

రుష్యా.

రుష్యాజర్మనీల యుద్ధము.

లండను అక్టోబరు 22:— పెట్రోగ్రాడ్. రుష్యను యుద్ధ భూమిలోని సైనికాధికారు లిట్లు తెలియజేయుచున్నారు:—జూలై దిగుబాటు మునుండి కార్వేతియా కొండలవరకు 250 మైళ్లదూరపు జర్మను సేనలకు రుష్యావారికిని యుద్ధము జరుగుచున్నది. పెట్రోగ్రాడ్ యుద్ధముయిన తరువాత జర్మను సేనలు రుష్యనులమీదపడు నిమిత్తము కాలిస్ట, కెస్టోనొకొవా, టెల్ క్షజలకు వచ్చి పడించుకలన వీరిని యెదిరించుటకై రుష్యావారు సేనలను ఏకముఖముగ చేర్చిరి. రుష్యనులపాటులు ఫింగుల సహాయముతో నానాముఖమునండి వచ్చుచుండిన శత్రువులను యెదిరించుటకు వెళ్లినవి. ఇందునిమిత్తము రుష్యా సేనలు యెడలెడల వచ్చు ముఠులను చున్నప్పుడు, దారుణముగా రోడ్లమీదపడి, కెల్లవలై ప్రహరించుచుండినదలన దాటుచు 125 మైళ్ల ప్రయాణము చేయవలసిగచ్చెను. నదులకు వడలువచ్చుటచే కొండలాయలు బురదచే నిండియుండెను. ఈ క్రొత్త సామలను రుష్యావారు అక్టోబరు మధ్యకాలమున ఆక్రమించుకొనిరి. ఇదియుట్లు జరుగుచుండగానే జర్మను సేనలు ముందుగా నారంభించి, విస్సులానది యెడమవైపున, స్కిముగ్ నాక్రమించుకొని వారాని కొట్టలను సమీపించుచుండిరి. ఈ ప్రదేశములో జర్మనులుకందకములను త్రవ్వకొనిరి. మరియు ఎన్నియో ఫింగులను తీసికొనినవచ్చిరి. అక్టోబరు 18 వ తేదీ తరువాత జర్మనులు వారాని, కొజంట్ల ప్రాంతములను సేనలమీద పడట కారంభించిరి. ఇక్కడ జర్మనులకుచాలమంది మద్దతుకూడవచ్చిరి. ప్లూ ఓయాన్ కెస్టో - దానలో జర్మను సేనలు నిలిచియు నెరుగుచున్న రుష్యను సేనల కడిచిన శనివారము, ఆదివారములలో తీవ్రముగ నెదిరించినది. కానియవియున్నయు నిష్ఫలముగా జనము లయినవి - పెట్రోగ్రాడ్, లోవెజు ప్రాంతముల తమకుమించిన రుష్యను సేనలమీద పడుటచేతను, తమకు ఎడమవైపున కెస్టో కెస్టో, ప్లోగాటెగువను నున్న సేనలలో రాక పోకలకు భంగముకలుగుటవలన, తీవ్రమైన రుష్యా సేనలు గారా, కార్వేతియా ప్రాంతములలో విస్సులా నది నివాటితమ తుభయము కలిగించుటకులనన, జర్మను సేనలు యెదిరినవి విపులముగ కొట్టి యెర్పాటులను చేసికొనిన సామలను కడచిన మంగళవారము గాత్రీ వదలి వెళ్లి వెళ్లుట కారంభించినవి. రుష్యావారివచ్చు జర్మనులమీద పడుచున్నారెవరకుండిన జర్మను సేనలు నిగోధించినప్పుడు వారిని సన్నీలలోపాడిచి గ్రామములనుండి పారదోలి రుష్యావారు ఖుషియగ పట్టుకొనుచున్నారు.

జర్మనులు అనుకు నెల్లుట

లండను అక్టోబరు 22:— రషీయాలో ప్రవేశించిన జర్మను సేనలు వెనుకకు వెళుచున్నవి యుద్ధ భూమిలోనున్న రషీయను అధికారులు తెలియజేసినారు.

ఆసియా

పడమటనున్న ఆఫ్రియను సేనలు.

లాహారు అక్టోబరు 22:— సివిల్ అండు మిలిటరీ గెజటు పత్రికకు ఈ క్రింది తెలిగ్రాము వచ్చినది:—ఇటలీ సహద్దులనుండి వెళ్లిపోయిన ఆఫ్రియను సేనలోని సైనికులు ఈ క్రింద సమగ్ర ప్రాంతమునండి ఇండ్లను ఉత్తరములు ప్రాసీ నారని యిటలీ సేనలనుకందలి మిలను:ట్టణములోనున్న డెయిలీ క్రానికల్ పత్రికా విలేజుం తెలిసినాడు.

ఇండియా-యుద్ధము

జర్మనుల వంచన.

లాహారు అక్టోబరు 22:— ఈ క్రింది తెలిగ్రాములు లాహారు పత్రికలలో ప్రచురింపబడినవి:— ప్రాన్సు దేశము నందలి డన్ కిర్క్ అను పట్టణముకు వెనుపల భాగ్యంతుడు గ్రెంచిదేయియు 1918 సంవత్సరమునండి సెడ్లమేడను కట్టించుచుండెను. మేడనుకట్టుటకు జర్మనుకులీలను పెట్టెను. పునాదులలో నేయుర్రాల్లో జర్మనులు తుపాకిమందును పెట్టిరి. ఈకులీలు యుద్ధము ఆరంభమైన వెంటనే వెళ్లిపోయిరి. క్రొత్త మేడనుండి డన్ కిర్క్ కు తూర్పుననున్న కొట్లకు, జర్మనీవారి ఫింగులగుండు ఎంతదూరము పోవునో అంతే దూరము.

బోంబాయియుద్ధము.

సింహళీ పుసేలు.

కొలంబో అక్టోబరు 22:— ఇంకొక రండి రణంగము నకు మొదటిసారి 227 మంది వెళ్లినందున తిరిగి

నూరుమందిని పంపుటకు ఆలోచించబడుచున్నది. ఇంతియ గాక శ్రవణారము జనుల సేనలలో చేరుమిత్తము ఇంగ్లండుకు వెళ్లుచున్నారు.

ఎమ్మెస్సె యుద్ధనార.

డెయిలీ టెలిగ్రాఫుపత్రిక సలహా.

లక్నో అక్టోబరు 22:— ఎమ్మెస్సెను పట్టుకొను సందర్భములో, ఇండియను డెయిలీ టెలిగ్రాఫ్ పత్రికయుట్లు తిరిగి నూచింపుచున్నది:— ఎమ్మెస్సెను పట్టుకొనుట అవసరము. ఇందునిమిత్తము జపానువారి యుద్ధపుటోడల సహాయముకొరవలయును. అట్లుకాదేని చీనాప్రాంతములనుండి ఆంగ్లేయు నాకలను ఆలస్యముచేయకుండ గట్టించవలయును. వీరికగు ఖర్చులవిషయమై మంతు ఆలోచించుకొనవచ్చును.

జర్మనుల నిరుత్సాహము.

కలకత్తా అక్టోబరు 22:— ఈ క్రింది టెలిగ్రాము హాలండు రాజధానియగు ఆమ్స్టరుడము నగరమునందలి ఒక పత్రికకు బర్లిను విలేజుకుడు పంపినాడు:— ఎయిసు యుద్ధములో జపాను కలుగక పోయినందున జర్మనులు నిరుత్సాహులై ఆంట్వర్పువారి ఆధీనమైన సునో పిం చుట లేదు: ఆంట్వర్పు జర్మనుల ఆధీనమై నప్పుడు పురవాసులు కొంచెము హెచ్చుతగ్గు అడవిను రేచిపోయిరి. దీనివలన నగర రక్షణను నిలవమును నేనకు ఆహారపదార్థములు కొరకకపోవుట ఒకటి తరువాత, ఇది ఏమి. జర్మనులు ఆక్రమించుకొనగానే పురజనులు పారిపోయినారని ప్రపంచానికి జర్మనులకుండు దురభిప్రాయము కలుగుట ఒకటి. ఇకన్న జర్మనులకు నష్టమే. అని నాతో జర్మను పార్టీ మెంటు సభ్యుడు ఒకడు చెప్పినాడు.

జపీనులు

ఇక జపీనులను గురించి:— ఈ విమానములు శత్రుకు పులోను, చలికాలములోను పనికిరావని జర్మనులకు తెలియను. వానిని వై ఋతువులలో ఉపయోగించిన వాళనమే పోవును. జర్మనీవారి కున్న సేనలలో చాలభాగము ప్రాన్సు దేశపు యుద్ధరంగములోనే యుండవలయును. ఈ కారణము వలన జర్మనులు ఇంగ్లాండుమీదనుండెట్లు అనుభవేనున్నయు. ఇంగ్లండు మీదికి వెళ్లుటకు వెద్ద సేనకావలెను. వెద్ద సేన లేదే వెళ్లుట కీలులేదు. ఎయిసు వద్దనున్న జర్మను సైనికుల ఆకోగ్యము చెడిపోవుచున్నది. కందకములలోనున్న సైనికుల స్థితి దుర్భరముగ నున్నది. విరేచనములు, విమజ్జరములతో బాధపడుచున్నార: అస్కరకుండి వచ్చి డాక్టరునాడు చెప్పినాడు

దక్షిణహిందూస్థానము

మదరాసు బ్యాంకు మోసపుకేసు

కాకిట్ అక్టోబరు 22:— కాలిక్ట్ లో అశిషులను డిస్మిట్టు మే:స్ట్రీటుగనున్న వీ. పి. గాఫు. వి. పీ. యస్, గారు ఈకేసుకునేను తీర్పుచెప్పినారు. కేసుం. కెసికోయర్ అనువానిపై మోసన కండు సేరములను కొట్టి జేపిడుదలచేసిరి.

23 వ కృష్ణానుండల మహాసభ.

ఏలూరులో సమావేశ మగుట.

ఏలూరు, అక్టోబరు 24:— ఈరోజు ప్రాద్దున 8 గంటలకు 23 వ కృష్ణానుండల మహాసభ టవును హాలు నకుకేయబడిన ప్రత్యేకపు పందిరిలో సమావేశమైనది. కృష్ణా జిల్లానుండలి 18 తాలూకాలలోను నొక తిరువూరుతిప్ప మిగిలిన ప్రదేశములన్నిటి నుండియు 400 మంది ప్రతినిధులు వచ్చిరి. ఇంకనభవ చూచుటకు వచ్చిన వారు 410 మందికలకునున్నారు. సభ్యావధివారి యేర్పాటు లన్నియు కృషిగముగా నున్నవి. సభాధ్యక్షులకు వారి సహస్థలముండి బాండువద్దము తోడను, వెద్ద ఉత్సవముతోడను, ప్రముఖులందఱుకీ సభాస్థలముకు దీసికొనివచ్చిరి. ఉన్నతపీఠము నలంకరించినాలో ఆనగలెల నరసింహరాజు, ప్రాధేయ లక్ష్మీనరను, డాక్టరు పట్టాభిసేకారామయ్య. బందరు తాలూకా బోర్డు సెసిడెంటు మేయరువ్యా రావు, విన్నపి పేట జమీదారు మోతేగంగరాజు, ఏలూరు తాలూకాబోర్డు సెసిడెంటు కూర్మావేంకటరెడ్డినాయుడు మున్నగు గార్లు ముఖ్యముగా వివరింపదగి యున్నారు.

అనంతరము సభ్యాసభాధ్యక్షులగు ఆనగలెల రావు బహద్దరు మోచర్ల రామచంద్రారావుగారు సభ్యులకు సాగగు మొసగుచు, తెలుగువ్రాసిన సుహృద్భావము జదివె. ఇందు ఆంగ్లభాషయునుగూర్చి వ్రాయబడినభాగము సభ్యులకు ఆకా

గంగముగావించినది. వీరియ సభ్యాసము ముగిసినపిమ్మ కృష్ణా జిల్లా పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు సెడింటి హనుమంతరావు పంతులు గారిచే ప్రపోజు చేయబడి, ముగ్య నారాయణ రాజుగారిచే సెకండు చేయబడి, కే. వెంకటరంగయ్య గారిచే సపోర్టు చేయబడిన పిమ్మట పోలనగం జమీదారులగు ఆనగలెల శ్రీరాజు కే. ఆర్. వి. కృష్ణారావు వీరిగారు సభాధి పత్యమువహించిరి. తరువాత సభాధ్యక్షులు పుష్పమాలా లంక్యులు గావించబడి తమయ సభ్యాసము చదువసాగిరి. వీరు తమ యువసభ్యాసమును ముగించునపుడు కృష్ణాగుంటూరు మండలములవారి దేశపితైక కేవలమును గొనియాడి ఆంగ్లభాషయునుగూర్చి అంటి అంటుండే ముచ్చటించిరి.

కలకత్తా

“కమాగటామారు”.

బజ్జీబడ్డి గంగదగళము.

కలకత్తా అక్టోబరు 22:—బజ్జీబడ్డి గంగదగళమును విచారించుటకు ఏర్పరుపబడిన కమిటీవారు అందఱును కలకత్తా చేరిరి. కిరందరుకలసి శుక్రవారమునాడు ఉదయమున సభిచేతురు. విచారణ నాడు ప్రారంభముకాను.

“ఎమ్మెస్సె” గంగదగళము

జపనారనర్తకము పడిపోవుట.

కలకత్తా అక్టోబరు 22:—“ఎమ్మెస్సె” చేయుచున్న గోలకలకత్తా జపనారనర్తకనికి చావుబ్రతుకులుగా నున్నది. మొన్న ఆమెరిగావారు జపనార కానలెని ఇచ్చిన ఆర్డరు లన్నియు రద్దుచేయబడినవి. జపనార వెంటనే పంపుడని ఎక్స్ ప్రెస్సునచ్చునది. తక్షణముపంపుటకు కీలులేనందున, మాకువద్దు మాకువద్దని ఇచ్చిన ఆర్డరును రద్దుచేసినారు. ఆర్డరుమైన జేకీ యలు ఇంతవరకు ఆర్డరును రద్దుచేయలేదు. కాని ఇంకను ఆలస్యమైన తప్పక రద్దుచేయుదురు. నవంబరునెల మొదటివారములో పంపువార. వారికి ఉపయోగపడును. కాని తరువాత ఆర్డరుమే వారికి అక్కరలేదు. కాబట్టి ఇంకనువారము కోజులైన కలకత్తానండి నారజేకొని స్ట్రీటరు బయలుదేరవలెను. లేట్లయిన ఆర్డరుమే కలకత్తాలోను జరుగుచున్న నార వ్యాపారము పొడైపోవును. “ఎమ్మెస్సె” స్క్రిలకలన జపనార వ్యాపారము తీడించి, పూర్వపుస్థితికి వచ్చును. చీనా జపాను దేశములుకూడ. జపనారను విడిగా కొనుచున్నవి. ఇంకను కొంతకాలము బంగాళాఖాతములో వర్తకనావలు ప్రయాణముచేయుట ఉపద్రవకరమైయుండు పక్షమున వారు కూడ ఆర్డరును రద్దుచేయుదురు. తయారుకాని ముతకనారకు ఇంగ్లండు మొదలగు దేశములకుండి చాల ఆర్డరువచ్చినవి. ఏమిలాభము! వర్తకము సాగుటలేదు. ముతకనార ధర పోయినవారము చేలుకు 5 రూపాయలు పెరిగినది. త్వరగాస్ట్రీటులోవేసి పంపుదుమని వర్తకులు ఏర్పకైనను కొనుచున్నారు. “ఎమ్మెస్సె” గోలవలక గునుచారమునాడు ప్రాద్దున 10 గంటలవరకే చేలుధర 8 అణాలుతగ్గినది. “ఎమ్మెస్సెను పట్టుకొననందుకు కాకున్న స్ట్రీటురువిశ్చయముగా ప్రయాణము చేయవచ్చునని సమ్యక్ముగా చెప్పినందుకు వర్తకులకొందరు దొరతనమువారి వైకోపమును బూనినారు. కొ

ఎడెనుకు స్ట్రీటురుపోవు మాగ్గులు ఉపద్రవకరముగా నున్నందున కలకత్తా వర్తకులు కోపముట వ్యాయముగానే యున్నది. తేమాకు వ్యాపారముకు ఇప్పటివరకు పగనాలేదు. వచ్చు మంగళపారమునాడు తేమాకు ఎప్పటికలెనే అమ్ముబడును,

తెంగాలనర్తక సంఘమువారి అసమ్మేళము

వర్తకస్ట్రీటురు ప్రయాణముచేయు మాగ్గులు తేనుము గానున్నవను విషయము దొరతనమువారు వివరములతో తెలుపకపోవుట, ఆతెలుపుదైనను ఆలస్యముగా తెలుపుట బాగులేదు. మేము ఇదివరకు చెప్పి నట్లునర్తక నావల వెంట రక్షణకుగాను యుద్ధనావపంపు ఏర్పాట్లుచేసి వర్తకమును రక్షించవలెను. అని తెంగాలు వర్తకసంఘమువారు ఇండియా దొరతనమువారికి టెలిగ్రాఫుపంపిరి.

బొంబాయి.

సింధుయుద్ధసిద్ధి.

కరాచీ అక్టోబరు 22:—వైస్రాయిగారు స్థాపించిన యుద్ధసిద్ధికి సింధుదేశములో పెక్కుటెరిగనున్న ఆనగలెల జహంగీర్ కొటారీగారు ఇప్పటికి రెండువేలరూపాయలను వసూలు చేసి పంపిరి.

గోక్షేగారు ఇండియాకు బయలుదేరుట.

శనివారమునాడు గోక్షేగారు తమశరీర స్వాస్థ్యమునకై ఇండియాకు పయనమయ్యెదరు.

రాజద్రోహపత్రికల ప్రకటనము

పూనా బాగామిలలు పట్టుపడుట.

పూనా అక్టోబరు 22:—సెప్టెంబరు 22-వ తేదీని

దోషవిచారణ సంఘమువారు రాజద్రోహసంబంధముగ పత్రికలనుగలవించువారిని పూనాలోపట్టుకొనిరి. ఈసంబంధముగల సీతారామ్ తుకారామ్ పార్శ్వ, హరిరామచంద్ర దేశాయి, కమలాకరరామచంద్ర సుమంత్ అనుమహాత్మా వ్రాహ్మణులను నేడు పూనా అసెస్మెంటుకలెక్టరు గౌడ్ నుగార్డయిద్ద డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటు సర్దుగారు విచారణకుదెచ్చిట్టిరి. రాజద్రోహసంబంధముగ పత్రికలను ప్రకటించుట, యిందు నమి త్తమైఒకరికొకరు సహాయముచేసికొనుట,వీరివై మోపబడిన నేరములు. హిందూదేశపు ప్రస్తుతస్థితిగల లనకూలముగాను న్నయన దొరతనమువై తిరగబాటుచేయుటకై ప్రయత్నించ వలసినదని బోధించుచు,లిబ్రియను నొకపత్రికనువీరుప్రకటింప యత్నించుచుండిరి.వీరినివాసుధానుల్యవేదకకపుడు చిన్నచేతి అయ్యయంత్రముదొరకెడి. దీనివిద్వేషవై వివరింపబడిన లిబ్రిపత్రిక యొక్క చిరకపుట విగింపబడియుండెను.ఇదిగాక రాజద్రోహసంబంధముగ నితరపత్రికలనుగూడ దొరకెడివి. ఒకట్రంతు పెట్టెలో రెండుకవర్లుప్రకటనవి. వీనిలో బాంబుయోగము వ్రాయబడినది. విప్లవసంబంధముగ రహస్యసభల నిబంధనలు మదకలాల్ దింగ్రా యననలేడు లండనులోఇచ్చిన స్టేటు మెంటు వినాయకచామోదర సావార్కరుచరిత్ర, డిల్లీ బాంబు విషయమై యుగాంతప్రకటన, రాండుహార్వి విషయమై ఒకచిన్నపుస్తకము, బాంబులను సులభముగా చేయుట అనువిషయమై వ్రాయబడిన 32పత్రికలనుగూడ దొరకెడివి ఇవిగాక హంతకులుగను, అరాచకులుగను పేరపొందిన వారి పొట్టిగ్రాఫులనుగూడ కొన్నిపట్టుపడి చామోదర,చాప్లెను, వినాయక సావార్కరు, కుదీరానుబోను, ప్రఫుల్లచక్రముగ్గురు వారిటపములయన్నవి.ముగ్గురు సాక్షులు విచారింపబడి కేసు వాయిదా వేయబడినది.

హోటలుమేనేజర్లకు జరిమానా.

బొంబయి అక్టోబరు 22:—ఆసియాఖండములోనివారు గాక తక్కినదేశములలోనివారు తమగృహములందున్నయెడల నట్టివారినిగురించి పోలీసు కమిషనరుగారికి తెలియజేయ వలయునని ఇండియాదొరతనమువారు సెప్టెంబరు 11 వ తేదీని ఒకతిర్మానమును ప్రకటించియున్నారు. దీనికి విరుద్ధముగ మెజిస్ట్రేట్లవాట్లను కార్టటునుహోటలుల మేనేజర్లును, అదై కు తీసికొనిన యద్దరు గృహయజమానులును, నేడు బొంబయి పోలీసుకోర్టులో చార్జీ చేయబడిరి. హోటలుమేనేజర్లు గృహయజమానులుకానందున వైతిర్మానపు నిర్వచనములోనికి రా రనియు, నింతయిగాక ప్రతిహోటలులోను భోజనముచేయు వారి రిజిస్టరు ఉండవలయు, దీనినిపోలీసువారు తనిఖీచేసినా రనియు వీరిపక్షమున వాదించబడినది. ఇక గృహయజమానుల విషయమై వాదించుచు గృహయజమానులగా తుటుంబయజ మానులనియు, కాననకర్తల అభిప్రాయము ఇంటిని అదై పుచ్చు కొనినవారును, కాపురముండినవారును విదేశీయులుండినయెడల తెలియజేయవలసిన బాధ్యతయియున్నారనియు తెలియచేయబడి నది. ఇతరులకు భయమునిమిత్తము ప్రాసిక్యూషను తీసికొని రాబడినదని పోలీసుకు తెలియజేసిరి. హోటలు, కార్టటును హోటలుల మేనేజర్లు చెరి ర రూపాయల జరిమానా విధింప బడినది. వాట్లనుహోటలులకు సంబంధించిన రానడే ఆను నానికొకడ ర రూపాయల జరిమానా వేయబడినది. మెజిస్ట్రేట్ హోటలు మేనేజరుమీది కేసు వాయిదా వేయబడినది. తక్కిన వారిని మందలించి వదలిపెట్టిరి.

గోపాలకృష్ణగోక్షే జీవితము.

గుజరాతిగ్రంథమును దొరకెనవారు స్వాధీనముచేసికొనుట. బొంబయి అక్టోబరు 22:—గుజరాతీ భాషలో గోపాలకృష్ణ గోక్షేజీవితము అను గ్రంథముయొక్క మొదటి భాగము అహమ్మదాబాదులోని సత్య ప్రకాశక ముద్రాలయ ములో ముద్రింపబడినది. డి. కె. దేశాయిఅను వారిచే ప్రకటిం పబడినది. ఈ గ్రంథములోని కొన్ని పదములు దొరతనము వారియందు జరిగిన తిరస్కారమునుగాని ద్వేషమునుగాని కలుగజేయు భోగిగ నున్నవని, ముద్రణ కాననము ప్రకారము బొంబాయి ప్రభుత్వము వారు వీని ప్రతుల నన్నిటిని స్వాధీనము చేసికొనిరి.

ఇంగ్లాండు-హిందూదేశపుటాలు.

బొంబయి అక్టోబరు 22:—యధ్యమవలస హిందూ దేశము ఇంగ్లాండులమధ్య పంపబడుచున్న టపాలత్తెగ్గినవి. వ్యాపారము పడిపోవుటవలన ఉత్తరప్రత్యుత్తరము లంతగా జరుగుటలేదు. ఇందువలన టపాలత్తెగ్గినవి. కడచినసంవత్సరము ఈజోబులలో సీమనుండి 2100 సంవలలో పత్రికలును, ఉత్తరములును వచ్చుచుండెను. ఇప్పుడు వారమునకు మొత్తముమీద 2 వేలకువైగా సంవలలోవచ్చుచున్నవి. బొంబయినుండి విజ్ పాకు కడచినసంవత్సరము 900 సంవలలో ఉత్తరములు, పత్రికలుపోవుచుండెను. ప్రస్తుతము 600 సంవల మూత్రమే పంపబడుచున్నవి. కడచినసంవత్సరమున 27500 సంవలలో బంగీలు వచ్చుచుండెను. ఇప్పుడు కల్గి 15200 సంవలలో మూత్రము వచ్చుచున్నవి. ఇక్కడనుండి కడచినసంవత్సరము 10700సంవలలోబంగీలువెళ్లుచుండెడివి. ప్రస్తుతము5900,సంచు లలో పంపబడుచున్నవి. ఇందువలన హిందూదేశములోని పోస్టాఫీసులలో పనిమందగించినది. కాని, బొంబయిలోమూత్రము తగలేదు. కారణమేమనగా యధ్యమచేయుటకు హిందూదేశము నుండి వైసిరులువెళ్లిరి. వీరికి నానాభాగములనుండి ఉత్తరములు బొంబయికివచ్చుచున్నవి. వీనిని ఆయాదేశములలో యధ్యమచేయుచున్నవారికి పంపవలసియున్నది. వైసిరులకు వ్రాయు ఉత్తరములన్నియు బొంబయిలోని వెసిడెన్సీ పోస్టుమాస్టరుగారికి పంపబడుచున్నవి. ఇక్కడనుండి వీరు, ఆయాదేశములోని వారివారికి పంపుచున్నారు. ఇందుచే ప్రత్యేక మొకడిపాట్లుమెంటు యేర్పాటుచేయవలసిన అవసరము కలిగినది.

పంజాబు.

ఫిల్లికుట్రనేరము

అప్పిలు

లాహోరు. అక్టోబరు 22:—ఈకేసులో బాలముకుందు, అమీరుచెండ్, అబ్దుల్ బిహారీ అనువారికి మరణశిక్ష విధింపబడి నది. వీరితరపునన్న పంజాబ్ హైకోర్టులో అప్పిలుదాఖలై నది. విచారణ ఎప్పుడుజరుగునో తెలియదు.

అంబలా బాంబు

లాహోరు అక్టోబరు 22:—అంబలాలో రైలుమీద ఎజో బాంబువేసివారని డిల్లీ నగరమునందలి మార్షింగు పోస్టులను పత్రిక ఒకవాక్తను ప్రకటించినది ఇది చిలిపితనము వలన పిల్లలుచేసిన పని, బాంబుకాదు. అని లాహోరు పోలీసు అధికారులు అనుచున్నారు.

జర్మనులమార్గములు.

తెగగట్టుటకు ప్రయత్నములు.

లాహోరు అక్టోబరు 22:—జర్మనులకు వారిదేశము నుండి నేనలు యుద్ధసామగ్రి, ఆహారపదార్థములు వచ్చుచున్న రైలుమార్గములను తెగగట్టుటకు లాలిబట్టి అను ప్రాంచి పత్రిక ఈక్రింది సలహాలను ఇచ్చుచున్నది. ఈసలహాల ప్రకారము చేసి, జర్మనులు బెర్లియములోని లీజుపట్టణమునుండి మా బ్యూగ్ మీదుగా ప్రాన్సుదేశములోనికివచ్చు రైలుమార్గమును ఉపయోగించుకొనుటకు వీలయ్యెడు:—ఈ మార్గములో రైలు పోవు సారంగములేవు. చిన్ననంతెనలను పడగొట్టితే జర్మనులు వెంటనే మరమ్మతుచేసికొందురు. ఏచేసేమునుండి లోన్ నుండి మెజియరుకువచ్చు రైలుమార్గములలోనున్న సారంగములను పడగొట్టవచ్చును. దక్షిణముననున్న ఈమార్గములమీదుగా సప్ల యిలు గాకుండపోవునేమో? అను భయమువలననే జర్మనులు ఎన్నికంటాలు పడియెను, లిల్లీని నిలుపుకొనవలెనని ప్రయత్నించుచున్నారు.

ఒరిస్సా.

కోదుల గందరగోళము.

నాయకులు పట్టుకొనబడుట.

రంచి అక్టోబరు 22:—ఒరిస్సా కమిషనరుగారు దస్పానందు యిట్లు తంతి పంపుచున్నారు:—తిరుగబాటు చేసిన నాయకులు చాలయిది ఆయాధములతోకూడ పట్టు పడిరి. కోదులు పారిపోయినారు. రెండుమాడు దినములలో నిక్కడకు వచ్చినవైసిరులు పంపివేయ బడవచ్చును.

ఎమ్ డెక్.

ఒకస్టీమరు కెప్టానుచెప్పకథ.

ఈయధ్యజ్యోనీవారి యుద్ధనాయకు ఎమ్ డెక్ మంచి స్టీమరుల తొలూకు 18 నుండి ఉద్యోగములును, 67 గురు లాస్కరులును,నిన్నటిప్రాధున కొచ్చినుండి సెంట్రల్ స్టేషనుకు

వచ్చిరి. వీరిలోకొందఱు బొంబాయికి, మఱికొందఱు కలకత్తాకును సాయంకాలము పయనమైపోయిరి. ఎమ్ డెక్ మంచిన స్టీమరులవలన చెన్నపురిలోని కొన్ని వర్తకసంఘములవారికి చాలాప్రము సంభవించింది. వీనియందు చెన్నపురికి రావలసిన చాలావరకు లుండినవి. చెన్నపురినుండి బయలుదేరవలసిన వైద్య కాల ఓడనును గొంతయిబ్బంది కలిగినది. దీనికి గావలసినపాల డబ్బాలన్నియు నిపుడు పట్టుకొనబడిన స్టీమరులనుంచే యుం డినవి. క్రొత్తగా తయారుచేసిపంపిన డబ్బాలన్నియు పోవుట చేగలిగిన నష్టమునులభముగా పూరికాబాలదు. బెంగులూ రులో మందులను విక్రియించు డి. బి. ఫార్మచరు కంపెనీవారి కి, డిస్కంతులు మున్నగు తినుబండారములను విక్రియించు బక్కాల కంపెనీవారికిని రావలసినవరకులు ఎమ్ డెక్ వశమైవి.

సెంట్రల్ స్టేషనుకువచ్చిన మనుష్యులలో బ్రిటిష్ ఇండియాకంపెనీ స్టీమరు చిల్కానా కెప్టాను ఆర్చిడీకెయను నాయనకూడనుండెను. ఈయన మదరాసు టుయమ్మపత్రికా విలేఖరుని కీసంగతులు తెలియజేసినాడు:—

మాస్టీమరు చిల్కానా ఏడెకోరపు శనివారమురోజున బయలుదేరినది. అప్పుడు గాలినిర్మలముగా నుండెను. స్టీమరు పోవచ్చును, భయములేదని చెప్పినదానినే మేముప్రయాణము ప్రారంభించితిమి. సోమవారముప్రాధున మిన్నికాయి చాటి టితిమి. చిన్నజల్లుపడుచుండెను. 7.30 గంటల సమయమునదూర ముగా నొకక్రూసును జూచితిని. ఇంతలోమాస్టీమరు చెంప వైకోక గుండుపడినది. ఎమ్ డెక్ వచ్చినదనుకొంటిమి. ఆడెబ్బ కొట్టుటతోడనే మాస్టీమరును నిలిపి జరుగవలసినది జరుగక మానదనివేచియుంటిమి. ముప్పనినిమిషములయినది. ఒకలెప్పి సెంటు కొంతపరివారముతో చిన్ననావపైసెక్కి మాస్టీమరులో ప్రవేశించెను. ఈలెప్పి సెంటు క్రమముగా నేను కూరు చుండిన గదిలోనికివచ్చి, మీరందరు సెంటులు ఎక్కర్లు స్టీమరులోనికి బోవుటకై తమకెప్టాన్ యుత్తరవిచ్చెనని చెప్పెను. ఈసంగతులన్నియు మిక్కిలి స్నేహపూర్వకముగా చెప్పెనుగాని తిరస్కారముతోగారు. మాగుడ్లు, పెట్టెలు నద్దుకొనుటకును గావలసిన వ్యవధినిచ్చెను మావెంట నాలుగు. చిన్న నావలుండినవి. మామూటలన్నటిని వీరిలో వారేపెట్టిం చిరి. ఈపడవలో నెక్కవలసినవారందఱు నెక్కినవరువాత మారెండవ ఇంజనీరును, నేనును, చిట్టచివ్ బోతిమి. మేము పడవలలో నెక్కుచుండగా జర్మనులు మాస్టీమరుమీది “గాలి వార్తల”ను జంపుయంత్రములను, సాధనములను విప్పివారి బొగ్గుఓడనుగు ఎక్కుపర్డులో నున్నరూచుండిరి. రెండవ బొగ్గు ఓడయగు బూరెక్కునకును నిదియేవిధమున ఫాయిల్ స్టీమరు సాధనములను దీసికొనిపోయి అమర్చిరి. మాగాలి వార్తాయంత్ర ములను మాత్రమే గాక మాయోద్ధమున్న ఆహారపదార్థములుగూడ లాగుకొనిరి మేముండఱుమాస్టీమరునుండిదిగిగిరవారిఎమ్ డెక్ లెప్పి సెంటును, మఱియిరువురుగులసి మాస్టీమరులోనిసరకులను పక్షుచేయసాగిరి. ఈసరకులు చాలభాగము చెన్నపురికి చేర వలసినవి గనున్నవి.

ఎక్కువ స్టీమరులో 850 మంది మనమ్యులుండిరి వీరిలోనొక స్త్రీకూడగలదు. మాస్టీమరులోనున్న జర్మనులు దిగివచ్చిన తరువాత ఎమ్ డెక్ వచ్చి నాలుగుగుండ్లు వేసినది. మొదటిగుండు కలనగలిగి నష్టముచూచు స్వల్పము నాల్గవదె బ్బకు చిల్కానామునగ నారంభించెను. ఇదియే యాస్టీమరు యొక్క ప్రధమప్రయాణము. ఇందునేను పనిచేసిన కాలముకొద్ది. మొదటిగుండు తగిలిన 4 “నిమిషములకు మా స్టీమరు మునగ నారంభించెను, అప్పుడుగారు గలిగినవిచారము నకుమేరలేదు. ఇదిట్లుండగా ఎక్కువను కొచ్చికిపొమ్మనిరి. “మేము కొచ్చికివెళ్లుమే, లేదో చూచుటకు కాబోలు చాల దూరముకలదు ఎమ్ డెక్ మావెంటవచ్చి తరువాత మఱి పోయెను. ఎక్కువ కొచ్చిరేవుపోవుట తోడనే అచ్చటి వారు మమ్ముల ననేకవిధముల నాదరించిరి. ఇందునకు నీకి మాకృతజ్ఞతను తెలియ జేయుచున్నాను.

కెప్టాను ఆర్చిడీకె తనకథచెప్పుచుండగా, “ఎమ్ డెక్ వచ్చి ఆగునుటతోడనే మంచినడిగా పరుగెత్తుకొనిపోయి దాని నొక్కపోటు పొతుకగావా?” అని ప్రశ్నించితిని. “అబ్బో! పొడుచుటా? ఈము ఎమ్ డెక్ దగ్గరకు పోకముందే అదియే వచ్చి ఒకపోటుతో మనలను ముంచివేయును. ఈవిషయ విట్లుండ అసలు ఎమ్ డెక్ మనకువ్యవధి నేయియ్యదు. ముందు మనస్టీమరు చెంపలమీద నొకగుండువేసి, తరువాత చుట్టు గిరగిరితిరిగి వెనుకకువచ్చును” అని ఆయనచెప్పెను. మఱియొక ప్రశ్న కిట్లు జవాబిచ్చెను:—అవును. ఎమ్ డెక్ ను పట్టుకొనుట అంతసులభముకాదు. ముందుగనే సంగతులన్నియు గాలి వార్తలవలన దెలిసికొనుచుండును. బొగ్గుస్టీమరుల భారమేమి యు దీనికిలేదు. ఒక్కరహస్య సలమనుండంచి, తానీసోప శ్మకు బయలుదేరుచుండును. కాని యావిధముగా మనస్టీమరు పాడుకొన్నచుండ మిక్కిలకుండుట నాకేమియు బాగుగ లేదు. సరకుల కొను స్టీమరులవెంట గొన్నియుద్ధసావ లుండవలయు. కెక్ మాస్టీమరులను ముంచునయ మున కొలంబో రెండు అంగ్లయుద్ధ సావలండి నట్లు తెలిసినది. మే తెలియదు.”

THE GREAT EUROPEAN WAR.

THE GREAT WORK OF THE NAVY: ADMIRALS' DESPATCHES.

Pathetic Letters from Wounded Germans.

THE KAISER'S THREE DISAPPOINTMENTS.

GERMANY'S TERRIBLE LOSSES IN BELGIUM AND POLAND.

BRITISH WARSHIPS AID ALLIES.

(REUTER'S AGENCY.)

Our War news to-day is not important in details. The general endeavour is proceeding and the Allies are making satisfactory progress in some quarters and a satisfactory stand in others. One British submarine is believed to have been sunk. Another state entry of the Kaiser contemplated to take place on the 15th October has failed in the repulse at Warsaw. On his behalf the President of the Prussian Diet made a compensatory speech at the opening of the assembly that immeasurable sacrifices will still have to be made and that Germany will bring the war to a victorious issue and prove the unconquerable power which the consciousness of a just cause can bestow on a united people. The naval engagements on the Belgian coast still proceed and the German Commander at Brussels has warned the returned German families resident therein to leave again within forty eight hours. Putting all things together it is to be hoped that the Germans are after all likely to concentrate, as has been long anticipated, on the Antwerp-Lieges-Namur Line. We have an announcement of the safe arrival of Indian troops in France. This probably is the second Contingent. Lord Crew has paid a tribute to the quality and character of the Indian services and described them as the key to India's present attitude of loyalty and devotion, of course His Lordship knows that this is a fact under the liberal and generous direction of his Majesty Emperor George the fifth and his trusted advisers Lord Crew himself and Lord Hardinge the beloved of the people.

RUSSIA.

The Fighting in Poland.

Splendid Fighting of Siberian and Caucasian Regiments.

LONDON, October 22.

The Siberian regiments which detained in the suburbs of Warsaw were almost immediately engaged in battle. They fought splendidly with bayonet, taking a number of prisoners. The Caucasian regiments also showed extraordinary courage in the eight days' fighting along the Vistula in deep fog. The trenches were continually being flooded and exposed to German heavy artillery. All German attacks were repulsed, though the enemy had the advantage of ground. The situation often seemed desperate, but the Caucasians rose equal to it. The great battle south of Przemyśl has already lasted ten days. It is being directed by General Broussiloff.

Enormous Austrian Losses.

The Austrian losses are enormous. Both Austrian and German prisoners are terribly disheartened.

The German Retreat.

LONDON, October 23.—(1.5 A.M.)

PETROGRAD.—An official announcement says:—The rapid retreat of the Germans from Warsaw continues. A general retirement of Austrians and Germans is also apparent in Lvangelod and new Alexandra roads. The enemy's heavy guns did little essential damage to the fortifications of Lvangelod.

Fighting in Galicia.

Desperate fighting continues in Galicia. We captured two-thousand men during our advance between Przemyśl and Vistula.

Serious Operations Developing.

Serious operations continue to develop in our favour south of Przemyśl.

German Miscalculation.

LONDON, October 22.

PETROGRAD.—Intercepted documents show that the Germans counted on taking Warsaw by October 15.

FRANCE.

The Great Battle.

Enemy's Violent Attacks Repulsed.

LONDON, October 22.—(5-10 P.M.)

PARIS.—A communique states:—On the left wing the German forces continued their violent attacks, notably around Dixmude, Warneton, Armentieres, Radinghem

and La Bassée. The Allies held their positions. There have been only isolated attacks on the other parts of the front. All were repulsed. They occurred particularly at Ercourt eastward at Albert plateau and westward of Craonne, also in the region of Souain in Argonne. At Four de Paris, southwest of Verdun in the region of Malincourt in Woëvre, near Champlon and south-west of Saint Mihiel. We have made slight progress in Argonne and Southern Meuse and in the forest of Mortmar.

The Fighting on Thursday.

LONDON, October 23.—(1.5 A.M.)

An official statement issued in Paris at eleven o'clock yesterday evening said:—Yesterday's activity on the part of the enemy was not slackened to-day. The battle between the sea and La Basse continued with undiminished violence without the Germans having succeeded in forcing back the Belgian army or the French and British troops.

Similarly between Arras and the Oise the enemy has made great efforts which have been nowhere successful.

We progressed in Argonne between Saint Hubert and Four de-Paris, gained ground north of Verdun, on Saumont and at Brabant-sur-Meuse.

We repulsed an attack on Champlon in Woëvre.

German Interest in Lille.

Tunnels must be Destroyed.

LONDON, October 23:

"La Liberte" prints suggestions by means of which the Germans should no longer be able to utilise the railway into France from Liege via Maubeuge. It admits there are no tunnels to blow up and that simple bridges would be easy to repair, but hints that tunnels on the lines from Rheims and Leon to Mezieres may be destroyed and suggests that this scarcity of southern lines accounts for German interest in Lille.

GERMANY.

Opening of the Prussian Diet

The Emperor's Greetings.

LONDON, October 23.—(10-10 A.M.)

The Prussian Diet has been opened, Emperor William sent greetings and wishes for good progress in the work for healing the wounds of war.

War Bills Passed.

The Diet then passed war bills, including one for seventy-five millions sterling.

The President's Speech.

President Count Schwerin said they should be happy to live in these great and noble times. Immeasurable sacrifices would still have to be made, but Germany would bring the war to a victorious issue and prove the unconquerable power which the consciousness of a just cause can bestow on a united people.

INDIAN TELEGRAMS.

(Associated Press Agency.)

Training ship for Indian Seamen's Sons.

A Mahomedan Gentleman's Offer.

BOMBAY, October 23.

A Government press note states:—Mr. Mahomed Yusuf Ismail of Bombay has intimated to the Government his intention of starting and maintaining at his own expense a small training ship in Bombay harbour for the sons of Indian seamen irrespective of caste and creed. The object is entirely charitable, and the boys will be trained free of charge on a scientific basis. If the experiment proves successful Mr. Mahomed intends to make a permanent endowment to ensure its continuance. The Government of Bombay heartily welcome this scheme, which is charitable and practicable and calculated to raise the status and accomplishments of Indian seamen. They have therefore decided that every possible facility should be accorded to Mr. Mahomed. They have ordered that the training ship should be allowed free entry into all the ports of the Bombay Presidency and should be exempted from certain customs regulations and formalities. The Trustees of the Port of Bombay have also agreed to waive all their dues in respect to the training ship.

Budge-Budge Inquiry.

Proceedings to be Private.

CALCUTTA, October 23.

At the preliminary meeting of the Budge-Budge Inquiry Committee, Sir W. Vincent presiding, it was decided that the proceedings, shall be private. The enquiry commences to-morrow.

A Trans-Border Raid.

Bhutani Attack on a Town in Bannu.

SIMLA, October 23.

Last Monday night some sixty trans-border raiders, believed to be mainly Bhutani, attacked Lakki town, in Bannu district, killing one Hindu and carrying off a small sum from a Hindu banker. Troops and Frontier Constabulary are in pursuit.

The 23rd Kistna Conference.

Well Attended by Delegates.

The Andhra Movement.

(From Our Own Correspondent.)

ELLORE, October 23.

The 23rd Kistna District Conference met at eight this morning in a spacious pandal specially erected just behind the Town Hall. Out of thirteen Talukas all but Tiruvur were represented. About four hundred delegates and 400 visitors attended. The arrangements of the Reception Committee are satisfactory. The President elect was brought to the pandal with band followed by a procession. Among the prominent leaders who attended the conference were the Hon. Mr. Narasimharaju, Prof. Laxminarasu, Mr. Pattabhi Sitaranish, and Mr. V. Subbarow.

Imposition of Punitive Police.

In Hanthawaddy District.

People to pay Rs. 4, 59, 736 for 5 Years.

RANGOON, October 24.

Since Hanthawaddy District has been found to be in a disturbed state it has been thought necessary by the Lieutenant-Governor to mulct the inhabitants with the cost of Rs 4,59,736 for an additional police force consisting of 12 Sub-Inspectors, 53 Head Constables and 123 Constables to be entertained in the district for five years.

Modern Town Planning.

A Professor from England.

A Series of Lectures and Tours Arranged.

COONOR, October 24.

The Madras Government have issued an important order to all the Municipalities relating to modern town planning in relation to municipal administration and healthy conditions of life which are attracting great attention. The Government have invited Professor Cadden, expert on this matter, to visit the Presidency. Bangal and Bombay Governments have also taken advantage of the Professor's presence. The Professor arrives in Madras in the course of the next two months and starts work in this presidency after visiting typical towns and acquainting himself with Indian conditions. He will deliver a series of lectures in Madras illustrated by extensive exhibition of town planning which he collected. The lectures will commence in the middle of December and will last till the second week of January to which each Municipality and District Board is invited to send representative members including Chairmen. The Professor's stay in the Madras Presidency is for three months.

Landslides Getting Repaired.

COONOR, October 24.

The train from West Coast arrived here this morning at correct time, two passengers being transhipped between Rummymede and Hillgrove. A large gang of coolies are working on the scene of ships. The Major and his staff having been cleared the mail train from Ootacamund to Madras is expected to pass through.

TELEGRAMS.

GREAT BRITAIN.

British Naval Operations.

Despatches from the Fleet.

LONDON, October 22.—(10-55 P. M.)

The first despatches from the Fleet, issued to-night by various admirals, mainly concerning the Heligoland engagement mention many officers and men for gallant conduct. They give interesting details of fight and say that the smoothness of the sea made the detection of submarines easy. The battle-cruiser "Queen Mary" was twice attacked and avoided the torpedoes by the use of the helm. The Light Cruiser "Lowestoft" also avoided attack. The battle-cruiser "Lion's" firing was very accurate. Two salvoes sank the enemy's cruiser. Commanders Hayes reported that three hours after the outbreak of the war two submarines made a reconnaissance of the Heligoland. Eight the "Lorch" and the "Kirkcubright." The eighth submarine flotilla, day and night, without rest, protected the transportation of the Expeditionary Force.

His Majesty has awarded honours and medals to twenty-four officers and twenty-four men.

The Submarine Flotilla.

GREAT DARING OF THE OFFICERS

AND MEN.

Fitting Rewards.

LONDON, October 22.

The Submarine Flotilla was afterwards incessantly employed on the enemy's coast in Heligoland Light and elsewhere and obtained invaluable information. It occupied the enemy's waters and reconnoitred his anchorages in spite of severe anti-submarine tactics. It was often hunted for hours at a time by destroyers and attacked by gun fire and torpedoes. It participated in the Heligoland engagement. The despatch specially mentions Lieut-Commander Leir of "E 4," which rescued the British boats in the night. His action in remaining in the vicinity of the enemy was altogether admirable. The despatch also specially mentions Lieut-Commanders Talbot of "E 6" and Horton of "E 9." The latter torpedoed the "Helm" and a destroyer. Commander Talbot had an amazing experience. He found the workings of a mine which was a difficult and dangerous matter to clear without exploding the mine, but he achieved it after half-an-hour's patient work. It was extremely on the part of the submarine commanders to maintain their positions off Heligoland during exceptionally heavy westerly gales. The submarines have few opportunities, the enemy's vessels practically never emerging from fortified harbours. Prior to September 18th only one submarine had been within the range of a cruiser.

Air Department.

A brief memorandum issued by the Naval Department relates to the air attacks on Lussendorf, and records a new attack on the Cologne military railway station. Commander Grey discharged a bomb, inflicting considerable damage. He engaged the city at a height of 600 feet under fire.

Decorations of Naval Officers.

LONDON, October 22.—(11-35 P. M.)

The following decorations on naval officers are announced.

COMPANION OF THE BATH.—Captain Tyrwhitt.

DISTINGUISHED SERVICE ORDER:—Captain William Bunt; Commanders Mearns, Frank, Ross and Charles Benson; Lieut-Commander Max Horton; Lieutenant Winnans Freeman; Air Commander Grey, and Lieutenant Charles Conet.

DISTINGUISHED SERVICE CROSS:—Lieutenants H. Horan, C. Chapman, and C. Peploe.

PROMOTED TO BE COMMANDER:—Lieutenant-Commanders M. Goldsmith Leir and C. Talbot.

NOTED FOR EARLY PROMOTION:—Lieut-Commander Max Horton.

Admiral Beatty's Praise of The "Lion."

LONDON, October 23.

Admiral Beatty's despatch says that the effect of the two salvoes fired by the "Lion" was most creditable, as the weather was misty and the enemy was steering at high speed at right angles to the "Lion," who was herself steaming at twenty-eight knots.

The Casualties on the "Severn."

It is stated at Dover that the death of Lieut. Wise and other casualties on the monitor "Severn" were the result of a gun accident due to a shell blowing back.

British Submarine Sunk.

In the North Sea.

LONDON, October 23.—(1-5 A. M.)

The Admiralty announces that submarine "E 2," Commander Chomondouley, is considerably overdue, and it is feared that she has been sunk in the North Sea.

A German wireless message stated that she had been sunk on the 19th instant.

British Casualties.

LONDON, October 21.

The following casualties are announced:—

KILLED.

Lieut. G. G. F. Paget, Northampton.

TELEGRAMS.

DIED OF WOUNDS.

Lieut. V. C. Downes, Bedford.

Capt. W. A. Fuller-Maitland, Coldstreams.

Fighting on the Belgian Coast.

British Warships Bombarding German Flank.

Germans Suffering Terribly.

LONDON, October 22.

AMSTERDAM.—From the dunes of Ostend the British warships were seen on Newport co-operating with the French against the Germans from Briakerke and Middelkerke. The gun fire was continuous, the British aviators locating the enemy's positions and the French and the Belgians repelling the Germans along the Yser, where the dykes have been opened, submerging the surrounding country. These obstacles have checked the Germans, who are suffering terrible losses. Perpetual streams of wounded are passing through the north of Belgium. Heavy German guns have arrived for the bombardment of British warships. All the villages in the zone of battle are in ruins.

Press Bureau's Report.

LONDON, October 22.—(11-35 P. M.)

The Press Bureau says that, at the request of the allied Commanders, the Admiralty sent a naval flotilla with long range guns to the Belgian coast, and since the 19th instant the continuous bombardment of the German flank has been in progress, and naval balloons have been making observations. Substantial losses have been inflicted on the enemy, but we have suffered practically no damage owing to our superior range. Rear-Admiral Hood is in command.

An Eye-Witness's Report of Operations.

Good Bayonet Work.

LONDON, October 23.

According to an eye-witness at Headquarters the British are now in two fighting spheres, on the Aisne end at Neuport and southwards. The results in both spheres without being decisive have been entirely satisfactory. Our left wing on the Aisne has advanced considerably in the face of some opposition, and the right wing has been maintaining pressure. Tactical details of actions from the 10th to the 16th of October are similar to those of previous engagements, though the artillery has been less in evidence owing to mist and rain. There has been only one night attack, which ceased suddenly. Our patrols have done good bayonet work at night. The eye-witness emphasises that the fighting in the north is of a preparatory nature. It is taking place mainly in an industrial region comparable to our own black country interspersed with tenland, high hedges, ditches and hopfields.

INDIA.

The Kaiser's Ambition.

Unrealised State Entries.

Three Disappointments.

The following are the "Civil and Military Gazette's" cables:—

LONDON, October 22.

The Kaiser is reported to have awaited at Spalabars shooting box, southward of Lodz, the moment for his State entry into Warsaw.

The "Times" points out that this is the third State entry planned and unrealised. The Kaiser was to have ridden into Paris in August. Later he assembled a brilliant cavalcade for his entry into Nancy. Warsaw is yet another disappointment.

The Fighting in France.

Recapture of Lille Premature.

LAHORE, October 23.

The following are the "Civil and Military Gazette's" cables:—It is reported that the recapture of Lille was apparently premature. The Allies are some eight miles westward. Nevertheless all correspondents agree that the Allies are making gratifying progress.

Germans on the Coast.

The "Morning Post's" Military correspondent says that it has become fairly evident that the Germans cannot re-establish themselves on the coast within the range of our warships guns.

German Residents in Brussels.

Warned to Leave.

The Amsterdam "Telegraph" learns that the German Commander in Brussels warned the German families formerly resident there, who had returned, to leave again within 48 hours.

Austrian Troops Near North Sea.

The "Daily Chronicle's" Milan correspondent mentions a report that the Austrian troops removed from the

TELEGRAMS.

Italian frontiers have written home from the neighbourhood of the North Sea.

Command of Irish Recruits.

The "Daily Telegraph" states that the Irish recruits are commanded by Lieutenant-General Parsons, formerly Inspector-General of Artillery in India.

The New Armies.

In Training.

ALLAHABAD, October 23.

The "Pioneer's" London correspondent cables:—The allegations made against the conditions under which men of the new armies are quartered and fed are unconfirmed by my enquiries. The men everywhere say that the food was at first indifferent but is now very good. Warm civilian clothing is ample until khaki is available. The troops are still under canvas and feel the cold, but all are going into billets or huts. The first new army is well forward in training, musketry instruction being given by National Rifle Association experts. Some of the men already shoot well. Fire delivery is going to be a main feature in the fitness of the new units. The Irish Volunteers for service will make four divisions and two in reserve.

Mentioned in Despatches.

It is understood that the Scots Greys, 16th Lancers and the Highland Light Infantry are among the Regiments mentioned for conspicuous work in despatches.

The Indian Expeditionary Force.

Army Head-quarters' Communique.

SIMLA, October 23.

Army Head-quarters communique:—Information has been received that the Indian troops have arrived safely in France. We are glad to be able to state that no casualties among the men and very few among the horses occurred during the voyage. As some time must elapse before the letters can arrive from the troops in France this information will doubtless be welcomed now by relative and friends.

Secretary of State's Cable to Viceroy.

SIMLA, October 23.

The following is the Secretary of States cable to the Viceroy, despatched at 1-25 P. M. yesterday:—

Throughout yesterday the enemy made vigorous counter-attacks against the Allies' front but was beaten back, suffering considerable losses. The Belgian army in particular distinguished itself by a spirited and brave defence of its position.

Somaliland.

A German Report Contradicted.

The Secretary of State's cable to the Viceroy:—It is announced that a statement from German sources that there has been a rebellion in Somaliland and that Berbera has been captured with all British officials is entirely without foundation. The situation in the Protectorate remains unchanged since the outbreak of the war.

The Troubles of the Germans.

Retreat Becoming Impossible.

LONDON, October 23.

The "Times" correspondent in France says:—News is entirely satisfactory. The enemy's rush for the sea has landed him in difficulties requiring all the strategy of the general staff to surmount. The Germans at Aisne are very dissatisfied realising the dangers if a complete retreat should be obligatory. Failure in the North would make retreat through Belgium impossible but Luxembourg route is almost equally impracticable.

The Monitors Built.

For Brazil.

CALCUTTA, October 23.

A "Statesman's" special cablegram states:—The monitors "Severn", "Humber", and "Mersey" are shallow draught vessels each of 1,260 tons with two six-inch guns. They were being built for Brazil before the outbreak of the war. There are no others of this type in the Navy.

TELEGRAMS.

Letters from Wounded Germans.

Interesting Extracts.

SIMLA, October 22.

The following extracts from letters written to their relatives which are found on wounded Germans have reached Simla:—

"Gallant Regiment only a Fragment."

Letter of a Lieutenant, dated from Rheims the 11th September, 1914:—"My dear—As you see, I have been away from my Regiment for several weeks engaged in a very bloody battle, which has lasted since Sunday. I have been wounded. My Regiment, which started with 60 Officers, has now only five. More than 7,000 men are 'hors de combat,' with the result that my gallant Regiment is only a fragment. It is the same with the gallant Saxons fighting at our side. I beg you not to speak of our great losses, which can only lead to useless rumours being spread. To speak candidly, the Army to which I belong has passed through terrible experiences during the last four weeks. Let us hope it will soon be over."

"Masses of Carnage."

Letter from a Lieutenant of the 26th Regiment of Field Artillery:—"For the last five weeks we have undergone colossal fatigue, lack of sleep and desperate combats. The Tenth Corps has been constantly on the move since the first day of the campaign. My battery especially is always with the advance guard. Our horses are for the most part worn out. We are now using Belgian and French horses. There are movements when they simply cannot go on, then they just lie down. From 5 A.M. to 8 P.M., we are under the enemy's fire without being able to eat or drink. I was so tired I could not keep on my horse even at a walk. Towards midday our battery was literally plastered with the enemy's shrapnel and shells. We could not make the least movement behind our guns without running the risk of being shelled. There was a murderous battle, which lasted from Sunday, the 6th, to Wednesday, the 9th, September. The Tenth Guard Corps were the chief sufferers. Let us hope that we shall soon have a decisive battle, and so end these masses of carnage. Even in bivouac at the night the troops are not safe. Out of one battery of our brigade an aviator dropped four bombs on the Cantonment. Three of these were effective, with the result that twenty horses were killed, ten wounded, four men killed and three wounded. We no longer get any letters. The Post Office motor car of the Tenth Corps has been burnt."

"Like Hell, But A Thousand Times Worse."

The following is an extract from a letter found on a prisoner of the Fourth German Infantry Regiment:—"For four days I was under Artillery fire. It is like hell, but a thousand times worse. On the night of the 9th the order was given to retreat, as it would have been madness to attempt to hold our position with our few men, and we should have risked a terrible defeat the next day. The First and Third Armies had not been able to attack with us. We had advanced too rapidly. Our 'morale' was absolutely broken. In spite of unheard of sacrifices we had achieved nothing. I cannot understand how our Army, after fighting three great battles, and being terribly weakened, was sent against a position which the enemy had prepared for three weeks, but naturally I know nothing of the intentions of our Chiefs. Our First Battalion, which has fought with unparalleled bravery, is reduced from 1,200 to 194 men. These numbers speak for themselves."

"We Cannot Get Rid of the French Airmen."

The following is an extract from a letter found on a German Officer of the 17th Reserve Corps, dated Cerny, south of Laon, 17th September:—

"My dear parents.—Our Corps has the task of holding the heights south of Cerny in all circumstances till the Fifteenth Corps on our left flank can grip the enemy's. On our right are other Corps. We are fighting with the English Guards, Highlanders and Zouaves. The losses on both sides have been enormous. For the most part this is due to the too brilliant French Artillery. The English are marvellously trained in making use of the ground. One never sees them, and one is constantly under fire. The French airmen perform wonderful feats. We cannot get rid of them. As soon as an airman has flown over us, ten minutes later we get their shrapnel in our position. We have little Artillery in our Corps. Without it we cannot get forward. Three days ago our Division took possession of these heights, and dug itself in, etc., two days ago. Early in the morning we were attacked by immensely superior English forces, one Brigade and two Battalions, and were turned out of our positions. The fellows took five guns from us. It was a tremendous hand-to-hand fight. How I escaped myself I am not clear. I then had to bring up supports on from—(my horse was wounded and the others were too far in the rear); then came up the Guard Jäger Battalion (a) 4th Jäger, (b) the 65th Regiment, (c) Reserve Regiment 13, (d) Landwehr Regiment 13, (e) and 16, (f), and with the help of the Artillery drove back the fellows out of the positions against (us). Our machine guns did excellent work. The English fell in heaps. In our Battalion three iron crosses have been given, one to the C. O., one to the Captain, one to the Surgeon. Let us hope that we shall be the lucky ones next time. During the first two days of the battle I had only one piece of bread and no water, and spent the night in the rain without my great coat. The rest of my kit was on the horses which have been left miles behind with the baggage (which cannot come up into the battle), because as soon as you put our nose out from behind the cover, the bullets whistle. The war is terrible. We are all hoping that the decisive battle will end the war, as our troops have already got round Paris. If we first beat the English, resistance will soon be broken, and Russia will be very quickly dealt with. Of this there is no doubt. We received splendid help from

the Austrian heavy Artillery at Maubeuge. They bombarded Fort Cerfontaine in such a way that there was not ten metres of parapet which did not show enormous craters made by the shells. The armoured turrets were found upside down. Yesterday about 6 P.M. in the valley in which our Reserves stood there was such a terrible cannonade that we saw nothing of the sky but a cloud of smoke. We had a few casualties"—Mail.

(Reuter.)

Lord Crewe's Tribute to Indian Services.

A Key to India's Loyalty.

Indian Troops Would Teach Lessons.

LONDON, October 23.

Lord Crewe on the 26th inst received the new appointees to the Indian Services. He sympathised with those who wished to serve in the army but were not allowed to. They nevertheless were fortunate in undertaking an urgent and indispensable work for the King and the Empire. He asked them to consider the true meaning of the outburst of enthusiasm with which the whole of India came forward in the defence of our common interests, besides being a source of pride Lord Crewe believed that this reflected an important fact, namely, that we must look to quality and character of the Indian Services for the key to India's present attitude of loyalty and devotion. It was owing to them and to the manner in which the country had been administered that British rule was regarded as a kind and just rule.

He concluded with a reference to the Indian Troops who would soon be taking their place in the firing line. It was a matter for pride that our Indian fellow-subjects felt themselves identified with ourselves in the present quarrel. He fully expected that before the war ended the enemy would learn several not unneeded lessons from the Indian Troops. Lessons of chivalry, humanity and respect for persons and homes of the poor and the humble.

German Depression.

Aisne Struggle Hopeless.

Diarrhoea and Typhus Increasing.

CALCUTTA, October 22.

A Berlin correspondent of an Amsterdam paper says:—The Germans depressed by the Aisne struggle have become silent even the capture of Antwerp proving insufficient to neutralise their depression. A Reichstag Deputy told the correspondent that the exodus of Antwerp population was a heavy blow to Germany both on account of the difficulty of provisioning the occupying army and the excessively bad impression it had created throughout the whole world.

Zeppelins Useless.

The correspondent continues:—The Germans are unable to disguise from themselves the fact that Zeppelins are worthless in autumn and winter. Their use may mean a debacle and therefore their season is past. Moreover the battle of the Aisne must cripple any expedition against England all the troops being needed in France.

Invasion of England Impossible.

It is impossible to risk invasion of England without a mass of troops. He concludes:—A Doctor who was for a long time on the Aisne states that the worst feature is that the health of the German troops is significantly declining. The situation in the trenches is becoming indescribable Diarrhoea and typhus are increasing.

Obituary.

LONDON, October 22.

The death is announced of Mr. R. William Tattersall, [The deceased is a leading cotton trade expert, statistician and Editor of the "Monthly Cotton Trade Circular" of Manchester.]

Foxing.

LONDON, October 23.

BOSTON.—Langford knocked out Gunboat Smith in Three rounds.

INDIAN TELEGRAMS.

(Associated Press Agency.)

The Delhi Bomb Case.

Appeals Filed.

LAHORE, October 22.

The appeals of Balmukund, Amirchand and Abad Behari from sentence of death passed in the Delhi conspiracy case were duly filed in the Punjab Chief Court yesterday. No dates have been yet fixed.

The Ambala Bomb.

Of no Importance.

LAHORE, October 22.

Regarding the bomb alleged to have been thrown at the railway train at Ambala published by the "Morning

Post" the Police head-quarters here regard the incident as some mischievous boyish prank and attach no importance to it.

Goods on Board the "Chilkana".

OOTACAMUND, October 22.

On board the "Chilkana" one of the steamers sunk by the "Emden" was stationary and other goods of the value of £200 belonging to the "South of India Observer" Press. The goods were insured at War risk.

The Ceylon Contingent.

COLOMBO, October 22.

The first Ceylon Contingent for the front comprises 227 men, but there is likely to be at least one other, as a scheme is afoot to send 100 in November, while men are leaving the island every week to enlist, some travelling third class, others working their passages.

Must Capture the "Emden."

A Suggestion.

LUCKNOW, October 22.

As the capture of the "Emden" is imperative, the "Indian Daily Telegraph" repeats its suggestion that the Japanese squadron should be asked to co-operate in Indian waters. Failing that, the British squadron in China waters should be based on India without delay. The question of naval contribution could be settled hereafter.

The Shia Conference.

Business Enterprise.

LUCKNOW, October 22.

The Shia Conference has passed a resolution urging the community to organise trading concerns from joint funds for giving scope to business enterprise. The speaker who supported the resolution remarked that if the scheme was impracticable the fault lay with the community.

The Budge-Budge Enquiry.

CALCUTTA, October 22.

All the members of the Budge-Budge Enquiry Committee have assembled in Calcutta and a preliminary meeting will take place on Friday morning at the U.I. Legislative Department building. No witnesses will be then heard the proceedings being informal.

The Madras Bank Case

Accused Acquitted

CALCUTTA, October 22.

Mr. V. P. Row, I. C. S., Additional District Magistrate, pronounced judgment to-day in the Madras Bank cheating case acquitting the accused K. M. Kadrikoyar in both cases.

Steamer Loadings.

KARACHI, October 22.

There is yet but little doing although rates are slightly easier. One charter is reported the S. S. "Marwen" November loading at 16,6 while on the berth the only bookings are 1,500 tons, November hull at 16,6 and 500 tons December, Liverpool at 16,6.

Aniline Dyes.

Licenses to Manufacturers.

India will not Suffer.

SIMLA, October 22.

The following press communique has been issued:—The Board of Trade announce that they have granted general licenses to certain manufacturers of dyeing stuffs in the United Kingdom to export certain scheduled dyes on condition that the reasonable requirements of the consumers in the United Kingdom are first supplied. Subject to the same condition special licenses are also granted on application for permission to export dyes not included in the schedule. There is therefore no reason to anticipate that Indian importing firms will suffer inconvenience from the prohibition recently imposed on the export of aniline dyes from the United Kingdom.

Sind War Fund.

2 Lakhs Sent.

KARACHI, October 22.

The Hon'ble Mr. Jehangir. M. Kothari, Honorary Treasurer and Secretary of the Sind Branch of the Imperial Indian War Relief Fund has so far remitted two lakhs of rupees to the Bombay Presidency Head-quarters of the Fund.

Collision of Engines.

SAIDPUP, October 24.

The District Traffic Superintendent, On the 23rd the out going Down good engine collided with a shunting engine on points blocking the main line. The engine derailed at 23.20 and the line was clear at 23.40 and the line was clear at 23.40. Darajeeling Mail and 7 Up train, x and 1½ hours respectively.

మర్యాద.

పై నికల మతి పిలుచుచున్నాము

గుత్తి అక్టోబరు 20:— బోరా తెగవాడగు నొక బొంబాయి ప్రభుత్వ మెయిలు తెలియజేసి చెప్పి పురినండి బొంబాయి కేసుచుండెను. రైలుబండి 14వ తేదీ యదయము 7 గంటలకు గంటలకు చేరినది. మైసూరుపటాలమునకు చేరిన యిద్దరు నీళ్లుమాయు వాండ్రుచుట రొట్టెలను తినుచుండిరి. అవర్తకు దుబుసుపోకకు వారసమీపమునకేగెను. వారితోకేసో మాటలాడెను. మేమిచటనుండి యాజిత్తునకేగి అచటనుండి యుద్ధగంగమున కేగెదమని వారనిరి. యుద్ధమునకు పోయినవారు మరలరావని యర్థమిచ్చుమాటల నతడుచెప్పెను. (వియుద్ధమో వివరింపలేదు) వారిలోనొకడు సేనానియగు మేజరు హేండ్ రస్సుగారియొద్దకు పరిగెత్తి కందమాచరించి యావృత్తాంత మెరిగించెను. ప్రాయశఃముగ వాడు భయపడియుండవచ్చును. ఆ సంగతి వినిన సంతనే మేజరు న కాగ్రహము కలిగి యుద్ధమునకేగిన వారచటనే యుండిపోదరని యావర్తకుడు తన వైనికలకు దుశ్శాసనంబుననే కేసు తెచ్చెను. రైల్వే పోలీసువారావర్తకుని వెంటనే పట్టుకొనిరి. నేను రాజభక్తుడనేయని యావర్తకుడు మొరబెట్టుచు వేడుకొనెను. మీరు వెనుక తిరుగక కడవరకును పోరవలెనని మాత్రమే పాచ్చిరించితినిని యతడనెను. అవర్తకుడు మేజరు చేతులను బట్టుకొని బ్రతిమాలుసాగెను. మేజరున కాగ్రహము మరింతపాచ్చివానిని లెట్టుచు బెడరించెను.

పోలీసువారతి చురుకుగా బనిచేసిరి. ఎక్కడనో పల్లెటూరిలోనున్న గుమమేజిస్ట్రేటుకొరకు పోలీసు సబుయినప్పై క్రిందపై ఆయన నచటికి గొనివచ్చెను. రైలుపోకడకు ఆలస్యము కలుగకుండునట్లు మేజిస్ట్రేటు మిక్కిలి చురుకుగా విచారణ సాగించెను. నీళ్లువాండ్రెద్దరియొక్కయు మేజరు యొక్కయు వాఙ్మూలములను పుచ్చుకొనెను. ఫీర్యాదునకును సాక్ష్యమునకును కొంతభేదము కలిగినది. కాని అది నిరుపయోగము. లెక్కనేమితిగిదిగాదు. అమాటలు వినుటవలన యుద్ధమునకుపోయినవో చచ్చిపోదుమనిమాకుతోచినదని నీళ్లువాండ్లు చెప్పినట్లుగ మేజిస్ట్రేటు స్వయముగ వారిని ప్రశ్నించుకొనెను. వెంటనే నీందితుని పరీక్షించెను. తీర్పుగూడ నచటనే చెప్పి యుండునగాని ఆ నేరము జిల్లాజస్టిగారు విచారించవలసినది. అంతకు కొంతమేళవలసినవో ద్వీసాంతరవాసమే విధింపవలసియుండెను. తాను బుద్ధిపూర్వకముగ తెచ్చిపెట్టుకొనిన యీముప్పునకావర్తకుడు గజగజవడకుచు మరియొక పోలీసు కానిస్టేబిలును సాక్ష్యముకొరకొనెను. అతనిని విచారించుట యవస్థయునుకుటచేవావర్తకుని నెవ్వనొప్పునకుండునపుట కభ్యంతరముకలిగినది. వానిని గురికెరిగిపోయి విచారణలో తైదిగానుంచిరి. ఈబొంబాయిమహమ్మదీయవర్తకుని వృత్తాంతమును వినుటవలన గుంటకలలో దుకాణదారుడుగానున్న మేర్వాంజి కనికరముపుట్టినది. కాననతడు గౌరవనీయులగు కేశవపిళ్లగారి వానిదితునిపక్షమున వాదింపుప్రార్థించెను. పర్యవసానము—పిళ్లగారు మేజిస్ట్రేటు గారికిచ్చేరికేవల్లి యీవిషయము జిల్లా మేజిస్ట్రేటు గారికి తెలియపరచుట యావశ్యకమని నూచించిరి. మీరు ప్రయత్నించి కేసు మార్పింపవచ్చునని మేజిస్ట్రేటు చెప్పెను. ఆ కానిస్టేబిలు పోజురేవందున విచారించుటకు వీలు కలుగలేదు. కేసు మార్పింపకొనుటకు ముద్దాయికి గడువు నిచ్చుట యవసరమని మేజిస్ట్రేటుకు తోచలేదు. అప్పవకశమున జిల్లామేజిస్ట్రేటు జి. మేక్లెమరు ఐ. సి. యస్. గారు 17వ తేదీని గుత్తికవచ్చిరి. ఆయన దగ్గరకు అట్టి పెట్టుకొనక ఆకేసును ఆయన విచారణకు మార్చునట్లు తీర్మానియ్యబడెను. నీళ్లువాండ్లు తమ ధర్మమును మరచునట్లు వాండ్రును భయపెట్టుటయును ముద్దాయిని బయలుకు పంపుటకు వీలుగానుండునట్లు సాధ్యమగువరకు న్యాయశాస్త్రమును సుమన్యయింప చేయుటకు ప్రయత్నించుటయును ప్రస్తుతసమయమున హైందవ వైనికలను సంగ్రహము రంగమున కెగుట కత్యుత్సాహముతోనున్న దేశీయుల మానసములకెట్టి నిరుత్సాహమును న్యాయసంస్థమును అసంతృప్తి పై కలిగించుటకు కారణమగునో జిల్లామేజిస్ట్రేటు గారికి విన్నవింపబడెను. ముద్దాయి నెప్పుడెప్పుడవాడనియును రాజభక్తి కథలో తన సంఘమువారితో కలసి పనిచేసిన వాడనియును తెలియ 14వది. మేర్వాంజి ముద్దాయికి జామీనాసగుట కంగీకరింప న ఆయనకుని పూచీవిద నావర్తకుని విడుచుటకు క్రియ సమ్యుతించెను.

ఈవర్తకుడు మునుగూర్చి కొంత తెలిసి కొనగారి నకు యాదావేసిరి. పర్యవసాన ముప్పుతే

సుమిత్ర ద్వీపము.

పెద్దభూమి లక్ష్మీనరసింహముగారు.

చెన్నపట్టణమునుంచి స్త్రీమనుకెక్కి గమ్యద్రమువైని దూర్పుగ బ్రయాణము చేయునెడల పోనుపోను భూభాగము కనిపించును. ఇదియే క్రమము “బర్మా” యనబడుచున్న “బర్మాదేశము.” ఈదేశమున కిప్పుడ రంగుణ్ణపట్టణము రాజధానియై మన యంగ్లేయప్రభువుల పరిపాలనలో నుండటయే గాక హిందూదేశములోని భాగముగ నిపుడు పరిగణించబడుచున్నది. భూగోళపటమును జూచునెడల నీ బ్రహ్మాదేశమునకు దక్షిణముగ విశేషనిడివియును, స్వల్పపునెడలును మాత్రము కలిగి పర్యవసాదమున “మలయ”దేశ మొకటికేగగగనమైయును. మలయదేశమునకు “సింగపూరు” (సింగపూరి) ముఖ్యపట్టణము.

“మలయ”దేశదక్షిణాగ్రమున కనెదురంబున హిందూ మహాసముద్రములో “సుందాద్వీపము” అనియు, “మలయ ద్వీపము” అనియు, భేరువదీనిన ద్వీపమునామమున్నది. వీనిలో “సుమిత్రద్వీపము” “యవద్వీపము” జావా, భరణిద్వీపము బోర్నియో “కలభద్వీపము” సెలీబెస్; కలభాకృతిగ నుండ నది అను లంకలు (ద్వీపములు) ప్రధానమైనవి. “సుధురద్వీపము” “బలిద్వీపము” “సంభవ” మున్నగునవి చిన్నవగుటచే నంత ముఖ్యముగఁ బరిగణింపఁబడవు.

ఈ ద్వీపములన్నిటిలో సుమిత్రద్వీపమే మలయదేశ దక్షిణాగ్రమున కతిసమీపములో నున్నదగుటచే దీనింగూర్చి ముందగ వ్రాయవలసినవిషయ; కాని, హిందూదేశ చరిత్రకు విశేషసంబంధము కలది యవద్వీపమే. సుమిత్రద్వీపము వాయవ్యములనుండి అంగ్లేయమునకు పొడవెక్కువగను నెడలుపు కెక్కువగ నుండును.

దీనిపొడవు వాయవ్యమునుంచి అగ్నేయమునకు, 1047 మైళ్లుండును. ఎక్కువ వెడల్పుగానున్నచోట దీని వెడల్పు 250 మైళ్లుండును. దీనివైశాల్య మిందుమిఁచుగ 161,612 చదరపుమైళ్లుండును. అనఁగా, మైసూరు, తిరువాన్కూరు మొదలగు సంస్థానములతో కలసి చెన్నపురి రాజధానియొక్కవైశాల్యము రూపమి 178 00 చదరపుమైళ్లుగటచే నీ ద్వీపము చెన్నపురి రాజధానికంటె కొంచెముమాత్రమే చిన్నది. ఈ ద్వీపముయొక్క జనసంఖ్య 3,200,000; అనఁగా, జనసమృద్ధ నముబహుతమగును.

ఈ ద్వీపముయొక్క వైర్భూతిభాగమందు సముద్రతీరము పొడుగున “బటతిరుంగం” (అనఁగ పర్వతముల గొలుసు) అను పర్వత పశ్చిమము. ఇందులో “ఇంద్రపురి” యను ఖిరము 11,800 అడుగుల యెత్తున్నది. ఇందనేక యగ్నిపర్వతములు కలవు. ఈ ద్వీపమునందు (1) ఇంద్రగిరి (2) జంబిరేక, హరినది (3) అసహా (4) కూబు (5) పాణి (6) క్యాక (7) తమింగు (8) సింపంగు (9) కంపా (10) మూసి (11) పాలెంబంగు మొదలగు నెడలన్నియును బటతిరుంగం పర్వతములలోఁ బుట్టి యీశాన్యముగఁ బ్రవహించి సముద్రగర్తముగు చున్నవి. తోవర, చుణీయజి, శంకర మొదలగు ననేకసరస్సులున్నవి.

ఈ ద్వీపమునందు వడ్డు, చేరకు, కాఫీమిత్తుల విశేషముగఁ బండున. కొబ్బరిచెట్లు; తాటిచెట్లు, యాకచెట్లు పోకచెట్లు, చింతచెట్లు, నారింజచెట్లు, దానిమ్మచెట్లు జామచెట్లు, మొదలగునవి దట్టముగ నున్నవి. మొక్కజొన్నలు, పెండ్లెం, బంగాళాదుంపలు, ఏలకులు, జాజికాయలు, లవంగాలు మున్నగునవి విరివిగ ఫలించును. దండకాణ్యముతోఁ బోల్చుదగిన మహాకణ్యంబు లిందుగలవు. అసంఖ్యాకంబులగు వానరంబు లిచ్చట విచ్చలవిడిగ సంపరించుచుండుటచే నీ ద్వీపమే రామాయణములోని కిష్కింధ కావేపునని కొందరుహించుచున్నారు.

ఒటహులు లేక ఒటకులు, కూబులు మొదలగు నీ వనాగరకపు తెగలవాండ్రుట నున్నారు. వీరుమనదేశమందలి యెరుకల యానాదులఁ బోలియుండురు. ఇప్పటికి 40 సంవత్సరములక్రిందటివరకును వీరు, పొడుగాటి గోకొలు పెట్టుకొనుచుండిరే కాని వస్త్రముల ధరించుట నిట్టివల నారంభించిరి. ఈ తెగలవారి ద్వీపపు బ్రాచీనవాసులు. కిరీపుడీ ద్వీపమధ్యమున బర్వతప్రాంతముల నున్నారు. వీరు పూర్వకాలంబున నరనూంస భక్షకులట. ఈ ద్వీపమునకు హిందువులు వెళ్లకపూర్వ మినరాంతకు లొకరితో నొకరు పోట్లాడుకొని కొట్టుకొనుచుండిరి; కాని, వీరిలో నిప్పటికైన నైకమత్యత యేర్పడలేదు. వీరిలో ఒటహులు

మాత్రము నల్లని బూడిదవస్త్రముగల శరీరులు. వీరు చిన్నచిన్న తెప్పలను నావలను వేసిమని యెంతదూరమైనను సముద్రము మీద నతిసులభముగఁ బ్రయాణము చేయుచుఁ జేసలు మొదలగు జలచరములఁబట్టి భుజించుట వీరి కనాదినండియు నాచారమై యున్నది. మనదేశములోని యెరుకులు, యానాదులవలె వీరును మూఢులుగనుండి చిన్నచిన్న చుట్టుగుడిపెలలో గాపురముఁ జేయుచుఁ బేకుచెట్ల ఆకులను కాపినములు (గోమల) గ నుపయోగించుకొనుచు దిగింబరి వేషముతోఁ దిరుగుచుండిరి; కాని, క్రమతము పాశ్చాత్యులస్థితిఁ జూచి వీరును వస్త్రముల ధరించుచున్నను విశేష తెలివితేటలు కలిగియుండలేదు.

క్రైస్తవ శకారంభమునకుఁ బూర్వముగఁ నిప్పటికి షుమారు రెండువేల సంవత్సరముల క్రిందటివర కీద్వీపము యొక్క చరిత్ర యేమియు మనకుఁ తెలియదు.

క్రైస్తవ శకారంభ ప్రాంతముల నాంధ్రులకున్నత సిలిలో నుండుటయే గాక మగధరాజ్యమును వైతిము వశపరచుకొని పరిపాలించిరి. ఆతరుణములో ననఁగా క్రీ. శ. 78 వ సంవత్సర ప్రాంతమునుంచి “యవ” ద్వీపములో నొకకక మారంభమై యిప్పటికిని వాడుకలోనున్నది; దీనికి “అదిత్య” లేక “అజ” శకమని పేరు. ఒహుళః కాలివాహాశకముతో నిదియు నారంభించుటచే నిదియును కాలివాహాశకముతో నొకటియై యుండ నోవును. అది శేఖరుడ ను హిందువాకఁడవుడ చటికిఁ బ్రవేశించుటచే నాశకమేర్పడినట్లు యవద్వీపవాసు లిప్పటికిని జెప్పుదురు. కాని, సుమిత్ర ద్వీపమును దాటినఁగాని హిందూదేశముల యవద్వీపము కేగియుండరు గనుక క్రీ. శ. 78వ సంవత్సరములోపుగనే హిందువులు సుమిత్ర ద్వీపమును చేరియుండిరి. మఱియు, యవద్వీపములోని పురాతన దేవాలయముల నిర్మాణముఁ బట్టియును, వాని యాకారాలంకారాదులఁ బట్టియు, శాసనములవైపున్న “వేంగి” (ఆంధ్ర) భాష, సంస్కృతభాషలను బట్టియును కూడ నిది వాస్తవమై యుండుననియు, ప్రత్యక్షమున సుమిత్ర ద్వీప యవద్వీపములకు (తెలింగదేశములోని కృష్ణానదియొక్క ముఖద్వారము (సమీపమున నున్న శ్రీకాకుళము)నుండి కొందరు వ్రాహ్మణులు వెల్లిరియుఁ బిమ్మట కొంతకాలమునకు, ఘూర్జర (గుజరాత్) దేశమునుండి వాఙ్మూలకూడ వెల్లిరియు జేమ్సు ఫర్గ్యుసన్ (James Fergusson) దొరగారు చేసిన యూహా కరమైనదని యిప్పటి యంగ్లేయ శోధకు లొప్పుకొనుచున్నారు మాంట్యు స్టూఆర్టు యల్ఫిన్స్టన్ Mont Stuart Elphin stone దొరగారిట్లు వ్రాసివారు. “కన్యాకుమారి అగ్రమునకుఁ దూర్పున బంగాళాఖాతమునకుంచి గంగాదికిని సుమిత్రా ద్వీపమునకును పెద్దచెడలు ప్రయాణముచేయుచుండెనని “పెల్లెస్” అను గ్రంథములో వ్రాయబడియుండుటచేత పశ్చిమ (ఆరేబియా) సముద్రతీరవాసులకంటె కొరమాండలో కొండు (తూర్పుసముద్రము లేక, బంగాళాఖాతతీరము)న నున్న వారే నాకా ప్రయాణములందు నిపుణులని చెప్పవచ్చును. ఏకారణముచేతనైనను హిందూదేశ తూర్పు సముద్రతీరవాసులలో నుత్తరమున నున్నవారే వైర్యముగ సముద్రము మీదఁ బ్రయాణముఁజేసినదియును, “కలింగము”నుంచి హిందువులు యవద్వీపముఁ బ్రవేశించి అచటి జనులకు నాగరకత నేర్పితమ ప్రవేశకాలమునుంచి యిప్పటి కచట వాడుకలోనున్న శకము నేర్పరచిరియు. నా శకము క్రీ. పూ. 75 వ సంవత్సరము మొదలుకొని యేర్పడినదనియును యవద్వీప చరిత్రకలన స్పష్టమగుచున్నది. యవద్వీపములోని గొప్ప హిందూదేవాలయముల నల్లను, అచటి సామాన్యభాష మలయభాషయైనను చరిత్రలు, గ్రంథములు, శాసనములు సంస్కృత భాషలోనే వ్రాయఁ బడియుండుటవల్లను ఈపై విషయము యథార్థమని తోచుచున్నది.” కాని, యవద్వీపములోను సుమిత్రద్వీపములోను వాడుకలోనున్న శకవిషయములో యల్ఫిన్స్టన్ దొరగారు పొరబాటు పడినటుట స్పష్టము. ఏలయన నచట వాడుకలోనున్న శకము క్రీ. శ. 78 వ సంవత్సరములో ప్రారంభించినదికాని క్రీ. పూ. 75 వ సంవత్సరములో ప్రారంభించలేదు. మఱియు నక్కాలంబున గృష్ణానది మీది శ్రీకాకుళముకూడ కలింగదేశములో చేరియుండెను. కాఁబట్టి కృష్ణాజిల్లాలోని శ్రీకాకుళమునుంచియే యిప్పటికి షుమారు రెండువేల సంవత్సరములక్రిందట మలయద్వీపమున కాంధ్రులు ప్రథమమున వలసపోయిరిని యిప్పటి చరిత్రకారు లంగీకరించుచున్నారు.

పై వ్యాధి గ్రహించి కఠిన వ్యాధి గ్రహించి బుద్ధివంతయైన
నూతన వారి వంశశ్రేణి నామము పరిణయమును నిర్ణయముగా నున్న
వాడునగు మూడవ వేరియను 1870లో పై వ్యాధి పతిగా
మరణించెను. అదే దేవులకు బాప్తిగా తగినవాడు. 8. 6
నేర్చుచుకొని అపకారము సమరమును నడిచి 1871

సమర్థులగు వైద్యాధిపతుల సహాయముగూడ లేకుండెను. 1864వ దశాబ్దమునాటినుండి 1866లో ఆస్తియారోధము యుద్ధముచేసి ప్రవీణతను బడసిన మోక్షగారు జర్మనుసేనానిగా నుండెను. అతనిసహాయముగూడ యుద్ధనిపుణులు.

యుద్ధవిషయములను గురించి సంవత్సరముల కొలది వ్యాసంగ మొనరించినవాడును సర్వసమర్థుడని అందరివలన నెన్నబడినవాడునునగు అతిరథశ్రేష్ఠుడు 1914వ పరాసు వైద్యములను నడపుచున్నాడు. తమతమ విధానములను చక్కగా నిర్వహించుటకు నేర్పుగల మహారథులు, అర్థరథులు, సమరథులును సేనానులతోని పాసటగానుండి మోక్షగారునొంటియను భిక్షుడగుసేనాని జర్మనుల కివ్వవలెనుననెను. ఉన్న సేనానుల లెవవర్యాలులకు తెలుజరెట్టి యభ్యంతరములు కలిగించు నోయని వెరచుచుండును. నిరోధించుసమర్థు 1870లో మొదటివరసలోని పరాసు సైనికులను జర్మనులు ఛేదించిన వెంటనే వారిని నిరోధించుటకు జాలినవారెవరును లేక పోయిరి. శ్రాత్రవైద్యములను పరాసువాతేర్వరచుటకతాతమే లేకపోయినది.

1914లో జర్మనుసైనికులు పరాసు వైద్యముల నోడించుటయే అసంభవము. ఒకవేళ నెల్లు జరుగుననుకొనినను వారి నెదుర్కుటకు వెనుకద్రక్క రుద్యములున్నారు. అంగ్లేయులు తమవైద్యములను తండ్రిపలిండ్రములుగ బెల్జియములోనికి దింపి జర్మనుల రాకపోకల నిరోధించుచున్నారు. జర్మనీకి మాడు వైపులపోరు తటస్థించినది. జర్మనీ సముద్రవ్యాపారమును అంగ్లేయాకాదశము నిరోధించినది. అందువలన జర్మనుపక్షము లన్నియును నిలిచిపోవును.

పసలపూడి యూనియన్.

కోడ్లపిఠముల స్థితి.

రామచంద్రపురం, ముచ్చమిల్లి, కొత్తపూరు, పసలపూడి యాగ్రామాదులు రామచంద్రపురం యూనియనులో చేరియున్నవి. ఈ యూనియనుకునుమారు రెండు వేలరూపాయలురాబడి గలదు. సదరు మొత్తములో మూగ్రామములలో నుమారు రు.1200 లుచెచ్చును. ఇంతసొమ్ము వసూలగు గ్రామము యూనియనులోలేదు. మూగ్రామము నుమారొకమైలు పొడవు, మాడు నాల్గు పల్లం గలదు వెడల్పుగల గ్రామము. ఇట్టి గ్రామమునందు వర్ష కాలమున ఇంతటిలో వారు బయటకు వచ్చుటకు వీలులేదు. మూగ్రామము యావనంద్రి రైతులుగానున్నారు. వీరందరు ప్రాచీన పాలకులకుబోయి సస్యములు మాదుకొనవలయును. అరుగు దిగుసరికి మోకాలులోకు బురద ప్రతిబిధినిగలదు. ఇచ్చట పెద్దపీడి ఒకటిగలదు. సదరు పెద్దపీడినిబట్టి మేడపాటిపాపి యిండ్లనొద్దగల బాధజూచినవారికి విశదముకాగలదు. సదరు పీడినివల కెక్కి వెంకయ్యగారి యిల్లు లగాయికు నైపుణ్యము చివరవరకునుండు బాధ యంత అంత అని చెప్పవలసిగాదు. సదరువారి సృజనభూమికి బోవుమార్గము అయిఉన్నది. ఈ కాలమున నెనరైన నోకరు చనిపోయిననాళవమును తీసికొని పోవునపుడు భూమిమీద అడుగువేయుసరికి మారలోకు దించుకొనిపోవును. సృజనమునకువెళ్లుసరికి తిరిగి తల్లిగర్భమున జనించినామని తలచకమానరు. ఈగిలి యటులుండగా మన సబుగారి వీధిలోని యిండ్ల చెప్పవలసికాదు. మధ్యమధ్యను పెద్దనాల్గు. ఇది కార్లకలిగి మనుష్యులు పడుబాధ చెప్పనక్కరలేదు. మాయూనియన్ చేర్ మేకగారు మూగ్రామము వచ్చి మబాధలనుచూచి నివారణబోయెరైరి. ఇది మాదురద్య ప్తము. లాంతరహాద సరిగాలేవు. ఇంతగ్రామముకు పరిలాంతర్గుండు నాన్తిలేవు. మాసొమ్ము తీసికొనిపోయి యింతగ్రామముకు భుక్తిపట్టుటయేగాని మూగ్రామముకు వినియోగించుటలేదు. ఈమధ్య మూగ్రామములో ముప్పవయలయ్య యింటి యొద్ద లాంతర పడి నుమారు రెండుమాసములు అయినప్పటికి రాజాలంతరుజేసినారు కారు. వాడేవు నారాయణమూర్తి పంతులు, పోతంశెట్టి రామరాజుగారు కొవ్వూరి రామిరెడ్డి గారు పోతంశెట్టి రామన్నగారు, మాయూనియన్ మెంబర్లుగ నున్నారు. వీరు అయినను మీటింగులోకి గ్రామప్రజలకన్న ములు విన్నవించి నాని నివారంప బ్రయత్నించుటలేదు. న్యోజీగారవారు వైద్యవ్యాపారములన మూగ్రామము వచ్చుటకు లేకలేకపోయినప్పటికి మూగ్రామ మెంబర్లు అయినను తగినంత శ్రద్ధవహించి మూగ్రామముయొక్క బాధ త్వరలో నివారణగలగలగలని నమ్ముచున్నాము.

సప్తమి లే

అమెరికావారు.

జర్మనువ్యాపారము.

మాంచెస్టరు గార్డియను డేయిలీ పేర్లిగ్రాపు పత్రిక లను న్యూయార్కులోనున్న విలేజుడు సెప్టెంబరు 17 నయిటల తింటిచ్చెను.

ఈ ప్రకటనయందు యుద్ధమువలన వర్తకమునకు విశేష నష్టము కలిగినది. జర్మను విదేశవ్యాపారము నసించినదని యెల్లవారును విశ్వసించుచున్నారగాని దీనివలన చివరకు యింగ్లాండుదేశమున కధిక లాభము కలుగునో అమెరికాదేశమున కధికలాభము కలుగునో యెవ్వరును చెప్పట కంగీకరింపకున్నారు. దక్షిణ అమెరికాలో నివివరకు జర్మనులు చేయుచున్న ప్రాచీన వ్యాపారము దధికభాగము అమెరికావారి వశమగునని యిచట సభిప్రాయము కలచుగాని యింగ్లీషువారుగూడ నాపిషయమున పోటీకొరకమానరని తలచుచున్నారు. ఈ సందర్భమున బ్రిటిషు దీవులలో జరుగుచున్న ఏర్పాటులను మించవలెనని అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల యందంత కన్న నెక్కుడు కరుకుదనముతో సీతరుణమున వ్యాపారుల ప్రవర్తనలును వర్తక సంఘమువారును పనిచేయుట యత్యవసరమని అమెరికావారు తలచుచున్నారు. అమెరికాలో నీ విషయమున కోతపని జరుగుచున్న మాట వాస్తవమేగాని యిప్పుడు జరుగుచున్న పనులు అవసరమగునంత విశేషముగ జరుగు చుండుటలేదని వర్తక వార్తాపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. జరిగిన నిప్పుడు జరుగ నేరదని అమెరికా దేశపు వాణిజ్యవార్తా పత్రికలో నొక ప్రధాన పత్రిక వ్రాయుచున్నది. “మరాళగలవారు కోతకు దానికన్న సధికమగు విత్తమిప్పుడు మీ హస్తగతముకా నున్నది. ఇట్టి యద్భుత సమయము మగల నెన్నటికిని కానేరదు. దక్షిణ అమెరికా దేశమందలి పెద్ద పెద్ద వర్తక స్థానములెవరి వశము కానున్నది? సహజముగ వీనిని వైవశము చేసుకొనద దేశము అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రము ఆదేశమున కవిలభించునన్న బ్రిటిషు దేశమునకే అవిదక్కగలవు. అని ఆ బ్రిటిక వ్రాసెను.

ఈ యుద్ధమువలన కలిగిన నష్టముకన్న శతశుకము లధికముగ బ్రిటిషు అమెరికా దేశముల వారికి ప్రస్తుత వ్యాపార విభిరముకత వలన లాభము రాకమానదని యీ దేశమందన్న వ్యాపార పోటీబులందరును నమ్మకముతో నుడువుచున్నారు.

పాణెంగ్రామస్తుల కష్టములు.

కర్నూలుజిల్లా కలెక్టరుగారి కొకవిన్నపము. ఇది ప్రకటనార్థమై మారు బంపబడినది. మాయూరికి పడమటివైపున యెల్లమలయనపర్వతము కలదు. ఈపర్వతమధ్యమున చిత్తూరునుండికర్నూలునకు వెళ్లుటకై మూగ్రామముమీదుగా నొకరోడ్డు వేయబడియున్నది. మాయూరివారి కీకొండలమధ్యముననే చాలభూములున్నవి. గడ్డి, కల్లెలు, నీళ్లు, మొదలగు వస్తువులకూడ నిచ్చట విశేషముగ గలవు. ఇందువలన రాత్రింబవలు రోడ్డువెంట పశువుల మేపుకొను నిమిల్లమును, గడ్డి కల్లెలు తెచ్చుకొనుటయును, ప్రజలుపోవుచుండును. అయినను, నిచ్చట దొంగలబాధ విశేషముగకున్నది. ఈనెల 15, 16 వ తేదీలయందు మూగ్రామము వారు కొండలును, మతీకొండలు బాటసారులును వారివారి పనులమీద నీరోడ్డుమీద బోవుచుండిరి. సర్కారువారి మెట్టుకు కొంచెమాననున్న తాండ్రమానిమిట్ట యను స్థలము చేరిరి. అప్పుడు పట్టపగలు పది పరకొండు గంటలును. అంతట, నొక దొంగలగుంపు గొడ్డెల్లును, గండ్రగొడ్డెల్లును, ఇనుపకట్లు వేసిన లాటీలును, బుచ్చుకొని వీరవైబడి చావగొట్టిరి. వీరి యొద్దదొరకిన సొత్తుసంతయు దోచుకొనిరి. స్త్రీలును, పురుషులను పలవిధముల బాధించుచుండ, వీరికేటలు ఆప్రాంతముల యందు పోలములలో నున్నజనులు కొందఱువని పరుగుతుకొనవచ్చిరి. వీరిని చూచుచుండనే దొంగలు పారిపోయిరి. అప్పటి నుండియు నీరోడ్డువెంట జనులనడుచుటకు భయపడుచున్నారు. అదాని పోకవీలులేదు. పోతున్న అచ్చటిచేలలో వేయబడిన వైకులన్నియు వాడగును. ఈ సంగతులు మాకలెక్టరుగారు విచారించి యీ దొంగలబాధను నివారించెదరని నమ్ముచున్నాము.

హస్త్యలహరి

మనకు:—ఏమిటిని నేనాలాగు మొదలని నిద్రపోకుంటే ఎందుకు లేపడం.

భార్య:—అబ్బా! మీగురుగుడ్డగూబలొదలాగు విశేసరికి భయంపెన్నాంటే నే నేదచెయ్యను.

నాయనమ్మ:—అయ్యో, అయ్యో, అదేమిటా, అలాగు సిగరెట్లు కాలుస్తున్నావు మీనాన్నమా నే చావాచితక కొట్టడటా.

మనసుడు:—సిగరెట్లెక్కిడివనుకున్నా వేమిటినాన్న నే బులోజే. నన్నెందుకొడ్డతాడు. నాన్న కాల్చడం లేదావీమిటి.

బాటసారి:—(భోజన మయినతరువాత కడుపు లిడుము కొనుచు) సరే బాగానేవుంది. వంట రోజూ యాలాగేవుండే మాటుంటే నేను మీబసలోనే భోంజేస్తానుగాని నెలకేం యిమ్మంటాలో చెప్పండి.

పూటహుక్లవాడు:— అయితే మీ భోజనపుష్టి ప్రతి పూటా యాలాగే వుంటుదన్న మాటేనా.

వా:—ఏమిటాలాగు తప్పువున్నావు. ఎందుకోనవని.

కూ:—దబ్బుకోసమయ్యా దబ్బుకోసం.

వా:—అలాగే దబ్బు నీకెప్పుడు దొరుకుతుంది.

కూ:—శనివారంనాడయ్యా ఆవాళ కూలియిస్తారు.

వా:—కూలా, పాతనుకొన్నాను.

మూల శంక కు తైలము.

దర్శి 1-కి వెల రూ. 0-12-0
మూలశంకవలన అసనముదగ్గర చర్మము లావుబారి క్రమముగ చిన్నచిన్న మొలలు ఏర్పడును. ఇది పైత్యకోశపు మందతవలన (Torpil liver, గలుగును అతికాక, బడలిక, విశేషకాలము ఒక చోట కూర్చుండుట, మలవారోధమువలన బహిష్టమునకు పోయినపుడును ఇతర సమయములందును రక్తముపడును. విడువక కొంతకాలమువాడిన మూలశంకరోగము తగ్గగలదు.
ఆమృతాంజనము డిపో ఫోర్టు, బొంబాయి.

దీని నెవ్వరును చదువకండి

ఒకనియోగించిన వాడు చక్కనివాడు - నూల్కలుగై నలుపానైనాడు - గొప్పకుటుంబము లోనివాడు - పెండ్లి కుమార్తె-పదియేండ్లమించినకన్యక కావలెను. కొలదిపాటి యలంకారము లుంచబడును - విశేషములు తెలియగోరువారికింది చిరునామాకు వ్రాసి కనుగొనవచ్చును. 'వివాహము' C/o V. S. R. ఆంధ్రప్రదేశ్ కాఫీసు, మద్రాసు.

నోటీసు.

సరసాపురం యిన్ డెప్రీయర్ యింపుపుమెంటు కంపెనీ లిమిటెడ్, సరసాపురం.
ఈకంపెనీవారికల ఆ 1912 సం॥ నవంబరు 4 తేదీని యేర్పాటుచేయబడి అంగీకరించబడినటువంటిన్ని 25వ తేదీని భూయవర్చబడినటువంటిన్ని సెనల్ రిజల్యూషనుప్రకారం యీకంపెనీ స్వేచ్ఛాసమాప్తి చేయబడుటకు యేర్పాటుచేయబడినది.
2. ఈకంపెనీ హాల్కాకు తయారుచేయబడ్డ ఆస్తి వినియోగపరుపబడ్డవిధముగా తెలియజేయునట్టి తెక్కను చూడడమునకున్న, నేడయిన వివరణమును వినుటకున్న జురల్ మీటింగు నర్వాపురం కంపెనీ రిజస్టర్డ్ ఆఫీసులో నవంబరు నెల 30 తేదీ వరకు 2 గంటలకు యేర్పరచవలయునది. గనుక భాగస్థులు రాగోరబడినారు.
తేదీ 25 సెప్టెంబరు 1914 } A. Venkata Subbarayulu, Liquidator

కావలయును.

అచ్చు అక్షరములను పోత పోయ వాడు కావలయును. పనిబాగుగ నెలిసియుండవలయును. యోగ్యతాపత్రములతో తీతమును తెలుపుచు యీక్రింది ఆద్రెస్సుకు వ్రాసి, కొనవలయును.
కృష్ణుని ప్రింటింగువర్కుసు.
మైసూరు.

అమృతాంజనము AMRUTANJAN.

అమృతాంజనమునకు సాటియైనమందు అమృతాంజనమే.
అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతివలన దేశమునందంతటను
అమృతములు అంజనములు వెలసిచని.

ప్రతియింటను నుండుదగిన చక్కనిమృదు. చక్కనిడబ్బితోసహా సీసా 1-కి 0-8-0 డబ్బా 1-కి 5-4-0.

వాగపురవస్తుప్రదర్శన శాలయందు దియ్యబడిన పతకము.
గొప్పగొప్పవాణివలనను గొప్పడాక్టరులవలనను
యోగ్యతాపత్రములు పొందినవి.

వారమునకు వేలకువేలు సీసాలు విక్రయము.
ప్రతిదూకాణమునందును చిక్కగలదు.
పంచభాషి చీటిని చూచుకొనిన మోసముండదు.

అమృతాంజనము
తలనొప్పుల మాన్పును.
వాయువుపోట్ల బాపును.
పార్శ్వపు నొప్పుల
బార దోలును.
ఉబ్బినమునకు ఉత్తమము.
వాపులను ఖండించును.
అమృతాంజనమును కొననివాడు లేడు.
వెల స్వల్పము ! ఫలమధికము!!

అమృతాంజనము
బెణుకుల బేధించును,
దగ్గును తగ్గించును.
దురదను దొలగించును.
తేలుబాధను తీసివేయును.
గాయము వుండ్లకు
ఘనమయినమందు.
అమృతాంజనము జగత్ప్రసిద్ధివిగాంచినది.
సువాసన గలిగియుండును.

దంతచూర్ణము

పంటినొప్పులకు మంచిపాటుము. సువాసన
గలిగియుండును. వెల స్వల్పము.
డబ్బా 1-కి వెల 0-2-0 మాత్రమే.

దంతశూలహరి

నొప్పిగలచోట దూదిని మంచుతోతడిచి
పెట్టిత నొప్పినివెంటనేమాన్పును.
సీసా 1కి వెల 0-8-0 మాత్రమే.

జీర్ణరసాయనము

ఆకలిలేకపోవుట, అగ్ని మాంద్యము,
మలబద్ధము మొదలగువానికి మంచిమందు.
25 మాత్రలుగల డబ్బా 1కి వెల 1-4-0

గజికితైలము

చిన్న పిల్లలకు మంచిమందు. ఈతైలము
నాలుగుపూటలు రాచినతప్పకపనిచేయును.
డబ్బా 1కి వెల 0-8-0 అణాలు

పగుళ్ళకు తైలము.

అఱకాళ్ళు, అఱచేతులు, చర్మము,
కారకమువలనను శీతగాలివలనను పగిలిసిరు
కారుటయు, జలపుట్టుటయు సంధించును.
ఈతైలమును రాచిన పగుళ్ళుమాని జలపో
యి మంచిచర్మము రాగలదు. పగుళ్ళనొ
ప్పియు నయమగును. స్వల్పక్రయము.
వెల డబ్బా 1-కి రు. 0-5-0. వి. పి. వేరు.

మోహినీ తైలము.

మెదడుకు, కండ్లకుచలువజేయును. వెం
డుకులు నునుపుచేయును. కురులుపురుగును.
5 తులముల నూనెగల సీసా వెల 0-12-0

మూలశంకకు తైలము

మూలశంకవల్లన ఆసనమునదగ్గ చర్మము
లావు బాకిమొలలుపర్చి యమిత బాధగలు
గును. డబ్బా 1-కి వెల 0-12-0 మాత్రమే.

కలరా మాత్రలు.

కలరాతగిలినవెంటనే మందుతీసుట ఆవ
శ్యకము. కలరాకు బహుశ్రేష్ఠమైనది.
12 మాత్రలు డబ్బా 1-కి వెల 0-6-0
తేలు మందు.
ఈ మందును కుట్టినచోటరాచిన బాధ
మాయమగును. ప్రతియింట నుండదగినది.
సీసా 1-కి వెల 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

వజ్రగుళికలు.

ధాతువునీటి, బలమునకు, రక్తవృద్ధికి,
శక్తికి, వజ్రాయుధము.
20 మాత్రలుగలడబ్బా 1కి వెల 1-0-0

రోగహరి.

ఈభస్మమును నీటితో గట్టిగా కలిపి
పట్టించిన, రోమములు రెండు నిమిషముల
లో మొదలంట రాచిపోవును. దీనివలన
చర్మము నలుపెక్కదు. మంటయుండదు.
డబ్బా 1-కి రు 0-8-0 వి. పి. తో 0-12-0

తామర తైలము.

తామర, తీట, ఏనుగుగడ్డి, దురద, రసి
కారుట మొదలగునాటికి మంచిమందు.
డబ్బా 1-కి వెల 6 అణాలు మాత్రమే.

బ్యరహరి.

చలిజ్వరము, పుడుపుజ్వరము, మనఃజ్వరము
మొదలగునను జ్వరములకుదివ్యావధము
సీసా 1కి వెల 0-12-0 అణాలు.

చుండుకు నూనె.

ఈనూనెను రాచిన చుండు, పొట్టురా
లుట, జల, గోకుడుపుండ్లు మొదలగునవి
మానును. దీనివలన వెండ్రుకలకు హాని
గలుగక చక్కగ, బెరుగక గలవు.
సీసా 1-కి 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

కర్ణశూలహరి

5, 6 బొట్లను చెవిలోపోసిన బాధతగ్గును.
మంటయుండదు. త్వరతో మాన్పును.
సీసా 1కి వెల 0-6-0 అణాలు మాత్రమే.

సుఖిభోగి మాత్రలు.

కొడుకు సవామేహములకు ఈమాత్ర
లు బాగుగ పని జేయును. వీనిని తినుచు
పుండువడిన చోట తైలమును రాయవల
యును. ఇవి రక్తశుద్ధికి మేహకారక బా
ధ్యములకు కూడ చాల ఉపయోగకారి.
20 మాత్రలుగల డబ్బా 1-కి వెల రు. 1-0-0

చిరునామా:— అమృతాంజనండ్రిపో, ౬, ౭ తంబుళెట్టివీది, జి.టి. మదరాసు.

